CRXIXL
844

GEORGE MOCEANU

MEMORII

ASUPRA

GIMNASTICEI ŞI A CĂLETORIELOR MELE

DIN

EUROPA, ASIA, AFRICA ŞI AMERICA

EDITIA A DOUA CU 136 FIGURI

www.digibuc.ro

Preţul 1 leŭ

GEORGE MOCEANU

MEMORIILE MELE

ASUPRA

ISTORII GIMNASTICEI IN ROMANIA

ŞI ASUPRA

CALATORIELOR MELE IN INTREAGA LUME

1863—1895

BUCURESCI

TIPOGRAFIA MODERNĂ, GREGORIE LUIS

24, Strada Academiei, 24.

1895

www.digibuc.ro

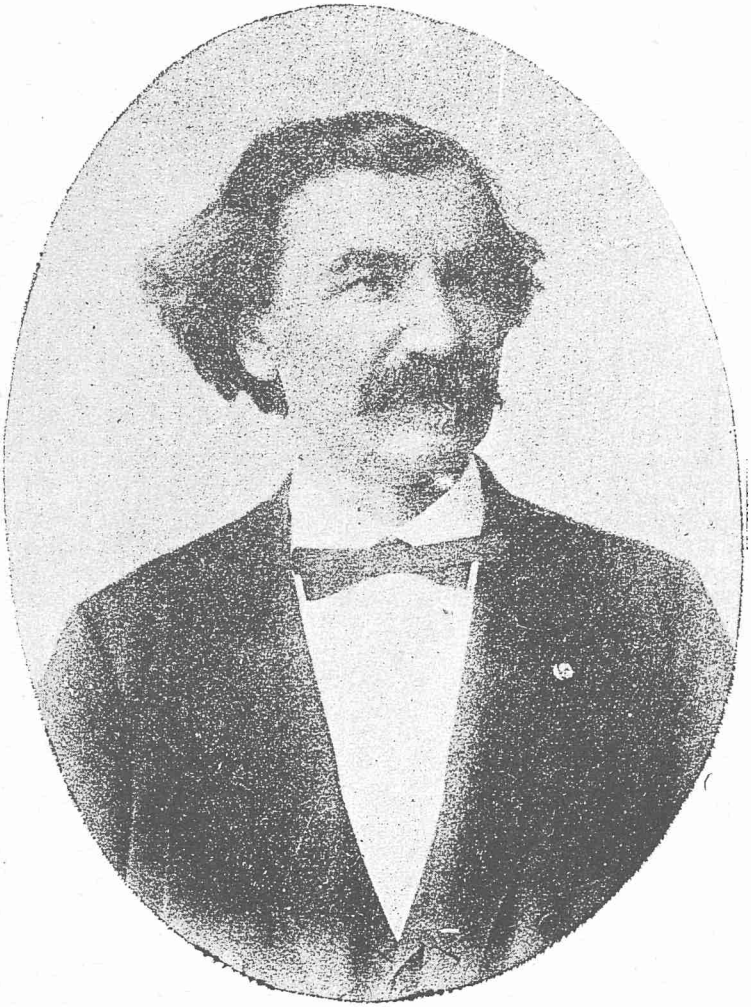

G. Moceanu

www.digibuc.ro

Dedic acest op de frumóse amintiri,

Principelui

Gr. M. Sturdza

ca semn de adâncă recunoştinţă.

www.digibuc.ro

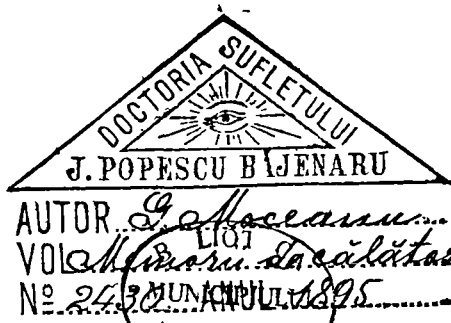

In cea ce voesc să spun, nu voesc să vorbesc despre istoria gimnasticeĭ din timpurile vechĭ, căcĭ, acea a fost descrisă de mulțĭ, de foarte mulțĭ, eŭ voesc să spun numaĭ despre istoria gimnasticeĭ țareĭ Românescĭ, cum, când, și de cine a fost introdusă.

Am iubit această branșă, această meserie, ca să zic așa, chiar din cea maĭ fragedă a mea copilărie, și ocupêndu-mĕ atâția anĭ, viața mea întreagă, m'am interesat, și acum în urmă, când mĕ vĕd către sfârșitul glorioaseĭ mele cariere, către apusul acestuĭ frumos trecut, plin de tot ce 'mĭ-a fost maĭ drag, maĭ iubit, maĭ sfânt; am căutat, m'am interesat, am întrebat bătrânĭ, am studiat ca să pot da iubiteĭ mele țărĭ, acelora ce m'aŭ stimat, și tutulor iubitorilor de arta gimnasticeĭ, să daŭ zic un studiŭ-memoriŭ, asupra înființăreĭ și peripețiilor ce a avut arta gimnasticeĭ în țară la noĭ.

Să încep cu cele ce bătrânĭĭ îșĭ aduc aminte:

După spuse; voesc a aminti între alțiĭ și despre veteranul Colonel Badea Dan, fost co-

www.digibuc.ro

mandantul pompierilor din 1857 până aproape în zilele noastre, cel care a format pompierii și gimnastica lor. Colonelul dicea că «pe vremurile după atunci, cel d'întâiu dascăl de gimnastică a fost un italian anume Spinzi, care se rătăcise prin Bucuresci cu ocazia trecerei unui circ».

Spinzi, rămas în București, făcea diferite figuri acrobatice cu o maimuță prin piețe și localuri publice, și ast-fel își câștiga de azi pe mâine existența.

* * *

Intr'una din zile, vĕzêndul un om sus pus în funcțiuni publice, și prin stăruințele colonelului Badea Dan, care se interesa de dênsul, fu numit mai târziu profesor de gimnastică la pompieri.

Unindu-se principatele la 1859, Spinzi fu numit de Domnitorul Cuza Prințul țărei Românesci, profesor de gimnastică la școala militară din Iași, unde rămase ca profesor până mai anii trecuți, când muri.

Tot cam în acelaș timp (1859—61), trei distinși profesori din Paris, anume Cyryl, Suyris și Paré, aŭ venit în București, și obținând voe Domnească, aŭ deschis 2 școale de gimnastică și scrimă: una în Atheneul vechiŭ și alta în Pasagiul Roman, școalele acestea eraŭ numai pentru fii de boeri.

Câtă-va vreme în urmă, Ministrul cultelor de pe atunci, înpins de un simțimênt către arta gimnasticei, a dispozat în-

www.digibuc.ro

fiinţarea câtor-va posturĭ de profesorĭ de gimnastică, între care unul la Liceul Mateĭ Basarab, altul la liceul Sf. Sava din Bucurescĭ, şi alte două la Craiova şi Iaşĭ. Suyris şi Paré, s'aŭ dus la Iaşĭ unde aŭ continuat scrima. Iar cel-l'alt nu se ştie ce s'a făcut în urmă.

In 1863 se găseaŭ fără profesorĭ de gimnastică ambele licee din Bucureştĭ; atuncĭ un profesor de caligrafie, anume *Rembof*, solicită una din aceste catedre, dar fiind fără cunoştinţele cele maĭ elementare de arta gimnasticeĭ, a fost respins.

In vremea acea, venisem şi eŭ în Bucureştĭ, părăsind Clujul, unde eram profesor de gimnastică la liceele: catolic, reformat şi unitar. In Bucureştĭ, ca român din Ardeal, doream cu multă iubire de scumpa mea ţară Românească, să găsesc întrînsa, în noua mea patrie noul meŭ culcuş, viitorul meŭ frumos.

Şi aşa, înfăţişând diplomele şi certificatele mele, de unde fusesem profesor, mĕ prezentaĭ la concurs, şi chiar în acea zi, fuseĭ numit provizor maestru de scrimă şi gimnastică la Liceul Mateĭ Basarab şi la Liceul Sf. Sava.

Voĭ detalia aci maĭ la vale, ce am făcut eŭ pentru gimnastică în ţara Românească:

Avênd sistemul după şcoala germană, adică metoda celebruluĭ profesor *Ihan*, fon-

www.digibuc.ro

datorul gimnasticeĭ în statele Germanieĭ, am introdus și eu acest metod în cele două licee, precum și la alte școliș și pensionate particulare, unde am avut fericirea că acest metod să fie bine primit, și să fie foarte practic și folositor.

Sistemul luĭ Ihan, fiind metoda de a învăța gimnastica, cu aparate, am fost foarte favorizat, căcĭ maĭ ales copiĭ lucraŭ cu mare plăcere la aparate, fiind-că acéstă metodă este veselă, sburdalnică, încurajatoare, iar nu monotonă ca exercițiu fără aparate.

Totuși, am avut marĭ dificultățĭ, căcĭ pe acele vremurĭ, uniĭ din părințĭ îmĭ reproșaŭ și se opuneaŭ, zicându-mĭ că nu voesc să'șĭ facă copiiĭ acrobațĭ.

* * *

In 1863 prin stăruința generaluluĭ Florescu pe lângă Domnitorul Cuza, s'a introdus gimnastica prin armată și în instituțiunile militare.

* * *

La 1864 s'a fondat în Bucurescĭ societatea germană de gimnastică numită «Bucaresster Turnverein» în fosta grădină Buholțer peste drum de Episcopie.

La acestă societate era maestru de gimnastică, Grigore Coroșeț, fost oficer în armata austriacă, și bun camarad al meŭ.

* * *

www.digibuc.ro

La 1867 s'a fondat societatea română de arme, gimnastică și dare la semn, în pasagiul român din Bucurescĭ, prin inițiativa D-luĭ Constandin Constandiniu.

Primul președinte al acesteĭ societățĭ a fost Dl. V. A. Ureche.

Pe lângă D. Constandiniu, societatea a maĭ numit încă doĭ profesorĭ: pe căpitanul Stănică de la pompierĭ ca profesor de scrimă și pe mine ca profesor de gimnastică.

* * *

In fie-care an succesiv d'atuncĭ, ținându-se examen vara, societatea a scos maĭ mulțĭ profesorĭ carĭ și actualmente ocup catedre pe la diferite licee, gimnaziĭ și școlĭ publice și particulare din țara, toțĭ bine înțeles elevĭ aĭ meĭ.

* * *

Ceĭ dintâĭ elevĭ, carĭ mi-aŭ eșit, aŭ fost în 1876: Simeon Petrescu student in liceul Sf. Sava, și Nicolae Velescu student în liceul Mateĭ Basarab. Aceștia, aŭ obținut la concurs medalia de aur și puțin în urma au fost recomandațĭ de mine ca profesorĭ și pușĭ la dispoziția ministruluĭ instrucțiuneĭ de D. Gr. Lahovari președintele societățeĭ.

* * *

Dupe examen, și dupe recomandațiunile făcute, acești 2 elevĭ, aŭ plecat la Craiova, unde, într'o seară aŭ dat o reprezentație de gimnastică la o grădină.

www.digibuc.ro

Din fericire, a asistat la acea reprezentație și D. Gh. Kițu, pe atunci ministru al instrucțiunei publice, și văzând cum elevii mei executau gimnastica cu cea mai perfecta artă și eleganță, D. Ministru a fost foarte viu impresionat și chemându-mă câteva dile în urmă la D-sa acasă în București în locuința d-sale din Grand Hotel Bulevard, 'mi-a mulțumit zicându-mi:

— Ce gimnastici români sunt aceștia pe cari Capitala Olteniei îi admiră?

'I-am răspuns atunci cu fală d-lui Kițu:

— Sunt elevii mei, și fac foarte rău dacă joacă ca acrobați; 'i-am adăogat atunci că dorința mea ar fi să'i văd profesori de gimnastică, și că gimnastica să fie obligatorie în toate școlile.

Dorința mea a fost împlinită, căci acești doi elevi, au fost chemați înapoi în București, și numiți profesori de gimnastică. Petrescu fu numit în locul meu la Matei Basarab, loc cedat de buna mea voință, iar Velescu la gimnaziul Cantemir, post înființat atunci pentru el.

Tot în vremea acea prin stăruințele mele s'au înființat mai multe catedre de gimnastică pe la diferite licee, gimnazii și școli normale din țară.

* * *

Iată acum și lista profesorilor de scrimă și gimnastică, eșiți din sînul societăței române de arme, gimnastică și dare la semn

www.digibuc.ro

numiți de ministru dupe recomandația mea. Societate a căruĭ profesor de gimnastică am fost și sunt până astă-zĭ:

1. Petrescu Simeon, maestru de scrimă și gimnastică la liceul Mateĭ Basarab.
2. Nicolae Velescu la gimnaziu Cantemir.
3. Bagav Andreĭ, la gimnaziul Lazăr.
4. Stănciulescu Filip, la gimnaziul Mihaĭ cel Mare.
5. Dimitrescu Ghiță, la gimnaziul Stefan cel Mare din Iași.
6. Gh. Drugescu, la școala de meseriĭ din Iași.
7. Dimitrie Ionescu, la gimnaziul din Galați.
8. Alex. Butaș, la gimnaziu St. Petru și Pavel din Ploești.
9. Ioan Severineanu, la gimnaziul din Pitești.
10. Costică Bucovineanu, la gimnaziul din Slatina.
11. Ion Bucovineanu, la liceul Laurian, din Botoșanĭ.
12. Doicescu Alexandru, la gimnaziul din Caracal.
13. Alexandru I. Tutunaru, la gimnaziul din Giurgiu.
14. Alex. Cămpeanu, la gimnaziul din R.-Sărat.
15. Theodor Georgescu, la liceul din Craiova.
16. Nicolae Dumitrescu, la liceul din T.-Severin.

www.digibuc.ro

17. Nicolae Bădescu, la școala normală Carol I, din Bucuresci.

18. Alex. Vasilescu, la regimentul de geniu.

19. Zaharia Ionescu, la școala normală din Galați.

20. Gh. Lăzărescu, la școală militară de sub-ofițeri din Bistrița.

21. Ioan Rizu, la liceul din T.-Severin; în locul luĭ Nicolae Dumitrescu, permutat la seminarul Nifon din Bucurescĭ.

22. Mihail Gheorghe la seminariul din Argeș.

23. Constantinescu Nicolae, la școala normală din Constanța.

***

Pe lângă acești profesorĭ aŭ maĭ eșit tot dîn sînul acesteĭ societățĭ artiștĭ gimnasticĭ, carĭ în urmă aŭ plecat în străinătate precum: Simeon Petrescu, T. Lupu, Niculescu, Dimitrescu-Buzeŭ, și altiĭ carĭ sunt azĭ ceĭ maĭ admirați printre artiștĭ în străinătate facênd onoare țăreĭ noastre.

Se înțelege, că acești artiști și profesorĭ nu s'aŭ putut forma într'un an, ci bine înțeles cu mare stăruință, multă expunere de viață atât a elevilor cât și a profesorului aŭ eșit treptat treptat de la 1867 până astă-zĭ.

***

La propagarea gimnasticeĭ în țară, aŭ

www.digibuc.ro

mai contribuit, D. V. Negruți profesor la Iași D. F. Settelin von Trunkelsperg la Craiova, ambii profesori de gimnastică la școalele militare din acele orașe.

Restul profesorilor de gimnastică, cari nu aŭ fost amintiți, ce sunt azi pe la diferite școli publice ori particulare, cea mai mare parte sunt eleviĭ d-luĭ Negruți din Iași iar foarte puțini veniți din străinătate.

Ne putem imbucura că gimnastica nu s'a putut după cele spuse de mine și nici nu se va putea nici o-dată introduce în țară de cât numai de români.

* * *

La propășirea gimnasticeĭ in România, aŭ contribuit foarte mult, mariĭ bărbați *de stat*: general Davila, general Florescu, Principele D. Ghica, Principele Gr. Sturdza, Gr. Lahovari, St. Golescu, general Arion, general Popescu actualul președinte al societățeĭ și Dl. V. A. Ureche primul președinte al societățeĭ care stăruind a obținut de la guvernul de pe atunci locaIul de tir de la Cuibul cu Barză și localul Sf. Spiridon Vechiŭ de pe cheiul Dâmbovițeĭ, unde actualmente se află școala de scrimă, gimnastică, tir și înotare.

* * *

Ca iubitor pentru arta gimnasticeĭ, am avut deosebită plăcere, mare tragere de inimă necruțând nici oboseală nici avere, și am dat la lumină următoarele broșuri:

www.digibuc.ro

1) Carte de gimnastică cu figuri și text explicator, aprobată de Consiliul permanent al instrucțiunei publice, tipărită de Stat la 1869.

2) Istoria și Hygiena gimnasticei, după cei mai însemnați autori străini, cu figurile principale și textul explicator al băilor și școalei de înotat, tipărită la anul 1876 la Tipografia Modernă Gr. Luis.

3) Gimnastica populară rațională, de subscrisul împreună cu N. Velescu, aprobată de ministerele de culte și resboiu, tipărită la 1890 în Tipografia Modernă Gr. Luis.

4) Carte de gimnastică, pentru uzul școalelor primare și secondare de fete, aprobată de ministrul cultelor și tipărită la 1886 la Tipografia Modernă Gr. Luis.

Terminând cu memoriele, asupra istoriei gimnasticei, descriu mai la vale și memoriile asupra tutulor călătoriilor mele în lumea întreagă.

Aceste memorii le scriu în urmă, ca să pot explica bine, că nu ca gimnastic am traversat continentul vechiu și nou, ci ca dantator român național, adică am voit să arăt străinătății, lumei întregi, civilizației chiar, ca în micul stat *România*, există tot atâta iubire de artă ca în toate statele civilizate, ba poate și mai mult, căci Românul își iubește atât patria cât și arta lui fie ori-care ar fi ea.

www.digibuc.ro

Sunt român, și cu acest drept mĕ fălesc, căcĭ românul e iubitor de ce e românesc, și dantul național e caracterul aceleĭ națiunĭ, prin dantul uneĭ națiunĭ se explică puterea de cultură, civilizație și înaintarea aceleĭ națiunĭ pentru că jocul este manifestațiunea cugetărilor unuĭ popor, el arată caracterul luĭ.

Unele jocurĭ naționale, sunt vĭĭ, plăcute, variate, altele sunt încete, greoaie, stângace și uniforme.

Dantul nostru însă, este plăcut, variat voios, atrăgător, tradițional și eroic.

* * *

Iată dar ;— Incep cu prima mea călĕtorie :

* * *

Era în anul 1878, când am plecat la Paris, la Expoziținea Universală din acel mare oraș.

O intrigă urzită de ceĭ ce nu mĕ agreau pe acele vremurĭ, a făcut să fac pept, să îmĭ iaŭ câțĭ-va elevĭ și să plec. Intriga era urzită de câțĭ-va miniștri carĭ credeaŭ că eŭ împreună cu elevĭĭ meĭ nu pot face fală țăreĭ noastre în focarul civilizațieĭ, totuși avênd sprijinul D-luĭ Gh. Kițu, ministrul instrucțiuneĭ publice de pe atuncĭ, am reușit a pleca, și succesele mele împreună cu a elevilor meĭ în urmă, a pus capăt, aŭ înăbușit acele *rĕutăcioase intrigĭ.*

Ajuns în capitala Franțeĭ, fără nicĭ o re-

www.digibuc.ro

comandație, ci numaĭ prin meritele mele, și a elevilor, fără nicĭ o experiență de a ști ce sa încep, am reușit totușĭ a ilustra *națiunea românească*, pe prima scenă din *Foliés Bergére*.

Am fost îndrumat, încurajat de foștiĭ meĭ elevĭ, carĭ se găseaŭ ca studenți pe atuncĭ în Paris, și carĭ cunoscêndu-mĕ maĭ bine de cât toți ceĭ de la putere din țară, aŭ stăruit, au făcut tot ce le stăteaŭ prin putere, m'au ajutat ca să pot să'mĭ indeplinesc scopul meŭ frumos. Din aceștia, citez pe D-niĭ Costică Tătăranu și Ion Mala.

Ca să complectez călĕtoria și cele ce am făcut în Paris cu eleviĭ meĭ, ar fi să descriŭ paginĭ întregĭ, mĕ mărginesc însă a cita aci cele scrise de mine într'o corespondență la ziarul *Pressa* din anul 1878:

. . . . . .

Despre afabilitatea și simpatia francezilor catre noĭ, am auĝit și citit de multe orĭ înaintea Esposițiuneĭ din anul curent, dar, între a auĝi și vedea personal e o mare deosebire; în primul cas, simți o plăcere, în al doilea eștĭ mândru, transportat și fericit de simpatia bărbaților acesteĭ generoase națiunĭ.

Ca profesor de gimnastică în Bucurescĭ, doriam să ved Exposițiunea din Paris, pentru a observa progresele arteĭ ce profesez; și, după vederea unor aparate ale D-luĭ Eugéne Paz, distinsul director al mareĭ gimnastice medicale, mi-am luat cu-

www.digibuc.ro

ragiul a'l cerceta acasă, spre a'ĭ vedea marele sĕŭ stabiliment de gimnastică şi toate aparatele; acolo după arătarea naţionalităţeĭ şi profesiuneĭ mele, primirea a fost mult maĭ presus de cât aşteptam, căcĭ D. Eugéne Paz, în marele seŭ zel de a transmite românilor tot ce se poate din arta sa, a luat aparatele la rând, mi le-a arătat şi esecutat chiar figurile într'un interval de maĭ mult timp. La rugarea mea de a nu se osteni aşa de mult, mi-a rĕspuns că, de şi nu face aceasta pentru toată lumea, pentru un român însă o face cu plăcere, maĭ ales că doresce cu deosebire progresul românilor. Acest sacrificiŭ, de la un bărbat cu atâta greutate mi-a îndoit respectul şi recunoştinţa atât către dênsul cât şi către întreaga naţiune francesă; şi fiind-ca în modesta mea posiţiune nu pot reîntoarce într'un mod maĭ strălucit mărinimositatea D-luĭ Paz, îĭ mulţumesc din inimă pe calea publicităţeĭ, pentru ca sa vadă toţĭ româniĭ ce suflete generóse şi simpatice nouĕ se găsesc în aleasa naţiune francesă.

Cu ocasiunea mergereĭ la Expoziţiune, am maĭ fost însoţit de 7 elevĭ de aĭ meĭ, anume: domniĭ St. Iulian, simpaticul şi bunul nostru artist dramatic şi celŭ maĭ abil dansatore naţional, S. Petrescu şi N. Velescu, profesorĭ de gimnastică, şi patru studenţĭ dintre ceĭ maĭ bunĭ în dans, cu carĭ, la ocasiune bine-venită a'şĭ fi putut esecuta danţurile noastre naţionale. Pentru

www.digibuc.ro

acest scop, am consultat pe D. Sary, directorul teatrului Foliés Bérgere, care ne-a primit tot cu frumoasa manieră franceză, dându-ne teatru pentru esecutarea danţurilor, şi invitându-ne la facerea repetiţiunei necesare. Aicĭ însă, s'a constatat că musica e rĕŭ aranjată, şi ne-a recomandat prefacerea eĭ, la aceasta i-am rĕspuns ca nu e indispensabil să jucăm şi că, ivindu-se această dificultate, nu vom juca ; atunci D. Hubans, diriginţele orchestreĭ de 40 persoane, dupe o meditaţiune de câte-va minute, îmĭ rĕspunde : veţ juca D-le Mocene, dupe ce 'ţĭ voiŭ aranja eŭ musica.

Treĭ ţile dupe aceasta, fiind aranjată o musică, ce făcea pe dănţuitor să simţă îndoit efectul eĭ, am executat danţurile noastre, pentru care francesiĭ aŭ arătat multă plăcere ; invitaţĭ fiind şi pentru a doua seară, am priimit, dar cu condiţiunea de a ne opri aci. D. director, după trecerea sereĭ a doua, în urma cereреĭ generale, şi ştiind că noĭ nu vom fi maliţioşĭ de a'ĭ refusa şi a treia seară, ne-a trecut în program, şi în urmă ne-a comunicat că a fost cerere generală ; noĭ nicĭ se cuvenea să refusam, nicĭ n'am refusat; după aceasta făcêndu-ni-se propunerea să ne angajăm, i-am rĕspuns că scopul venireĭ noastre nu este acela, ci numaĭ dorinţa de a arĕta francesilor ceva din costumele şi danţurile noastre ; atuncĭ comunicându-mĭ că, e cerere generală şi pentru seara a patra,

www.digibuc.ro

am jucat şi pentru această ultimă dată. Pentru acea bună priimire, mulţumesc francesilor în general, iar în special D-luĭ director Sary şi D-luĭ dirigent de orchestră Hubans, pentru concursul bine-voitor ce ni-aŭ dat.

Cu ocasiunea despărţireĭ, am rugat pe D. Hubans să'mĭ ofere musica aranjată de D-sa, şi eŭ îĭ voiŭ rĕspunde costul cuvenit, atunc̆ D. diriginte luând notele îmĭ ceru un creion zicênd ca să facă socoteala; pe când eŭ mĕ aşteptam la un compt încărcat, spre cea maĭ mare mirare a mea vĕd că scrie pe note: «Braveĭ Românĭ», spunêndu-mĭ că: asta e socoteala ce am avut de făcut. Pentru acest dar, pe care doriam să'l posed cu orĭ-ce chip, de şi i-am mulţămit în persoană, totuşĭ nu me pot reţine de a nu'ĭ repeţi mulţumirile şi a'ĭ spune că aceste întîmplărĭ îmĭ vor rĕmânea ca cele maĭ dulcĭ suvenirĭ.

Chemaţĭ apoĭ la alte teatre prin D. Lepins, directorul tuturor spectacolelor ce se dedeaŭ la palatul Trocadero, şi punêndu-ni-se la dispositiune pentru ḑiua de 5 August chiar salonul Exposiţieĭ, mulţumesc din inimă D-luĭ directore, comunicându-ĭ că, cas de boală în familie m'ă reclama în patrie, şi, de şi n'am putut juca acolo, îĭ conserv recunoştinţă pentru buna-voinţă ce mi-a arătat.

* * *

www.digibuc.ro

A doua mea călătorie am făcut'o la Roma în anul 1882, împreună cu fostul meŭ elev N. Velescu profesor de gimnastică, cu două fete Adela și Julieta elevele noastre și împreună cu nevasta mea Sultana și cu mama fetelor.

Această călătorie am făcut'o în urma mareluĭ succes ce l'am avut la Paris, și în urma încuragiareĭ ce mi-a dat acest succes, iar ca să nu maĭ vorbesc mult de această călătorie, voiŭ cita aci corespondența mea trimeasă ziaruluĭ *Timpul* în 1882, în 29 August care este următoarea scrisă împreună cu Velescu :

. . . . . .

Nu credeam să fie vre un Român, care să nu dorească a vedea Italia și capitala eĭ.

Noĭ însă am avut fericirea să petrecem câte-va zile în Roma și prin alte orașe ale Italieĭ.

Impresiunile primite acolo vor remânea ne șterse în noĭ și în toată viața ne vom aduce aminte cu plăcere despre tot ce am vĕzut și admirat.

Sosind în Roma, ne-am presentat maĭ întĕĭ la ambasada română. Aci d. Obedenaru, prim-secretar al ambasadeĭ, ne-a primit cu cea maĭ mare amabilitate și bună-voință. Numaĭ grație consilielor înțelepte și încurajărilor bine-voitóre ale d-luĭ Obedenaru am putut reuși pe deplin în scopul de a arăta Romanilor câte-va din danțurile noastre naționale.

Spre realizarea menționatuluĭ scop ne-am dus la teatrul Manzoni. Aci ne-am înfățișat direcțieĭ, compusă din nobiliĭ frațiĭ Giovani, Vincenzo și Ferdinando Gargano, la cari am avut parte de primirea cea maĭ simpatică și plină de afabilitate, ceea ce nu vom uita nicĭ odată și pentru care nu putem de cât să exprimăm prin publicitate Domnilor frați

www.digibuc.ro

Gargano sentimentele noastre de mulţumire şi recunoştinţă.

Cât despre impresiunile ce aŭ produs asupra noastră toate câte am vĕzut în Italia cultura, civilizaţia, înţelepciunea şi ordinea,—ele ne-aŭ sugerat următoarea comparaţie: România este ca o fică a Italieĭ, căsătorită departe de sînul părintesc,—într'o lume streină şi semibarbară. Dee Dumneḍeŭ, ca România, luând de model pe Italia, să ajungă în curênd tot aşa de cultă, înţeleaptă şi prosperă!

. . . . . .

Şi, maĭ adaug articolul următor scris de celebrul scriitor italian *Parisotti*, sub rubrica *Danţurĭ române* în 1882, 9 August în ziarul italian «Il Bersagliere»:

. . . . . .

Dall' egregio Cav. Alessandro Parisotti segretario dell' academia di S. Cecilia rĭcevo questi interessanti appunti sulle danze e canti Rumeni, che pubblico assai di buon grado.

Al teatro Manzoni nelle scorse sere uno spettacolo nuovissimo per l'Italia ha chiamato quel pò di publico, che ancora si ostina a godere gli estivi calori della cità eterna. Si trattava di una piccola compagnia di danzatori rumeni, che, dando prova di un curaggio, che ha pochi esempi, recavasi a Roma; animata dal desiderio di mostrare alla *madre del mondo latino*, tradizioni antichissime di danze singolari e pittoresche. Nessuno ignora che la Romania ha grande dovizia di siffatte leggendarie tradizioni e che le danze rumene fanno la parte più caratteristica di quel popolo. La divisa del regno di Romania «*Apa trece, pietrele rĕmân*» l'acqua passa, le pietre rimangono) è là sempre a dimostrare come i rumeni siano gelosi delle loro tradizioni, che non mutano per volgere di secoli e per barbariche invasioni. Il rumeno ha un sacro culto per tutto ciò che è nazionale, e l'interesse che le tradizioni suscitano in quel popolo

www.digibuc.ro

pieno di poesia e di romanticismo è più che in altra nazione sviluppato. Una prova di questo è l'avere in questi ultimi tempi la corte rumena iniziato feste e balli, nei quali tuti gli invitati doveano vestire il pittoresco costume rimasto ormai appena nei villaggi e per le campagne. Quelle danze dal ritmo deciso e vibrato, piene di vita e di forza formano una interesante parte dello studio di quei popoli, che lanciati lungi dal centro latino da tanti secoli e circondati da razze diverse o nemiche, hanno custodito gelosamente le più antiche memorie.

* * *

La piccola compagnia venuta fra noi si compone di due uomini e di due donne.

Capo di questa é il sig. Moceanu nativo della Transilvania, profesore di ginnastica alla scuola militare di Bucarest. Viene poi il signor Velescu allievo del Moceanu, nativo di Bucarest, giovane alto, forte, dai capelli folti e nerissimi, dalle spalle erculee. Seguono le due fete (fanciulle). Adela e Iuliéta dalle forme gentili, che si son fatte amirare per la grazia della persona e per la vivace belleza del volto.

Il costume degli uomini e così composto: un berretto di pelle in capo; una tunica bianca di tal forma che remmenta le tuniche degli antichi romani, streta alla vita da una cintura di cuoio simile a quella che portano i legionari effigiati sulla colonna Traiana; a' piedi le *ciocie* con grande lusso di nastri che salgono fin sotto il ginocchio. Le donne portano veste bianca, curtina, succinta da un doppio grembiale di stoffa a ricami di lana d'ogni colore e di piccole p'astre d'acciaio. Questo grembiale scende avanti e dietro la persona lasciando a' fianchi l'apertura. Piccole *ciocie* con nastri e collane di piccole medaglie compiono l'acconciatura elegante e che tanto si avvicina al costume delle nostre *ciociare*.

Medagliette, campanelli, sonagli completano mi-

www.digibuc.ro

rabilmente il pittoresco vestiario e aggiungono vivacità e brio alle danze.

* * *

Fra i molti balli popolari che possiede la Romania, tre sono stati prescelti dalla compagnia dei *ballanti* ad esser mostrati in Roma e questi sono: *Romanul, Batuta e Brau.*

Il primo, Romanul, ha origine antichissima.

Vuolsi che ricordi il ratto delle Sabine e che conservi la tradizione d'un rito di Salj istituito da Numa Pompilio. In Romania questa danza si fa in un dato giorno del meso di maggio, da una compagnia di dodici uomini delle montagne, chiamati *callusiari*, condotti da un capo e accompagnati da un muto, che ha l 'incarico di tenere indietro la folla con una spada di legno. Dalla parola *callu* cavallo, si fa *callusiu* cavalluccio e *callusiaru*, uomo che salta come un piccolo cavallo. La musica è rapida, vivace e di un ritmo brillante, benche velata sempre da quel colore indefinito che è proprio di tutte le melodie rumene.

La seconda danza reppresentata è la *Batuta* che fa quasi seguito a *Romanul* e poco differente pel ritme. La terza e più interessante, è il *Brau* dalla voce *brau,* cintura) perchè si eseguisce tenendosi l' un l' altro per la cintura.

* * *

All' indomani di uno sposalizio si riuniscono i parenti e gli amici degli sposi e formano una lunga riga tenendosi per la cintola. Allora le zampogne e i violini incominciano un suno assai festevole e vivacisimo, nelle loro scale, che hanno tanto d'indefinito. La musica incalza contienamente rapidisima e leggera come soffio di vento; senza mai posa, perchè nelle loro arie manca quasi sempre una forma qualunque di cadenza. L' effetto deve essere veramente singolare e sorprendente secondo chè può arguirsi dalla piccola prova datane al Manzoni. La lunga fila de' *ballanti* esce dalla casa,

www.digibuc.ro

traversa le vie, e seguita sempre dai suonatori, entra nelle abitazieni dei parenti e degli amici da una all'altra, senza mai cessare il ritmo vivace e saltellante. Frattanto la suocera con un fiasco di legno sospeso al collo somministra a tutti da bere. Di quando in quando esce dalle file un grido: *chiu* o *chil* del cui significato vedremo qui appresso. Questa danza popolare antichissima ha qualche semiglianza colla *Farandole* della Francia. Qualche volta per maggior comodità i ballerini invece di tenersi per la cintura, poggiano la mano sulla spalla del vicino o della vicina e così formano la lunga riga che vociando e saltellando attraversa le vie.

* * *

Nell'Ovest della Francia un avanzo di antichi balli gallici è rimasto e quando queste danze si eseguiscono i ballerini gridano anche essi *chil*. Non sarebbe forse il nome dell' antico iddio della gioia, specie di Bacco gallico che si chiamava apunta *Chil*? E questa invocazione non sarebbe forse pasata ai *ballanti* il *Brau* della Romania? Anche i Serbi (e ciò ha una certa importanza in questo caso) danzano il *Brau* e lo chiamano *Valasca*, ciò che nella loro lingua significa *gallico*. Quello che può asserirsi senza dubbio alcuno si è che le danze rumene, come la musica da cui vengono accompagnate, sono di grande orginalità e di un interesse storico, etnografico e musicale non comme. Nella mia colezione ho non poche di queste melodie e specialmente un buon numero di *Brau*, e queste armonizzate secondo le loro scale producono effetti nuovi, indefiniti, soavissimi, nulla avendo di comune colle melodie lente e strascicanti degli orientali. Il ritmo delle danzè rumene è sempre deciso e forte, mentre la melodia rimane vaga e leggera. Strana combinazione da cui risulta un tutto meraviglioso!

* * *

www.digibuc.ro

Così mentre gli orientali hanno nella danza le pose stanche, affascinanti della voluttà; i rumeni ci portano pel contrario il brio, la vivacita, il sano calore della robustezza. E i due danzatori del Manzoni, campioni di una raza vigurosa, e la Julieta e l' Adela belle e forti come figlie di gente latina, nel presentarsi al plauso del publico romano, mentre hanno offerto ogetto di ammirazione, hanno convalidato quanto cantava il loro grande Alecsandri :

Latina gintă 'ĭ o vergină
Cu farmec dulce, răpitor.

. . . . . .
. . . . . .

Frumoasă, vie, zâmbitoare,
Sub cer senin, în aer cald,
Ea se mirează 'n splendid soare,
Se scaldă în mare de smarald. (1).

Trec la a treia călĕtorie care am făcut'o în 1884 la Madrid însoţit numaĭ de amicul meŭ Velescu şi de nevasta mea Sultana. Citez aci corespondenţa mea scrisă împreună cu Velescu din capitala Spanieĭ şi publicată în *România Liberă*:

. . . . . .

Incă în aniĭ trecuţĭ, cu ocasiunea petrecerĭĭ noastre în Paris şi în Roma, ne-am fost propus să vizităm şi patria luĭ Cervantes, una din mândrele surorĭ maĭ marĭ ale Romănieĭ. De-şi ne aşteptam la marĭ dificultăţĭ din cauza epidemieĭ ce bântuia sudul Franţeĭ, cu toate aste am plecat la începutul vacanţelor scolare din vara aceea. Am ales calea ducerĭĭ prin Italia. Ajungând la Genua, am

(1) Così scrive il poeta rumeno nella poesia *Cantul gintei latine*, il che suona in italiano all' incirca così : La stirpe latina è una vergine dall'incanto dolce, rapitore. Bella vivace, sorridente, sotto cielo sereno, nell' aere caldo, essa si specchia nello splendido sole, si bagna nel mare di smeraldo.

www.digibuc.ro

avut fericirea să facem cunoştinţă cu d. Malan, profesor la un liceŭ din acel oraş şi redactor la ziarul «*Italia all'Estero.*» Intr'adevĕr, precum am reuşit în întreprinderea noastră la Roma numaĭ graţie concursuluĭ d-luĭ doctor Obedenaru şi al nobililor fraţi Gargano, tot asemenea şi de astă-dată fără ajutornl d-luĭ Malan, n'am fi vĕzut Madridul. In Genua d-sa n'a cruţat nimic spre a ne conduce pretutindenĭ şi a ne arăta tot ce este demn de vĕzut în acest frumos oraş. Am visitat între altele şi «Societa ginnastica ligure *Cristoforo Colombo.*» unde am fost călduros primiţi de preşedintele Societăţiĭ, de secretarul d. Arturo Cortesi şi de d-niĭ profesorĭ.

Insă din Genua nu era posibil să mergem înainte spre Spania. Din causa holereĭ nu pleca niciĭ o navă, niciĭ un vapor. Fuseserăm nevoiţi să ne înapoem fără a neatinge ţinta. La despărţire d. Malan ne dete un sfat, pentru care de asemenea îl suntem recunoscătorĭ şi anume: să vizităm Turinul şi să vedem expoziţiunea de acolo. Nu e locul aiciĭ şi s'ar cere un condeĭ maĭ competent spre a descrie tot ce am avut ocasiunea să admirăm în acest oraş bogat şi în această Expoziţie.

Eram să ne continuăm drumul spre patrie, când primirăm o epistolă de la d. Malan prin care ne făcea cunoscut că o navă era gata de plecare spre Spania. Această veste ne făcu o bucurie îndoită, întâĭ pentru că d. Malan nu ne uitase, şi al doilea pentru că ni se oferea pe ne aşteptate mijlocul de a ne ajunge scopul călĕtorieĭ. Da! cu ajutorul unuĭ aşa suflet superior şi al uneĭ inime aşa de nobile cine-va reuşeşte în orĭ-ce întreprindere!

Ne am întors la Genua, unde tot prin concursul neuitatuluĭ nostru Mentor ne-am imbarcat şi am plecat pe Mediterana.

Fără să fim fost supuşĭ carantineĭ la Barcelona, ne-am urmat drumul şi am sosit la Madrid. Niciĭ aci norocul nu ne-a părăsit, căcĭ am întâlnit pe d. G. C. Montrezor, directorul teatruluĭ real, agent general al teatrelor din Spania, al cărui părinte cel

www.digibuc.ro

mai mare tenor din lume ce era în Bucureşti şi de care îşi vor fi aducênd aminte toţi câţi au visitat teatrul nostru. D. Montrezor fu pentru noi în Madrid, cea ce ne fuse d. Malan în Genua. Ni se deschiseră mai multe teatre prin concursul său.

In urma recomandaţiunilor d-lui Montrezor, am fost primiţi cu cea mai mare bună-voinţă de către Senor Ducazcal, directorul teatrului din «Jardin-Buen-Retiro» Ba senor Ducazcal, ne-a presentat celor mai bune baletiste spaniole, cari apoi au învĕţat danţurile noastre, s'aŭ îmbrăcat în costume naţionale române şi aŭ danţat româneşte de mănă cu noi pe scena teatrului sus menţionat. — La plecarea noastră din Madrid, Senor Ducazcal a avut bunătatea să ne ofere şi bani pentru a ne înlesni cheltuelile drumului.

Că am putut să reuşim în întreprinderile noastre, acum ca şi în trecut, datorăm profundă recunoştinţă în prima linie d-lui ministru G- Chitu şi d-lui Heim, agent general al vapoarelor pe Dunăre pentru concursul ce ne-aŭ dat, acordându-ne bilete gratis de călĕtorie.

De asemenea aducem mulţumirile noastre celе mai sincere tutulor domnilor membrii ai presei române, de al căror sprijin moral şi încurajare amicală nu am fost lipsiţi nici odată!

. . . . . .

In cea ce priveşte a patra mea călĕtorie, la *Calcutta*, ar trebui să scriu paginî întregi, voiu trece însă peste ea şi voiu aminti numai cele scrise de *România Liberă* în 1886 la rubrica informaţiilor carî sunt următoare:

D. N. Velescu ne dă spre publicare următoarea scrisoare, ce a primit'o din Calcutta de la D. Max von Leitgeb, căpitan al vaporului *Argo:*

. . . . . .

www.digibuc.ro

«Scumpe amice, am primit cele trei plăcute scrisori, ce mi le-ați trimes din Bombay, Alexandria și București și de abia acum viu și eu să vă salut în numele meu cu deosebire, și apoi în al colegilor mei și al altora de pe bord. Me bucur foarte mult că ați sosit sănătoși în patrie și sunt vesel că respirați aerul cel bine-cuvîntat al patriei, pe când noi ne coacem și acum în cuptorul de aici, deși nu mai e așa cald, ca atunci când erați d-v. aici. Toți suntem bine; eu sunt prea sănătos; fac multă gimnastică la inelele ce ni le-ați instalat pe navă, chiar și noaptea în cât nu mă mai dor brațele de reumatism. Scrimă nu fac, neavênd cu cine, dar îndată ce voiu sosi la Triest, voiu găsi un maestru spre a'mi procura cele necesare.

Vă rog a saluta pe D. Moceanu cordial. Strîngêndu-vă mâna, sunt al D-voastră.»

Max von Leitgeb.

Apoi cele scrise de ziarul *Rĕzboiul* din 20 Maiu 1886 sub rubrica «De la Gange la Dunubiu:

. . . . . .

D. Cobol, căpitanul vaporului *Argo*, cu care D-nii Moceanu și Velescu au căletorit anul trecut de la Colombo (Ceylan) la Calcutta, sosind dilele trecute la Galați, a adresat numiților D-ni o scrisoare poetică, în care 'și exprimă impresiunile ce a simțit călcând pe pămêntul românesc. Extragem din această scrisoare următoarele frumoase pasage:

. . . . . .

«Iată-mĕ pentru prima oară sub frumosu cer al Românieĭ, iată-mĕ pe pămêntul eroilor, entuziasmului și emoțiunilor continue. Progresul, libertatea și gloria strang acest popor simpatic pentru fraternitate, și'l îndeamnă a combate pentru principiu sfînt al naționalitateĭ.

«Vorbesc după impresiunea uneĭ inimĭ calde încă, uneĭ inimĭ care a trăit în locurĭ selbatice tropice și care are trebuință de expansiune.

www.digibuc.ro

«Stimaţi şi simpatici amici, astădi mi se dă ocaziunea, găsindu-mĕ la mică distanţă de D-voastră, ca să'mi deschiz inima scriindu-vĕ.

«Imi voiu aduce aminte pururea de frumoasele dile ce am petrecut în societatea D-voastră (Iulie 20, August 7, 1886) ca şi cum ar fi astăzi, gândindu-mĕ la iubirea cu care am petrecut cu doi gentlemani români.

. . . . . .

«Iată-mĕ dar pentru prima oară la Gangele Danubian. Ce diferenţă între el şi Gangele propriu zis! Aci totul surîde, viaţa e veselă surizitoare în contrazicere cu acele locuri sĕlbatice.

«Aci se deschide ochiului o altă priveliştе, o altă privire poetică.

«Cântecu armonios al pasărilor desfată inima. Aci verdeaţa arborilor fructiferi; acolo vegetaţiunea monotonă a bumbaculuĭ, orezuluĭ, banana şi celor-l'alte fructe fără odoare, fără gust.

«Trăiască dar Gangele Danubian; glorie şi onoare fraţilor Români! iată strigătul meu.»

A cincea mea călĕtorie am făcut'o în anul 1890 în capitala *Mareĭ Britaniĭ*, după îndemnul ce'mi făcuse cu un an înainte în Bucuresci principele Ioan Ghica.

Această călĕtorie, am făcut'o singur, unde am vizitat, în urmă toate şcoalele şi stabilimentele mai principale de gimnastică dintre care:

1) *Adolf A. Stempel's Gymnasium, Scool of Arms, and Gymnastic Apparatus Depot.*

2) Messrs. Angelo's Royal School of Arms and Gymnasium.

3) Madame Iulia, 65-a Baker St. w.

4) Apoi şcoala de gimnastică a pompie-

www.digibuc.ro

rilor, unde fiind recomandat de Principele Ioan Ghica către EYRE M. SHAW, *Chief Officer M. F. B.* Adică: Căpitanul Șo, șeful pompierilor din Londra.

Acesta mĕ conduse prin toate departamentele pompierilor din acel mare oraș. Ordonând să se execute pentru mine mișcărĭ speciale, după cum să vede în descrierea reprodusă din *Constituționalul* de la 22 August 1890:

. . . . . .

Un prietin ne scrie din Londra:

Astă-dĭ întâlnindu-mĕ cu D. G. Moceanu profesor de gimnastică din Bucureștĭ, și dicându-mĭ că se află aci numaĭ pentru a visita școalele de gimnastică, fiind foarte curios să vĕd și eŭ, ne-am dus împreună pentru a visita cele maĭ principale școale de băeţĭ și de fete unde am fost foarte călduros primiţĭ de toţĭ directorĭĭ.

D. Moceanu, după aceasta, s'a dus de a făcut o visită D-luĭ Ioan Ghica, care i-a dat o recomandaţie personală către D. căpitan de pompierĭ din Londra la care am fost împreună, aci am vĕdut principalul local al Londreĭ.

Căpitanul a fost atât de amabil că ne-a arătat tot localul cu toate aparatele gimnasticeĭ.

Nu numaĭ aceasta, dar ca să ne mulţumească, ne-a pus tot personalul în exerciţiu, a dat semnalul de foc, într'un minut erau caĭĭ înhămaţĭ, pompele gata și plecate în galopul cel maĭ mare.

Nu pot să descriu frumusețea și eleganța cu care s'a făcut această manevrare, într'un minut, par'că ar fi fost fulgeru.

Trebue să vie comandanţiĭ românĭ de pompierĭ să admire și să învețe.

Scrieţĭ toate aceste în ziarul D-voastră și lăudaţĭ pe D. Moceanu, pentru osteneala și cheltuielele ce face numaĭ pentru a folosi țara. *România* tre-

www.digibuc.ro

bue să fie mândră că are un om atât de capabil și energic.

Pe lângă aceste visite, m'am mai dus seara pe la diferite spectacole, dintre care am admirat *Marele Balet* ce să dedea în fie-care seară la ALHAMBRA *(Thaetre of Varieties)*, apoi am fost pe la mai multe Societăți și *Expositiuni* însemnate precum *Madame Tussaud* ex Sons' Exhibition.

Expositiunea lui *Stanley*, unde se vedea arangeat centrul Africei decorat cu trofeile aduse de el la Londra împreună cu cele mai originale obiecte cu care se servea poporul din acele localități.

Ca să complectez memoriile mele asupra călătoriilor, voiu aminti și pe cea din 1893 în America. Călătoria aceasta am făcut'o iarăși singur și a avut alt scop:

Ea a avut scopul de a visita școalele de gimnastică și a studia modul cum se predă gimnastica acolo, în această călătorie am fost trimis în misiune specială de guvern

Iată dar și acest memoriu publicat în ziarul *Țara* din 2 Octombrie 1893:

. . . . . .

Sub-scrisul, profesor de gimnastică, fiind trimis de onor. ministerele de instrucțiune publică și de resboiu în misiune, în serviciul școalelor pentru a inspecta și studia, atât școalele de gimnastică cât și modul cum se predă gimnastica în America, arăt aci cum mi-am îndeplinit îndatorirea cu care am fost însărcinat.

www.digibuc.ro

In 11 Iulie 1893, am plecat din București pentru Chicago.

La 27 Iulie, m'am îmbarcat la Hamburg pe vaporul «Augusta Victoria», și în reversatul dilei de 4 August, defilând pe dinaintea statuei «Libertății», am pus piciorul în Lumea Nouă, în orașul New-York. Ajuns aci, întâia mea datorie a fost de a vizita școlile și societățile de gimnastică mai principale, de unde se pot culege note.

Intre altele am vizitat și: *Joung-Men's Cristian Asso 23 rd str. 14 Th. Ave. New-York City gymnasium; New-York Turn Verein 68 & 66, E fourt street.* In școlile aceste am găsit halele» de gimnastică de o construcțiune solidă și igienică. Aparatele în număr foarte mare și de o perfecțiune incomparabilă. Metoda e la unele școli cea germană, la altele cea americană. Această a doua societate, mi-a făcut o primire strălucită la care nu mă așteptam.

Din întâmplare, m'am prezentat aci, în seara de 4 August, tocmai când societatea era adunată în ședință ordinară generală.

Marea sală New-York Turn Verein, era splendid iluminată și decorată *cu pompa majestoasa a secolului al XIX,* Membrii, într'un număr considerabil, și fie-care în tribuna lor.

Cel dintâiu la care m'am adresat a fost profesorul de gimnastică, căruia i-am înmânat recomandația data de D. Take Ionescu, ministrul nostru de instrucțiune publică.

Profesorul m'a recomandat atunci președintelui, care ținând la D-sa recomandația, m'a invitat să iaŭ parte la ședința D-lor. In timp de două ore aŭ terminat ce aŭ avut la ordinea dilei, apoi președintele s'a adresat către membrii adunărei generale, printre care mă găseam și eŭ, fără ca ei să știe că sunt acolo.

«D-lor, a dis președintele, în mijlocul nostru a «sosit aci un profesor de gimnastică din Europa, «București, capitala României, care este trimis de «guvernul sĕŭ ca să studieze modul și felul cum «se predă gimnastica aci la noi.

www.digibuc.ro

«Propun să numim un membru care să-l arate si explice totul.»

Propunerea s'a aprobat în unanimitate.

Președintele a mai ḍis:

«Propun D-lor ca Duminică 6 August, la 9 ore «dimineaţa să se adune toţi membrii Societăţei ca «să facă exerciţii pentru ca D. profesor să poată «examina şi lua notele ce va crede de cuviinţă.

Şi această propunere se aprobă.

Președintele mai adăogă încă zicând:

«Mai propun ca Marţi seara în 8 August, să ne «adunăm comitetul pentru a decide ce anume cer- «tificat să dăm D lui profesor.»

Şi aceasta s'a aprobat cu multă plăcere de toţi membrii.

Unul din ei însă a întrebat: «Cum îl chiamă pe profesorul strein din mijlocul nostru?

Președintele n'a putut bine pronunţa numele meu, atunci eu mă ridic în picioare şi strig *Moceanu.*

Un alt membru a ḍis, vrem să-l vedem. — Eŭ am făcut trei paşi spre tribuna comitetului şi întorcându-mă către adunarea generală am fost silit, de şi nu sunt obicinuit a ţine discursuri, să ḍic în limba engleză — pe care o ştiu stricat, următoarele:

* * *

«D-lor, ertaţi-mă că nu ştiŭ bine limba D-voastre, dar mă găsesc fericit că am găsit sănătoşi pe membrii societăţii *New-York Turn-Verein.*

«Mulţumesc din suflet D-luĭ preşedinte care a «avut buna-voinţă să mă recomande D-voastre.

«Sunt mândru şi fericit în mijlocul D-voastră, «şi ajungênd în ţara mea, voiŭ spune tutulor cine «sunt americanii.»

* * *

Apoi, în aplauze generale, m'aŭ felicitat călduros şi mi-aŭ strîns mâna.

A doua ḍi un membru pus la dispoziţia mea

www.digibuc.ro

m'a condus, mi-a arătat și explicat într'un mod cu totul detaliat, atât sălile cât și aparatele, costumele și atenuantele întregului institut.

Duminică la 9 ore toți membrii au venit în grădina societățeĭ unde au gimnastica de vară, și aŭ făcut exercițiĭ în fața mea.

Marți seara, conform înțelegereĭ, comitetul s'a adunat în ședința la care am fost și eŭ prezent

In seara aceea, m'aŭ proclamat membru al societățeĭ D-lor dându-mĭ o diplomă, o medalie de aur și următorul certificat:

Societatea de Gimnastică
DIN NEW-YORK
66 & 68. E. Fourth Streét.

New-York, 8 August 1893.

D-luĭ Ministru al Cult. și Instr. publice.
BUCUREȘ I (Rumânia).

«Dorim să confirmăm printr'acestea, că D. profesor Moceanu a vizitat Societatea de gimnastică din New-York, spre a studia sistemul nostru de gimnastică și de a examina diferitele felurĭ de instrumente și aparate întrebuințate în hala noastră.

«A făcut o inspecțiune generală cu toate detaliurile și părea a fi foarte mult interesat.

«Felicităm orașul Bucureștĭ că are un om de o așa abilitate ca profesorul Moceanu, care este instructorul principal de gimnastică de la Liceul St. Sava.

Cu tot respectul
(ss) *C. A. Lang* oratorul.
(ss) *Henry Metzner.*

Principalul școalelor de gimnastică din New-York.

(ss) *Henry Oedckoven.*
Secret. Coresp.

www.digibuc.ro

In seara de 9 August am plecat cu trenul Pensilvania» spre Chicago. M'am oprit în Filadelfia, unde iarăşĭ am vizitat şcoalele de gimnastică maĭ importante. De aci m'am grăbit pentru Chicago, unde am sosit în amiaḍa ḍileĭ de 12 August.

In acest mare oraş al lumeĭ nouĭ, dupe ce m'am aranjat la otel, primul lucru ce l'am făcut, a fost de a vizita grandioasa expoziţie şi apoĭ de a inspecta şcoalele de gimnastică. In acest oraş, sunt foarte multe societăţĭ de gimnastică.

Intre acestea, am găsit la o distanţă de două ore cu tramvaiul electric în oraş *Adolph George Parc Gymnasium*, o hală de gimnastică, care pe lângă mărimea'ĭ colosală, oferă vedereĭ şi o frumuseţe uimitoare:

In expoziţie, am vizitat pavilionul Suedez, unde e instalată şi o hală de gimnastică, înzestrată cu cele maĭ perfecţionate aparate. Am mai vizitat apoĭ, în expoziţiunea universală columbiană, gymnastica din Cilderns Building (clădirea copillor) unde am fost primit foarte călduros.

Acest edificiu este o frumuseţe fără seamăn; hala construită cu cel maĭ splendid gust şi cu cea mai perfectă artă; iar aparatele construite dupe tóte cerinţele igienice moderne.

In timp de 10 ḍile, am vizitat această hală, în care în toate dupe amiazele, de la 2 la 4, se făceau exerciţiĭ gimnastice cu copiĭ de ambe sexe, sub conducerea d-luĭ profesor Henry Hartung, şi de la 4 la 6, exerciţiĭ de tineri candidaţĭ pentru profesorĭ, carĭ au studiat în «Milwocke», şcoala de unde ies profesorĭ americanĭ de gimnastică şi care e condusă de renumitul profesor Brozius.

Lecţiunile acestea m'au făcut ca să profit mult şi să pot culege notele cele maĭ bune despre modul, metoadele şi predarea gimnasticeĭ americane moderne.

In urma acestor vizite stimatul domn director, mi-a liberat următorul certificat în englezeşte:

www.digibuc.ro

Comisiunea Expoziţieĭ Universale
a ligeĭ de gimnastică
a Americeĭ de Nord.

Henry Hartung, secretar.
987, Herndon Street.

Chicago, 14 August 1893.

«Cu plăcere atestez prin acestea că profesorul George Moceanu din Bucureşti, România, a vizitat gimnaziul nostru din Clădirea Copiilor, în expoziţiunea universală Columbiană, şi a luat mare interes în lucrările noastre gimnastice, precum şi în construcţiunea şi aranjamentele aparatelor noastre».

«Dorindu-i succes continuu în misiunea sa înaltă şi onorabilă, ca un student şi învĕţător de gimnastică în America, precum şi în ţara sa natală, îl recomand cu bucurie tutulor amicilor şi profesorilor de gimnastică.»

(ss). *Henry Hartung.*
Directorul de cultură fisicală
Clădirea Copiilor.
Exposiţiunea universală Columbiană :

(ss) *Carl Plum,*

Reprezentantul Ligeĭ Gymnasticale din America de Nord pentru Expoziţia Universală Columbiană.

* * *

Nu voiu uita nicĭ o dată pe D. Geo I. Zolnay, elev al şcoaleĭ de Bele-arte din Bucureşti şi pe D. Filip Craus elev al conservatoruluĭ român, carĭ amândoĭ mi-au fost elevĭ şi acum se găsesc în Chicago, primul printre renumiţiĭ sculptorĭ, şi al doilea printre ceĭ maĭ renumiţi muzicanţi. Foştiĭ meĭ elevĭ m'aŭ primit cu gentileţea şi respectul ce rarĭ elevĭ dau profesorilor lor. D-lor m'au condus în expoziţie, circurĭ, teatre, şcolĭ etc. şi tot D lor m'aŭ prezentat D-luĭ Thomas B. Bryan, preşedintele general al expoziţieĭ columbiene, către care am avut şi o recomandaţie de la ginerile D-sale, D. căpitan Socec, din Bucureştĭ.

www.digibuc.ro

D. președinte m'a primit cu cea mai mare bunăvoință și mi-a dat următoarea scrisoare :

THOMAS B. BRYAN.

Exposiția Universală Columbiană
Oficiul comisarului special în genere
și
al vice-președintelui congresului auxiliar
Lumesc,

Chicago, U. S. A. (Statele Unite).

16 August 1893.

«Profesorul George Moceanu din București, a vizitat expoziținea noastră columbiană și a manifestat un interes inteligent în gimnaziul și alte părți ale expoziției, de o asemenea natură».

«D-sa este un om observatoriu și capabil în profesiunea sa și și-a făcut amici aici, care se vor bucura de a afla în viitor despre succesul său meritat și bunul său noroc».

(ss) **Thomas B. Bryan.**
Comisar special în genere
Expos. Univ. Columb.

Satisfăcut pe deplin de datoria pe care mi-am îndeplinit'o conștiincios și în scurt timp, cu cel mai mare regret am plecat, căci la începutul călătoriei mele, lăsasem soția-mi bolnavă și cu lacrămi în ochi, rugându-mă să mă întorc cât mai curând ca s'o găsesc în viață.

Am plecat din Chicago pentru New-York.

In drum m'am oprit 4 ore la Niagara, unde coprins de admirațiune, am contemplat cu o nespusă plăcere frumosul oraș, splendidul pod suspendat și impunatoarea operă a naturii «Cascada Niagara».

La 24 August, m'am imbarcat de la New-York, pe vaporul Transatlantic «Fürst Bismark» și în amurgul serei de 1 Septembre, am sosit la Ham-

www.digibuc.ro

burg unde am vizitat societatea de gimnastică «St. George .

A doua zi, am plecat spre Berlin.

Trei zile cât am stat în capitala Germaniei, am vizitat cele două mari hale de gimnastică *gimnasische Turnbildungsanstalt, Dr. Angerstain Princens strase* și *Königliche Turn-Verein Bildungs Anstalt, Friderich Strase.*

Apoi cu expres orientul am plecat spre București,

La Predeal mi-au eșit înainte, iubita mea soție, flul meu, împreună cu toată familia, mai mulți prietini și cunoscuți cari mau primit cu lacrimi de bucurie și mi-au urat bună-venire, dupe această lungă și periculoasă căletorie, făcută în așa scurt timp.

Vezêndu-mĕ în țara mea, mĕ simt dator a mulțumi mai întâiu D-lui Take Ionescu, ministrul cultelor și instrucțiunei publice, care mi-a făcut deosebita onoare de a mĕ trimite oficial în această misiune și apoi D-lor C. A. Lang, oratorul și președintele societățeĭ *New-York Turn-Verein;* Henri Hartung, directorul societățeĭ de gimnastică «Clădirea Copiilor din Exposiția Columbiană», Chicago: Carl Plum, representantul oficial al ligeĭ gimnastice din America de Nord în Expoziția Columbiană pentru aparate de gimnastică; Thomas B. Bryan, președintele general al Expoziției din Chicago; pentru amabilitatea și călduroasa primire ce au bine-voit a mi-o face.

Și în sfîrșit remâind pe deplin satisfăcut de toate primirile, de splendida expoziținne, de încântătoarea lume nouĕ, mulțumesc încă, D-lui redactor al ziarului *The Chicago Herald,* care m'a primit cu plăcere și bucurându-se de vizita mea, a vorbit de un român în coloanele acestui organ, cum vorbesc americanii pe cari eŭ în tot-d'a-una îi voiŭ respecta.

* * *

In cele ce urmează, vorbesc numai des-

www.digibuc.ro

pre impresiunile călătoriilor mele. Impresiuni bine înțeles, unele mai frumoase, altele mai triste. Rând pe rând dar le voiŭ aminti, căci călătoriile și mai ales acele în care conduc și pe alții, în alte lumi, cu alte feluri de obiceiuri și alt-fel de viețuire, sunt curioase.

Amintesc dar despre cea d'intăiŭ călătorie.

* * *

Era în amurgul serei de 4 Iunie 1878, când însoțit de elevii mei N. Velescu, St. Iulian, Petrescu, Nicolau, Kiti, Mușetescu și Dimitrică am plecat pentru Paris via Viena.

Singurul ajutor dat de guvernul de pe atunci, a fost eliberarea biletelor de liber parcurs pentru clasa III, la cari eu am plătit în urmă diferența pentru clasa II, căci era rușine pentru noi românii să călătorim ast-fel în streinătate, unde trebuia să arătăm iubirea de artă și perfecțiunea danțurilor noastre naționale.

In această călătorie am avut și multe supărări, căci elevii aveaŭ care mai de care caractere mai capricioase.

De la Giurgiu ne-am inbarcat pe vaporul «Tegetof» al Loyduluĭ Austriac, pe care aveam *concesiune*, dată de ministrul instrucțiuneĭ, și cu durere o spun că ni s'a dat trecându-ne sub rubrica «*muzicanți*».

Pe vapor dar, eram considerați ca *mu-*

www.digibuc.ro

zicanți, și mare ne fu atât mirarea cât și rușinea când căpitanul vaporului și impiegații ne întrebau că unde ne sunt instrumentele cu care voim să ne ilustrăm în țări străine.

* * *

Zi cu zi ce mergeam în susul Dunărei, printre peisage, unele sălbatece și admirabile în sălbătăcia lor, altele posomorîte și triste, printre nenumăratele panorame încântătoare, ni se părea traiul vesel câte o dată atunci când vesela natură ne suridea, trist altă dată, când ceĭ ce mĕ înconjura me supăraŭ. Da, zic aceasta pentru că și multe necazurĭ am suferit din partea elevilor.

Amintesc câte-va, ca foștiĭ meĭ elevĭ, aceĭ carĭ m'au însoțit în acea călĕtorie, când vor citi rândurile mele, să'șĭ facă idee ce trist, ce dureros, ce îngrozitor e să fiĭ mâhnit într'o călĕtorie pe care voieștĭ s'o facĭ de plăcere.

* * *

Luĭ X, îĭ dădusem de cheltuială din Bucureștĭ, el însă isprăvise banĭĭ pe drum, și se obicinuise a'mĭ cere mereŭ. I-am tot dat, și într'o vreme n'am maĭ voit aĭ da, el atunci mĕ amenință că mĕ va asvîrli în Dunăre, dacă nu îĭ voiŭ da, zicând chiar față cu camaraziĭ luĭ aceasta.

Y, nu avusese nicĭ acasă așa mâncărĭ

www.digibuc.ro

ca pe vapor, totuşĭ voia să mănânce ca un fecior de banĭ gata, zicându-mĭ adese orĭ că el nu a plecat în călĕtorie de plăcere ca să mănânce pâine, salam şi brânză, adică chiar din merindele ce le luasem la plecare. De cel d'întâiŭ îmĭ era frică că mĕ asvârle în Dunăre, iar de al doilea că va muri de foame

Z, egoist şi foarte ambiţios, pentru el toată lumea de pe vapor nu era de cât un *nimic.*

Z, nevoind să cunoască nicĭ o subordonanţă, făcea cele maĭ marĭ neajunsurĭ. Intr'o seară, îĭ veni gustul să cânte, şi nu cedă la observaţiunile nimănuĭ, ba încă amenin̦ase pe secundul vaporuluĭ că îl va asvârle în Dunăre dacă nu-l va lăsa să cânte.

Ce măhnire fu pentru mine când a doua zi dimineaţa fuĭ chemat de căpitan care îmĭ ceru mie satisfacţie de purtarea elevuluĭ nesupus. Era să şi mĕ amendeze cu 45 fiorinĭ dacă nu aveam prezenţa de spirit să-ĭ spun şi să'ĭ explic bine că dacă mĕ va maĭ amenda nu voiŭ putea ajunge la scopul meŭ dorit.

Căpitanul atuncĭ se înduplecă şi îmĭ zise că mĕ iartă, însă dacă elevii se vor maĭ purta tot ast-fel ne va lăsa pe toţĭ la cea d'întâĭ staţie pe mal.

* * *

Ajungând în dreptul oraşuluĭ *Mohacĭ* tocmaĭ în miezul uneĭ nopţĭ întunecoase, ne

www.digibuc.ro

pomenim de o dată că intră în vapor o ceată întreagă de lucrători de mine unguri cu figurile sinistre și aerul țanțoș. Vederea acestora ne-a înspăimântat, căci chiar de la intrarea lor s'au uitat atât de urât la noi. Voind ei să ocupe scaunele noastre, unii din elevi s'au opus, și unguri atunci au sărit să ne bată, grație însă prudenței noastre s'a putut potoli scandalul.

* * *

Ajunși la Viena, am descins la otel *Vinberger*.

Eu, fiind obosit, m'am culcat seara.

Elevii, însă s'au dus prin oraș ca să vadă raritățile Vienei.

A doua zi dimineață însă, mare îmi fu mirarea, când găsii paturile elevilor goale. Îmi închipuiam că vor fi făcut vr'un scandal și vor fi fost arestați. Nu trecu însă nici o jumătate de oră, când veniră cu toți teferi, povestindu-mi veseli, cum au petrecut de minune și cum umblaseră și văduseră tot ce era mai însemnat prin oraș, în noaptea aceea.

A doua zi chiar, am luat bilete pentru Paris, când am și plecat, luând linia Salsburg, Ulm, Munich, Stutgard, Strasburg, trecând prin Nancy, am intrat în marele oraș al civilizației în dimineața zilei de 2 Iulie 1878, tocmai în mare zi de sărbătoare a aniversărei republicei și inaugurarea exposițiunei din acel an.

www.digibuc.ro

La gara Strasburg, vĕdêndu-ne înconjuraţĭ de atâta învălmăşeală, începuserăm să ne perdem.

Am descins la cel maĭ apropiat hotel de pe Bulevard, la hotel Strasburg.

***

Aci, de şi voiam să fac economie, ca să stătem maĭ mulţĭ într'o odae, a fost imposibil căcĭ regulamentul aceluĭ hotel prevedea a nu locui de cât douĕ persoane într'o cameră. Dupe consiliul patroaneĭ aceluĭ hotel, ne-am mutat a doua zi la hotel *Brady* unde am găsit numaĭ artiştĭ, bine înţeles că acolo am rĕmas căcĭ ne-a convenit maĭ bine. Ne-am abonat apoĭ la Restaurant du Progres, unde cu 1 fr. şi 10 banĭ de persoană mâncam destul de bine.

Cele dintâiŭ ce am făcut, a fost a ne-interesa unde trebuia să jucăm, ne-am îndeplinit aceasta că în Bulevard St. Michel şi Quartierul Latin am întâlnit studenţĭ românĭ, carĭ ne-aŭ ajutaţ în urmă la ajungerea scopuluĭ.

Aceasta am spus'o maĭ sus.

***

In timpul, cât am stat la Paris, pe lângă reprezentaţiile date de noĭ, la Foliés Bergeres, am vizitat *Grand Opera*, Teatru Gedeon, Teatru Gaite, Cafenelele Chantante din Champs Elisees. Am vizitat marea expoziţie din Place de Trocadero, apoĭ gran-

www.digibuc.ro

diosul local Louvru, grădina zoologică, grădina botanică, Bois de Viscenes, Bois de Boulogne, etc.

Am vizitat în urmă, școlile de gimnastică *Pascaud, Sorbona, Cezari,* Joinville și acel al D-luĭ Eugen Paz, de care am vorbit ce primire mi-a făcut.

Am vizitat apoĭ, frumosul palat și grădina de Luxemburg, Antrepozitul de vinurĭ dupe cheul St, Bernard, grădina Tuileries din strada Rivoli, admirabilul arc de triumf al stelelor din Avenue de Vagram, și maĭ în fie-care zi ne scaldam în Sena la Ils des Cygnes, lânga viaductul căeĭ ferate de la Auteuil.

***

In ceea ce privește pe D. Eugen Paz, căruia îĭ datoresc cele maĭ sincere recunoștințe, este persoana despre care nu pot eŭ să vorbesc atât de mult, căcĭ este o celebritate în Franța, și afară de asta cunoscut de toțĭ gimnasticiĭ carĭ aŭ trecut orĭ și-aŭ făcut studiile în focarul lumeĭ civilizate.

***

Adaog aci, că cu ocaziunea acea, D. Eugen Paz, mi-a oferit maĭ multe cărțĭ și portretul D-sale pe care, ca stimă și considerație ce o am pentru D-sa, îl pun în această carte.

www.digibuc.ro

Offert à Monsieur Niccoara
Inspecteur de Gymnastique
à Bucharest Souvenir cordial
de sa visite à Paris Lucy Paz
Juillet 1878

Cât am stat în Paris, am fost și zilnic vizitat la mine acasă de studenții români, carî își făceaŭ studiile acolo. Intre alții nu pot uita și pe Costică Tătăranu, care actualmente este procuror la Curtea de apel din București. Tătăranu mĕ ducea dese orî prin diferite localurî, unde simțeam mare plăcere că petreceam câte-va ore cu dênsul.

Cât pentru localurile de spectacole,dupe mine, cel mai însemnat a fost Cirque d'Eté, unde am vĕdut printre renumiții artiști pe celebra artistă americană Miss Leona Dare, despre care toate ziarele de pe acele vremurî, aŭ vorbit mult, când a sosit ea în Europa, aceasta pentru că Americanii, nu aŭ voit să lase a pleca din țara lor pe o ast-fel de celebritate.

Eŭ care citisem toate acestea, m'am dus cu Velescu și Petrescu de am vĕdut-o jucând.

(Această Leona Dare, este cunoscuta aeronată care a fost și prin București acum câți-va ani, și care a dat mai multe reprezentațiunî aerostatice în Cișmegiŭ, ținându-se agățată cudinții de un accesor al trapezuluî balonuluî).

* * *

In urma elogiilor ce 'ĭ-am făcut, Leona Dare, ne oferi ca semn de amintire, portretul eĭ, pe care îl și pun în cartea mea tot ca suvenire frumoasă.

www.digibuc.ro

In seara de 17 Iulie, tocmai când era să jucăm la *Trocadero*, în cel mai frumos local al expoziţiei, primesc o depeşă de acasă, în care mi se făcea cunoscut că soţia mea era greŭ bolnavă şi să vin în Bucureşti.

Faptul acesta mĕ întrista, şi facu, că chiar a doua zi să părăsesc Parisul, împreună cu elevii.

www.digibuc.ro

La întoarcere spre țara, pe același drum pe care veniserăm, ne-am oprit în Viena.

In acest oraș, am văḑut pe ziduri anunciuri în care se vorbea de celebra gimnastica Mis Vanda, curioși, ne-am dus s'o vedem la Iohan Hornigs parc. Mare ne fu mirarea însă când dênsa ne recomandă directorului, care ne opri, rugându-ne să dam 2 reprezentații.

Am cedat, și dând acele 2 reprezentații, am fost viŭ aplaudați.

De aci am plecat apoi spre București, unde am ajuns sănătoși.

In urmă, unii din elevi, mai ales acei carĭ eraŭ mai curioși în călatorie, mĕ stimau mai mult. Aceasta bine înțeles. judecând bine că aŭ profitat, aŭ veḑut, au învațat foarte multe.

* * *

Prinḑênd plăcerea și dragostea de a călatori, încă de la întoarcerea din Paris, mĕ gândeam cum să fac posibilitatea, ca să joc *Romanul* în Roma.

Patru ani în urmă, după o muncă colosală, am reușit a forma o trupă din elevii și elevele mele, dar se vede că trebue să fie adevĕrat proverbul: *Să nu eĭ bagaj mult la drum și gândurile sa le laș acasă*, căcĭ, din tŏtă trupa m'am ales cu amicul meŭ Velescu și elevele noastre *Adela* și *Julieta*.

Dacă am fi plecat numaĭ noĭ patru, nu am fi pățit atâtea, dar am luat și pe soția mea Sultana și pe d-na Sarățeanu, mama fetelor.

www.digibuc.ro

In zadar îmĭ spunea muma lui Velescu, că multe voiŭ păți dacă voiŭ lua și pe D-na Sărățeanu, dar nu 'mĭ-a fost cu putință să pot a nu o lua. Căcĭ fetele nu plecaŭ fără măsa.

* * *

Din Viena am luat drumul spre Roma. De astă dată am mers cu drumul de fer până la Vârciorova, de unde am luat vaporul Loid Austriac, *Orient*, și pe Dunăre am mers până la Viena, calatorind bine și veselĭ, prin Semering, Villah, Udine, Trevizo, prin granița Ponteba, Mestre și Venezia, unde ne-am oprit o zi de am vizitat frumosul oraș al dogilor, cu splendidul lui Domo, admirabila Piaza St. Marco, încântatoarele Lagune și îngrozitoarea *punte a suspinelor*.

Am continuat apoĭ drumul prin Padua Ferara, Bolognia, Florenza, Viterbo, și în dimineața de 28 Iulie 1882 am sosit în capitala Italieĭ.

Am descins la *hotel de Pariggi*, unde nu am putut sta de cât până a 2-a zi dimineața din cauza scumpeteĭ.

Am trecut apoĭ la hotelul *Albergo Nationale*, unde am gasit foarte mulțĭ artiști.

* * *

Ca și la Paris, în Roma, nu aveam nicĭ o recomandație. Ceva mai mult: Ministrul instrucțiuneĭ de pe acele vremurĭ, ne promisese la plecare că, vom găsi la Roma, la D. Obedenaru, ministru nostru plenipotențiar o recomandație.

www.digibuc.ro

Mare îi fu mirarea D-lui Obedenaru și durere zdrobitoare fu și pentru mine, când mi se spuse că la legațiunea noastră din Roma, nu se știe nimic despre mine și trupa mea.

Amintesc ca, eram cu Velescu în acele momente și i-am spus: «Vezi Velescule, bine îmi ziceai, ca să nu ne mai ducem pe la ministerul cultelor, ca să cerem ajutor, de și în ajunul plecarei jucasem în Teatrul Național, invitați de D. ministru să jucăm la reprezentația de gală data de D-sa în onoarea elevelor premiante din București. Dar D-sa în schimb nu ne-a dat, de și 'l-am rugat, nici un ajutor și nici chiar recomandația care a zis că a trimis'o D-lui Obedenaru».

O bucurie nespusă se ivi atunci în sufletul meu când D. Obedenaru îmi zise că: «Artiștii români cari se află în casa d-sale nu aŭ trebuință de recomandații».

* * *

D. Obedenaru, căruia îi aduc viile mele mulțumiri, ne-a ajutat foarte mult de am reușit a da câte-va reprezentații în Roma, și despre care am vorbit.

In urma reușitei splendide, ziariștii din Roma ne-aŭ rugat a ne fotografia și a le lăsa portretele noastre ca semn de amintire plăcută, noi ne-am și fotografiat la Borelli, Piaza Spagna, dintre cari, am dat ca suvenire câtor-va prieteni și aceste portrete.

www.digibuc.ro

Velescu, Moceanu

www.digibuc.ro

Adela, Julieta

www.digibuc.ro

In seara de 3 August, a fost primul debut la Teatrul Manzoni.

Iată și cum eram anunțați la această reprezentație:

TEATRO MANZONI
GIOVEDI 3 AGOSTO 1882 ore 9

GRANDE NOVITA
DEBUTTO
DEI CELEBRI ARTISTI
DI BUKAREST

Senior Moceanu, Velescu, Seniorine Adela e Julieta che ottennero un clamoroso successo all'Exposizione di Parigi del 1878.

* * *

In timpul cât am stat în Roma am vizitat: *Campidoglio*, Pazilica di San-Pietro, Castel Sant-Angelo, Fontana di Trevi, Muzeo del Vaticano, Palazzo Barberini, Palazo Bonaparte, Tempio di Antonio e di Faustina, ruinele de la Guria Giulia, Piaza del Popolo, ruinele de la Coloseo (circul cel mare unde se luptaŭ gladiatorii cu animale, (Panem et circenzes). Teattro Costanzi, Quirinalul și Metastasio.

* * *

www.digibuc.ro

Aproape în toate ḑilele ne scăldam în Tibru și ne plimbam dese orĭ seara pe la diferite cafenele și restaurante din Via Corso (cea maĭ frumoasă stradă din Roma).

* * *

Dupe maĭ multe ḑile, am plecat spre ţară pe acelaș drum, și ne-am oprit iarășĭ în Viena.

Aci ne-am presentat la directorul de la Danzer Orfeum, ca să ne angajăm, dar era teatrul închis, ne-a dat însă o recomandaţie la teatrul Șomoși, din Pesta, unde am dat maĭ multe reprezentaţiĭ:

Iată și cum am fost anunţaţĭ:

NEUES ORPHEUM

ehem. Beleznay-Garten

Täglich Vorstellung im Garten

BEI KÜHLER WITTERUNG IM SALON

Es ist mir gelungen, das

rumänische Tanzer-Quartett

welches auf der Rückreise von Rom nach seiner Heimath Bukarest begriffen ist, für ein kurzes Gastspiel zu gewinnen.

* * *

De aci câte-va ḑile în urmă ne-am întors cu toţiĭ sănătoșĭ în Bucureștĭ.

* * *

www.digibuc.ro

A treia călătorie am făcut'o în 1884.

* * *

Pe de o parte prinsesem plăcere de a călători, pe de alta însă aveam teamă să nu mai pățesc iară, ce mi se întâmplase în cele-l'alte călătorii.

De astă dată îmi pusesem în gând să visitez capitala Spaniei, unde să arăt splendidului Madrid, orașul în care danțul e de predilecție, danțurile noastre naționale.

In această călătorie am fost cu soția mea Sultana, Velescu și regretatul Costică Demetriad. Demetriad însă ne-a însoțit călătorind de plăcere.

* * *

N'am mai cerut nici un ajutor de la guvern de oare-ce eram pățit și sătul de cele-l'alte care cu așa mare anevoință, putusem, obține foarte mici mijloace.

* * *

La Viena am descins la hotel Prater unde voiam să stătem o singură di. Ne-a fost însă îngrozitor când a doua di voind să ne luăm bilete pentru Madrid de la Agenție, ni se spuse că prin părțile pe unde trebue să trecem, adică prin sudul Franciei bântue cu furie holera.

* * *

Venind înapoi la hotel, eram îngrijați că nu știam ce trebue să facem. Portarul ote-

www.digibuc.ro

lului ne sfătui însă să luăm linia prin Italia și să ne oprim la Genua, de unde probabil că ne vom putea îmbarca pentru Madrid.

* * *

L'am ascultat, și ducându-ne la gară am luat bilete pentru Genua. La gară însă, Demetriad citind ziarele din Francia, în care se spunea că și în localitățile din nordul Italiei bântue holera, de și își pusese bagagiul în tren, și-a schimbat părerea și cu mult regret, s'a despărțit de noi, remânând în Viena.

* * *

Noi, am plecat dar, prin granița Ponteba, via Milano, Novi, Genua. Ajungênd la Genua în ziua de 27 Iulie am descins la hotelul *Corona di Ferro*. Aci am făcut cunoștință cu Domnu Malan. De D-sa am fost conduși prin tot orașul, am vizitat cele mai frumoase grădini și palate, pasagiul și cetatea înconjurată de tunuri și așezată pe niște ridicături de pământ, cari aŭ vederea în spre Mediterana.

Frumusețile acestea ale Genuei, nu ne făcea pe de o parte mare plăcere de oare ce nu știam de ne vom mai putea continua drumul spre Spania.

* * *

Eram aproape decișî să ne întoarcem în țară, fără să ne îndeplinim scopul, însă

www.digibuc.ro

amicul nostru D Malan, ne consiliă să vizităm expoziţia ce în acel an era la Turin.

* * *

Am şi plecat două ḑile în urmă, la Turin unde am vizitat admirabila expoziţiune.

* * *

In Turin însă primim de la D. Malan peste treĭ ḑile o scrisoare, în care ne spunea că la Genua a sosit un vapor care pleacă în curând spre Spania.

* * *

Intorcându-ne la Genua, am găsit vaporul ancorat. A doua ḑi chiar am plecat pe bordul acelui vapor, luându-ne rĕmas bun de la amicul nostru D. Malan.

* * *

La Madrid, am debarcat într'o frumoasă ḑi din spre sfîrşitul luĭ Iulie.

Am descins la *Hotel de las quatros Naciones.*

* * *

In capitala Spanieĭ am reuşit de a ne îndeplini scopul, jucând dupe a noastră dorinţă, şi culegând laurĭ.

Despre acestea am menţionat.

* * *

In timpul şederei noastre la Madrid am vizitat «Circul Grand Corrida de Novios de

www.digibuc.ro

Madrid› cea mai mare reprezentaţie de lupte între oameni cu tauri.

Ce am vĕdut aci, pentru noi era înspăimântător. Două-zeci mii spectatori priveau cum taurul spargea pântecele cailor de sub călăreţii *Suerte del Banderillas.* Cum El Diador omora pe taur cu spada, *La Estocada.* Apoi cum scoteau taurul din circ *El Arrastre del Toro.*

La vederea acestor îngrozitoare barbarii, nevasta mea a leşinat, iar Velescu, îmi zicea:

– Dăi draculuĭ d-nule Mocene, că nu pot să mĕ uit la eĭ. Şi cu toate astea am stat patru ore, timp cât a ţinut spectacolul.

Ceva curios, este ca aceste jocuri de şi sunt barbare, dar sunt cele mai atrăgătoare.

* * *

In Madrid, dupe ce am jucat şi cules cele mai mari laude, la teatrul Buen-Retiro, directorul aceluĭ teatru, ne-a rugat să posăm în costumele noastre naţionale împreună cu cele două andaluze, cu cari jucasem, ca să-i lăsăm şi D-sale un portret spre semn de frumoasă amintire. Ceea ce am şi făcut, la fotograful cel mai însemnat din Madrid. *Otero, Cee* Sn Geronina.

Iată dar şi această fotografie.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

Iată și cele ce zicea ziarul «La Correspondencia» relativ la reprezentația noastră:

«Manana juéves haran su *debut* en el jardin del Buen Retiro los bailarinos rumanos de Bukarest, Sres. Moceanu, Welescu en union de dos bailarinas espanolas, ejecutando danzas caracteristicas de Rumania.

* * *

De și eram invitați să jucăm pe scena teatrului din Lisabona, capitala Portugaliei, ne era însă frică a mai continua drumul, de oare-ce holera, băntuia peste toate părțile din nordul Spaniei și Portugaliei.

Deci, ne-am întors spre țară luând drumul prin Burgos, St. Sebastiano, printre Pirinei la Andaia, granița Franco-Spaniolă.

Aci nu mai era nici o persoană de cât numai noi în toate vagoanele. Treceam deci prin acele locuri pe unde era holera. Ajungând la Bordeaux am beut bordeax și am luat și câte-va sticle cu noi.

Trecând apoi de aci prin Touluza Lyon, Dijon și Melun, am ajuns la Paris.

Aci, directorul de la Folies Berger, cum a auzit de sosirea noastră, ne-a invitat să jucăm. A fost însă peste putință din cauză că Velescu se îmbolnăvise.

Am luat apoi linia spre Nancy, oprindune la Epernay, unde am băut champagnie și am luat câte-va sticle pentru acasă.

Din Strasburg am trecut prin Stutgart, München, Salsburg, Viena, Pesta, Vârciorova, și am ajuns sănătoși în București în spre sfîrșitul lui August 1884.

www.digibuc.ro

In 1886, am făcut a patra călătorie.

De astă dată, scopul meŭ a fost ca să joc danţurile noastre naţionale în India, în acea localitate unde danţurile sunt predilecţiunea poporuluĭ, unde este origina de la care s'aŭ născut primele jocurĭ.

Ca să descriu atât călătoria, cât şi cele ce am vĕzut şi întimpinat, mi-ar trebui pana unuĭ romancier, dar totuşĭ cu slabele-mĭ puterĭ voiŭ încerca a descrie pe cât voĭ putea de lămurit toate peripeţiile şi aproape toate cele ce am vĕzut şi întîmpinat, bine înţeles acele maĭ principale.

***

Ce mi-a sugerat mie ideea de a face această lungă călătorie a fost că încă de prin anul 1865 când trecu prin Bucureştĭ marele gimnastic şi celebrul acrobat James Johnes, m'am îndragostit aşa de mult de a vedea şi juca în India, de oare-ce James mĕ şi luase cu dênsul, angajându-mĕ să joc în Calcutta, plecând însă pe drum a trebuit să ne despărţim la litoratul Mareĭ Negre, de oare-ce în Europa băntuia din nenorocire holera, şi trebuia să facem carantină 40 de zile. Aşa, că m'am întors în Bucureştĭ, unde mi-am reluat posturile şi lecţiunele mele pe care le părăsisem pentru un moment la plecare.

***

www.digibuc.ro

In această călătorie (adică în 1886) am fost însoțit numaĭ de Velescu.

***

Era o splendidă zi de la începutul luĭ Iunie, când am plecat, via Constantinopole. Până la Varna am mers cu calea ferată, de aci ne-am imbarcat pe vaporul *Minerva*.

Pe Marea Neagră, în ziua și seara acea a fost frumos. Către mezul nopțeĭ însă, isbucni o furtună îngrozitoare, care a durat până despre ziuă, când dispăru tot așa de misterios cum și venise. Cu toate acestea *rĕul măreĭ*, noĭ nu l'am avut.

In acea dimineață de 9 Iunie am intrat în *Bosfor* trecând prin *Karybdje-Kalessi* frumosul cap, peste drumul căreia este *Poiras-Kalessi*, apoĭ prin *Bujuc-Limani*, drăgălașul orășel Jénimahala, Kirechbournou, Térapia, de unde vedeam pe țărmul cell'alt splendida panoramă a *Kiosculuĭ Viceregeluĭ-Egiptuluĭ*, *Balta Liman* de unde se zăreaŭ geamiile din *Anadoliassar*, și în sfîrșit încet-încet «*Minerva*» trecu pe lângă *Salĭha Sultan Serai*, *Ortakeni*, *Tiragan Serai*, *Dolma-Bagthé (Palatul Sultanuluĭ)*, *Fydykly*, *Sali Bazar*, și apoĭ vaporul a ancorat pe malul *Galateĭ*, în *Cornul de aur* lângă *Podul Kara-Keni*. Aci am admirat afară de frumusețele ce ni se prezentaŭ vedereĭ, și barcagiiĭ turcĭ, carĭ se repezeaŭ ca niște piraț asupra vaporuluĭ, cu bărcile lor, din care eșeaŭ și suindu-se pe

www.digibuc.ro

bord mergeaŭ cu o iuțeală de nedescrisă din cabină în cabină, vorbind fel de fel de limbĭ europene și orientale, învitând și rugând pe călĕtorĭ să-ĭ conducă de pe vapor la diferite hoteluri.

Vĕzurăm pe unul spătos, și voinic că pune mâna pe bagagele noastre și ne rugă să ne conducă el. Ne-am scoborît în barca luĭ și în câte-va minute ne duse la cheiŭ, unde era *vama* și *poliția portuluĭ*. Dupe formalitățile obicĭnuite, am plecat în urma barcagiuluĭ. Mĭ se păru curios, lumea acea de hamalĭ turcĭ, oamenĭ de o înălțime extra-ordinară, spătoșĭ și cu gâtul încovăiat spre pept, din cauza greutăților enorme ce duceaŭ în spinare. Barcagiul chemă pe un hamal, care cu o ușurință mare ridică dintr'o dată toate lucrurile noastre. Mi se făcu milă de el, căcĭ greutatea era mare și îĭ spuseĭ să maĭ ia încă unul.

El arătând spre altiĭ, ne spuse că e jucărie ce are acesta căcĭ altiĭ aveaŭ de patru orĭ maĭ mare greutate în spinare.

Și, în adevĕr, mĕ convinseĭ cu ochiĭ.

* * *

Noĭ voiam să mergem în Pera l'a vr'un hotel maĭ însemnat, el ne spuse să ne oprim în Galata la *Hotelul Comercial Vulturul Negru*, unde vom găsi și maĭ eftin și mulțĭ românĭ.

* * *

www.digibuc.ro

Am descins dar, la acel hotel.

Noĭ am voit chiar în ziua aceea să plecăm spre Calcutta, dar nu avém vapor direct.

***

Am rĕmas până ce ni se va prezenta ocaziunea.

***

Ceva interesant, era că peste treĭ zile Turciĭ, serbătoreaŭ *Bairamul*, cea maĭ *frumoasă a lor sărbătoare religioasă*. Bairamul se ține după ce sa isprăvit *Ramazanul*, adică postul de 30 dile, în care timp turciĭ postesc continuŭ ḑiua, numaĭ seara mănâncă puțin.

Apoĭ când s'a împlinit 30 de ḑile, la un semn dat, după ce se întoarce lumea de la Geamie, atunci toțĭ încep a mânca, și bogațiĭ împarte banĭ la săracĭ; chiar ceĭ ce fac mese marĭ acasă, se împrumută unĭ de la alțiĭ, numaĭ ca să aibă banĭ asupra lor pentru a putea da săracilor.

***

Cât am stat în *Constantinopole*, am vizitat cele maĭ principale și cele maĭ frumoase localităț, dintre carĭ amintesc pe acele ce mi-aŭ făcut o impresie plăcută.

***

Insoțit de Velescu și conduș de un ghid ne-am suit în *Pera*, pe drumul de fer sus-

www.digibuc.ro

pendat *Mitropolitan Railway*. In Pera am vizitat teatrele și mai ales *Palatul de cristal*, cel mai frumos local de teatru de varietăți, unde eram și învițați chiar din București ca să dăm câte-va reprezentațiuni. Acolo ne-am întâlnit cu un englez bătrân anume *Scott*, care călătorise cu noi pe Marea Neagră. Mare ne fu bucuria și nouă și lui.

Stând cu dânsul de vorbă, și spunându-i că mergem la *Calcutta*, el ne-a sfătuit să nu ne ducem atunci, căci nu era sezonul de voiaj și chiar ne expuneam viața. El ne ruga mai bine să mergem la Londra, pentru că spre Indii e periculos. Ca să ne convingă ne spuse că există și un fel de proverb, anume: europenii mergând spre Indii de și n'ați rĕul mărei până la Aden, de aci încolo toți trebue să'l aibă, așa fiind clima prin care se trece.

Noi cu nici un preț nu voiam să ascultăm ori-ce s'ar zice, de oare ce voiam să vedem Calcutta și să jucăm acolo danțurile noastre naționale.

* * *

Intorcându-ne la hotel, am făcut cunoștința unui pașă bătrân, care zicea că a fost în București și din vorbă în vorbă, ne sfătui și dênsul să nu plecăm la Calcutta, zicând că nimeni nu voiajază pe Marea Roșie în luna lui Iulie când bate Hamzinul și absolut nici un european nu voiajează de la

www.digibuc.ro

Aden la Colombo, Calcutta, când bate pe Oceanul Indian Monsonul.

***

A treia zi, era Bairamul. Am asistat și noĭ la câte-va peripețiĭ. Intre altele dupe ce se făcu slujbă la Moscheea Sultanuluĭ, vĕzurăm poporul credincios și maĭ ales provincialĭ turcĭ cum cu cea maĭ mare religiositate urmaŭ cortejul Sultanuluĭ, compus din trăsurĭ frumoase impodobite cu florĭ și carĭ eraŭ in cea dintăiŭ Sultanul, apoĭ cadânele conduse de enucĭ, și cum în fața Palatuluĭ a defilat armata.

***

Am admirat apoĭ frumosul *Dolma-Bagthé* saŭ *Seraiul.*

Ce ne-a maĭ atras atențiunea a fost *Palatul de Yldiz*, localele unde sunt cazarmele *Medchîd*, *Arsenalul Matchka*, *Scoala militară*, *Cazarma artilerieĭ.*

***

Am maĭ vizitat trecând *Podul Sultaneĭ Valide*, în Stambul, *Yeni Seraï*, *Nury Osmanieh. Splendida St. Sofia*, *Eski Seraï* și *Marele Bazar.*

***

Din Constantinopole, ne-am imbarcat pe vaporul rus *Çicaciova* pentru Alexandria, crezând că acolo vom găsi vapor pentru

www.digibuc.ro

Calcutta. Am trecut Marea de Marmara, printre Dardanele pe lângă coasta occidentală a Asieĭ micĭ printre insulele *Mytilini*, *Smyrna*, *Samos*, *Karpattos*, *Rodos* și am ajuns în *Alexandria*, portul din nordul Africeĭ în Egipt. Inainte de a ajunge ni s'a părut curios pilotul egiptean care eșĭ înaintea vaporuluĭ conducându-l la port.

In *Alexandria* am stat o zi, apoĭ luând vaporul *Loydul Austriac*, într'o zi și o noapte pe litoratul Mediteraneĭ pe coasta de nord a Africeĭ am ajuns la *Port-Saïd*.

* * *

In acest oraș, ca și la Constantinopol, ne eșiră o lume întreagă de hamalĭ, aceștia eraŭ însă arabĭ, carĭ ne primiră cam tot în acelaș mod ca și turcii.

Pe când traversam cheiul să intrăm în oraș, văzurăm trecând prin fața noastră o birjă, care ducea un mort spre cimitir.

Velescu îmĭ zise atuncĭ că ne ese cu plin și o să ne meargă bine.

Voind să luăm o birjă, am spus ghidului ce ne conducea să ne oprească una, el ne răspunse *să se întoarcă birja de la Cimitir*.

Mare ne fu mirarea când ni se spuse în urmă că în Port-Saïd nu era de cât numaĭ o singură birjă care servea în acelaș timp și de car funebru,

* * *

www.digibuc.ro

Am descins la *Hotel Italia*, unde am stat două zile până ce a sosit vaporul *Poseidon*, care venea din Triest și mergea la Hong-Kong.

Ne-am inbarcat pe acel vapor și cu el am traversat frumosul și lungul Canal de Suëz, unde am admirat coastele și orașele principale de pe litoral, într'o zi și o noapte.

* * *

A doua zi seara sosirăm în Suëz unde ancoră vaporul, și noĭ debarcarăm pe mal. Aci ne eșĭ înainte iarășĭ o mulțime de arabĭ, carĭ țineaŭ de căpăstru câte un măgăruș.

Cum ne vĕzu, arabiĭ strigaŭ în italienește:

— *Ecolo un bon burico, senior*, adică: (Iată D-le, un bun măgar).

* * *

Ne-am luat câte unul pe carĭ încalecând ne-am dus în oraș condușĭ de arabĭ.

* * *

Aci chiar la intrare am vĕzut pe o dințuitoare egipteană care juca în uliță și dupe care alerga lumea cu gura căscată

Iată-l și fotografia pe care am cumpărat'o chiar de la dânsa, pe când trecea pe lângă noĭ, și dupe ce ne-a arătat câte-va figurĭ de dănțurĭ egiptene. Musicantul care se vede aci cu ea ḑicea că este *Sudanez*.

www.digibuc.ro

Dăntuitorĭ Sudanezĭ în Egypt

A doua zi, am vizitat orașul. Am vĕzut între altele, *Farul* cel maĭ mare ce există prin acele locurĭ, a cărei lumină se vede de la o distanță extraordinară de mare pe Marea Roșie.

In apropiere este locul așa numit *Fântâna lui Moise*, despre care zice Biblia că acolo Moise a dat cu toiagul într'o piatră de unde a eșit apă.

www.digibuc.ro

Fiind cald, ne-am scăldat în Mare.

Am observat bine, adevěratul fenomen care se petrece la Marea Roșie. Adică fluxul și refluxul.

Fenomen de care se zice că l'a întrebuințat Moise ca o unelță când aŭ trecut israeliții Marea Roșie ca pe uscat.

Pe când voiam să eșim din mare să luăm hainele de la mal unde ni le lăsasem, cu spaimă observăm că dabia să zăresc la o depărtare de câți-va metri. Ne repezim, și suindu-ne pe pietrele unde le lăsasem, am stat câte-va momente până ce apa s'a retras încetul cu încetul din acea parte și s'a respândit în alta, pe drumul care trebuea să mergem spre oraș.

* * *

A treia zi am plecat din Suëz iarăși cu vaporul Poseidon pentru Colombo.

Până la Aden am mers pe Marea Roșie 7 zile și 7 nopți.

E peste putință a putea descrie ce am pătimit din cauza căldurei îngrozitoare, care devenea din suflarea hamzinului, de și eraŭ cele mai încântătoare poziții.

Nu mâncam, nu dormeam, eram într'o stare mare de slăbiciune, simțeam numai năduși.

In timpul acela, Velescu îmi zise: «Adevěrat d-nule Mocene că atât Pașa cât și Englezul din Constantinopol aŭ avut dreptate».

* * *

www.digibuc.ro

La Aden, am ajuns într'o Duminecă seara până a nu sfinți soarele.

* * *

Pe lângă toate apoĭ, ne înspăimânta și cele povestite de marinarĭ despre pericolele ce adesea orĭ se întâmplă în acele lungĭ călatoriĭ, și carĭ din când în când ne eșea în față saŭ chiar în drum, de exemplu trecând strâmtoarea Babelmandeb, am ajuns la niște stâncĭ marĭ chiar în mijlocul Mareĭ, aci se vedeaŭ vârful catardelor a douĕ vapoare înecate, aci ni se sfâșia inima când vedeam pe câte un matelot bătrân plângând, uitându-se unde saŭ înecat camarazĭĭ luĭ din preună cu maĭ mulțĭ marinarĭ și pasagerĭ.

* * *

Am voit să vizităm orașul, dar nu am mers de la debarcader de cât vre'o 100 de pașĭ pe uscat, și a fost peste putință să mergem înainte, de óre ce căldura ne sufoca.

Am renunțat de a vedea Adenul, și ne-am întors pe vapor.

Aci am stat vr'o două ore, până când s'a luat cărbunĭ și apă destilată din Mare pentru proviziune. Stând aci, am admirat renumiții *Les pleungeurs*, adică copiĭ micĭ arabĭ, cărora li se arunca de pasagerĭ de pe vapor monede micĭ, la vederea-lor eĭ se aruncaŭ întocmaĭ ca peștiĭ când li se dă pâine în apă, și le prindeaŭ cu o dibăcie ne maĭ pomenită.

Iată și o fotografie a lor.

www.digibuc.ro

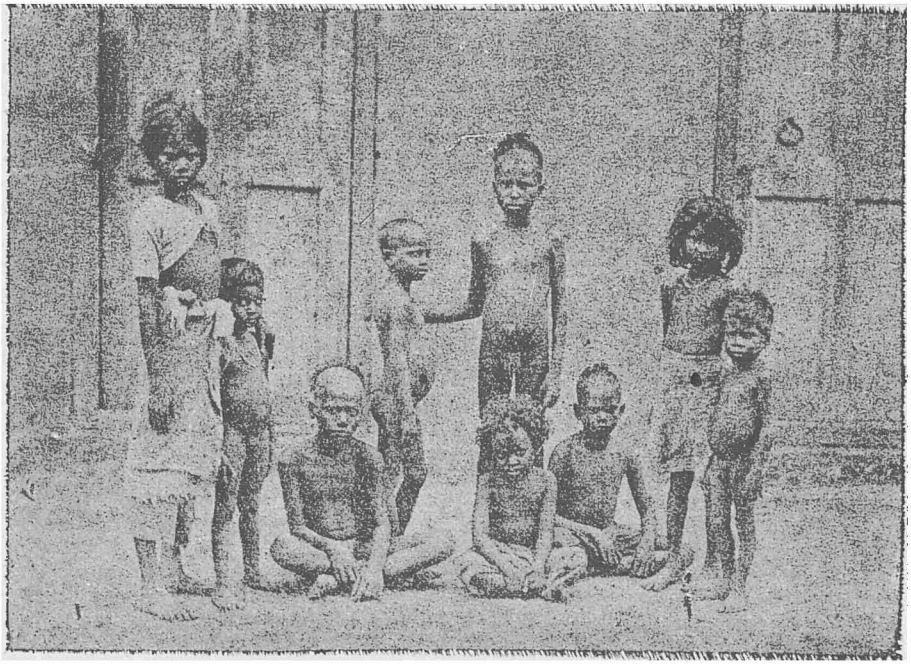

Micii înotători de la Aden

www.digibuc.ro

Ceva de remarcat, mai eraŭ arabiĭ carĭ veneaŭ pe vapor învitându-ne să cumpărăm ouă și pene de struț, al căruĭ comerț e foarte întins în acele locurĭ.

* * *

Am plecat tot în acea seară spre Columbo capitala insuleĭ Ceilan. Eșind din Golful de Aden, începu să sufle Monsonul. Atuncĭ ne coprinse pe toțĭ *rĕul mărețĭ*.

Prin aceste părțĭ era îngrozitor, nu se vedea de cât cer și apă, nu se maĭ vedea nicĭ chiar pasărea care sbura din val prin val. Era straniŭ, dispăruse din suftetul meŭ chiar speranța de a maĭ ajunge la pământ. Mintea unuĭ om care nu a fost prin acele părțĭ, nu poate pricepe îngrozitoarele chinurĭ ce se suferă. Numaĭ romancierĭĭ marĭ îșĭ pot închipui ce omul poate suporta, trecând prin locurĭ atât de îngrozitoare, isbițĭ de valurile oceanuluĭ, chinuițĭ de răul Mareĭ, și fără chiar speranța de a maĭ ajunge vr'o dată la ținta dorită. Și numaĭ în această împrejurare, din când în când se vedeaŭ peștĭ sburătorĭ, carĭ și dênșiĭ călătoreaŭ din val în val, conduși la întâmplare, și rătăciți câte o dată, isbindu-se de funiile catargului, cădeaŭ pe bord, și ast-fel eraŭ prinșĭ de marinarĭ.

* * *

12 zile cât am mers pe Oceanul Indian, am zăcut fără simțirĭ în cabina noastră în care maĭ eraŭ 4 persoane, dar care nu su-

www.digibuc.ro

fereaŭ aşa de mult ca mine, căcĭ eĭ din când în când tot maĭ eşeaŭ pe bord.

* * *

A 7-a zi, Velescu, împreună cu căpitanul *Cobol*, voiră să mĕ scoată afară pentru că ne apropiam de uscat.

Pe braţele lor am eşit pe bord.

Dupe consiliul unuĭ marinar bătrân, am mâncat ceapă şi pâine neagră, dar foarte puţin, şi aşa am putut scăpa cu viaţă, încă 5 zile până la sosirea în Colombo.

* * *

Poseidon, se apropia de insula Ceilan din ce în ce, şi când auzirăm cuvintele observatoruluĭ «*si vide terra*», am început să prindem putere, aceasta îşĭ poate orĭ cine închipui, bine înţeles, numaĭ aceia carĭ aŭ avut fericirea să facă lungĭ călătoriĭ pe Mărĭ şi Oceane.

Efectul acesta este de nedescris, căcĭ cu lacrămĭ în ochĭ, bucuria e aşa de mare, că uiţĭ chiar şi *rĕul măreţ*, care te tortură atâta timp.

Bucuria ne-a fost aşa de mare, că cu toţiĭ am început a strĭga într'o voce «*si vide terra*», aproape o oră, vaporul mergând spre ţărm, cu atât maĭ mult creştea bucuria şi entusiasmul devenea maĭ mare cu cât din ce în ce pământul se apropia.

* * *

www.digibuc.ro

Ajunşĭ în *Colombo* ne-am grăbit a pune piciorul pe pămênt, şi să mergem la un restaurant ca să mâncăm.

Intrarăm din întâmplare într'un local oare-care, ne aşezarăm la masă, şi tocmaĭ când voiam să luăm din castronul cu supă, cade din tavan un şarpe Cobra, care frigându-se în supă, a sărit repede, şi svârcolindu-se de durere, a sărit, stropindu-ne, şi se ascunse tocmaĭ sub banca pe care şedeam eŭ.

'I-am spus atuncĭ cu spaimă luĭ Velescu, că scăparăm de *rĕul mărei* şi acum dădurăm peste *răul de pe uscat.*

* * *

Ne-am întors pe vapor, unde am preferat maĭ bine a stătea cât a descărcat mărfurile ce le avea şi cât a încărcat altele.

* * *

Am stat 8 zile continuŭ. In care timp ne-am permutat pe vaporul *Argo.*

Portul acesta este foarte frumos şi se poate asemăna cu Veneţia.

* * *

Noaptea dormeam pe vapor, iar ziua conduşĭ de un ghid numit «Antonio», vizitam cu placere în acelaşĭ timp şi cu fricĭ de şerpĭ, frumuseţele oraşuluĭ.

* * *

www.digibuc.ro

Intr'o zi, m'am dus cu Velescu la un rîŭ din apropiere de oraș anume *Grand Pas*, în care eŭ m'am scăldat, pe când Velescu păzea hainele de frică să nu ni le fure.

Mare ne fu mirarea când vĕzurăm o lume întreagă de negri, carĭ bălăceaŭ în râŭ.

Trecând în not spre cel-l'alt mal, văd pe la mijloc sub mine la vr'un metru, un negru că înota în aceaș direcțiune.

* * *

La înapoiare l'am întrebat de ce ma însoțit.

El 'mĭ-a respuns, pentru ca să mĕ salveze dacă cum-va vr'un crocodil saŭ vr'un Pesce-cane mĕ va ataca.

* * *

Am vizitat apoĭ a doua zi, mergênd cu drumul de fer locul așa zis *Kendi* și *Adam Spic*. Acolo se zice de către indienĭ, că D-zeŭ ar fi făcut din tină pe Adam.

Iată și pusnicul, pe care întrebându-l ne-a spus că e profet, și ne explică cum Adam a fost zămislit dintr'un fel de pămênt pe care ni l'a arătat. Pămêntul era galben și cleios.

Profetul avea păr lung până în pămênt,

www.digibuc.ro

Profetul din Adam Spick

www.digibuc.ro

Şi întorcêndu-ne din Kendi spre a traversa cu vaporul peste lacul cel mare, care este în mijlocul oraşuluĭ Colombo. în care loc se află şi crocodilĭ, am vĕzut cu ochiĭ pe o biată femee indiană cum o duceaŭ la spital, cu ambele picioare sdrelite de un crocodil care sa repezit la ea pe când spăla rufe.

* * *

Poseidon plecă prin Penang, Singapore la Hongkong, iar noĭ deja eram aranjaţĭ pe vaporul Loid Austriac, *Argo*. Argo fiind gata de plecare, ne-am despărţit cu părere de rĕŭ de Colombo, căcĭ începurăm să prindem plăcere de oare ce vèzurăm în această insulă fertilă, admirabila grădină cu banane, cocos, şofran, cuişoare, palmierĭ şi foarte multe ce ne plăcu.

Seara s'a ridicat ancora şi am plecat spre Calcutta.

Ocolind insula Ceilan, după 3 zile am ajuns la *Madras*.

* * *

Aci ca şi la stâncile din strâmtoarea Babelmandeb, văzurăm vr'o treĭ vapoare sfărâmate de un ciclon care fusese p'acolo numaĭ cu vr'o opt ţile înaintea sosireĭ noastre, dar aci fiind o căldură îngrozitoare, nu am putut sta de cât câte-va ore, timp cât am mâncat şi am pus la poştă scrisorĭ pentru acasă.

* * *

www.digibuc.ro

Plecând din Madras, la o distanță de vr'o câte-va ore, din nou ne ajunse *răul măreț*.

Eŭ care sufeream mai mult, avênd concesiune de la comandantul vaporului, stăteam și dormeam pe bord.

Eram tocmaĭ în mijlocul Golfului de Bengal, când veni Velescu la mine zicêndumĭ disperat:

«Să ne desbrăcăm de tot și să rămâe pe noĭ numaĭ cingătorile cu banĭ, apoĭ să punem mâinile pe cercul de cauciuc de salvare în caz de pericol».

Intrebândul de ce, nu apucă să'mĭ răspundă, când căpitan *Cobol*, anunță pe comandant, că s'a declarat incendiŭ în depozitul de cărbunĭ și să'ĭ dea ordin.

Comandantul atuncĭ a zis «să facă Cobol ce vrea, că el nu comandă».

Atuncĭ Cobol a ordonat tutulor marinarilor să deschiză rezervoarele și să manipuleze cu pompele.

In timp de 3 ore incendiul s'a stins.

In urmă Cobol venind vesel la comandant, la anunțat că vaporul este salvat.

* * *

Ajungênd aproape de *Gange* la insula Tigrilor, în apropiere ne-a eșit pilotul înainte, care ne-a condus în port, unde a ancorat seara. A doua zi am plecat în susul Gangelui pe canal, și seara s'a ancorat la Calcutta.

www.digibuc.ro

Un fenomen curios, pe Gange, de dimineață curge apa în suș și seara în jos.

* * *

Inainte de a sosi în port, căpitanul Cobol ne-a dat mai multe instrucțiuni. Intre altele: Să nu stăm seara afară, ci în casă, să ne păzim de mâncări englezești ne ferte și ne fripte; să ne ferim de a umbla prin mahalale printre Culi (indigeni despoiați de tot, a căror piele pute îngrozitor și poate omori pe europeni la moment); să ne păzim de a eși în soare fără a avea capul acoperit cu cască de plută învelită cu pînză; să ne pâzim de a intra în contact cu indieni, pentru că printre ei bântue permanent holera; să ne păzim de a ridica perna de sub cap noaptea, pentru că *Cobra* doarme sub perna omului; dimineața când ne sculăm să nu punem picioarele în ghete înainte de a le scutura, ca să iasă Cobra care se ascunde peste noapte în ghete.

* * *

Sosiți în portul Calcutei, cel d'întâiu care ne-a vizitat chiar pe bord, a fost polițaiul, care ne întrebă dacă avem rovolvere.

A trebuit să dăm revolverele. Ne era peste putință a nu le da, de oare ce nu puteam intra în port cu revolvere, fiind ast-fel regulamentul.

* * *

www.digibuc.ro

Am descins la *Great Eastern Hotel*, recomandat de căpitanu Dimancea din București.

Găsind că e scump ne-am mutat la *Hotel Waterloo*.

* * *

Fiindu-ne frică de șerpi, ne-am instalat la al treilea etaj într'un apartament frumos și cu serviciul de marmoră.

Totuși, chiar de la cele d'întâiu momente Velescu dete peste o *Cobră* la intrarea în reteradă.

* * *

Am scoborât apoi la restaurant, unde masa sta pusă zi și noapte.

Ceva curios pâinea nu avea cójă, din cauza igrasiei care o făcea să se moaie. Vin bun nu se pomenea. Era numai un fel de băutură numită Gin, un fel de rachiu de drojdie.

* * *

In Calcutta, în orașul unde aveam atâta dragoste ca să jucăm, am început să perdem plăcerea chiar din întâia zi. Pe de o parte suferințele cari le îndurasem pe Mare atâta vreme, adică 52 de ḍile, de alta clima nesuferită și obiceiurile curioase.

* * *

Totuși cum puturăm, am stat 8 zile. Velescu se bolnăvise în primele zile de insolație, faptul acesta era grav, și deci trebuea să stăm până ce el se va face bine și apoi să plecăm.

* * *

www.digibuc.ro

Făcându-se Velescu bine, aceasta datorită numaĭ unuĭ feĭ de masaj indian, (fricțiunĭ prin răsucirea mușchilor și bătaia membrelor), am putut abia a 4-a zi să umblăm de la un teatru la altul ca să găsim unul unde să putem juca.

De și eram anunțațĭ în ziarul indian *The Indian Daily News* prin următoarele:

«By the Steamer *Argo* have arrived the wellknown Professors of Gymnastics and National Dancers — Signori Moceanu and Velescu — who visited with great success all the principal towns of Europe, and who will give but 2 performances at one of the Calcutta Theatres».

* * *

Am găsit în cele din urmă *Teatru Național*, dar acolo jucaŭ Culi. De și nu era public când ne-am dus, și teatru era gol, dar locul puțea îngrozitor căcĭ jucase Culi.

* * *

Am vizitat apoĭ *Taun Hall*, dar nu puteam juca nicĭ acolo, de oare ce trebuia să ne unim cu concertiștĭ.

* * *

La *Bengal Teatru*, jucaŭ indienĭ albĭ, trupă compusă numaĭ de bărbațĭ carĭ făceaŭ și pe femeĭ, bine înțeles travestindu-se.

Aci am putut juca și arăta capitaleĭ Indiilor ceva din danțurile naționale.

* * *

Iată și fotografia noastră din Calcutta:

www.digibuc.ro

Moceanu – Velescu
Calcutta 1886

Branch Indian Photografie
310 Boio Bazar street
Calcutta
4th August
1886.

www.digibuc.ro

Lumea care cunoasce pe Velescu, privindul în această fotografie, ar putea dice că nu este el, veḍêndul cu barbă și așa de palid la față.

Dar tocmaĭ aci se arata suferințele ce am îndurat în acel lung și periculos voiagiŭ.

Apoĭ îșĭ lăsase barba și din altă causă, pentru că atât în Colombo cât și în Calcutta, bărbieriĭ redeaŭ pe lângă ulucĭ, unde așteptaŭ pe mușterii, pe carĭ îĭ rădea chiar în uliță stând în picioare, și îĭ rădea fără săpun. Eŭ mam ras, dar Velescu n'a vrut.

***

Dupĕ ce am dat noĭ reprezentațiunea în Bengal Teatru, directoarea, văzând ce mare succes am avut, prinse simpatie atât de noĭ cât și de costumele noastre, și rugă pe Velescu să posese în costumul nostru național împreună cu dênsa și copiiĭ eĭ, ca ast-fel să aibă și să'ĭ rămână o dulce amintire despre noĭ. Dorința aceasta ne plăcu și nouă, maĭ ales luĭ Velescu, care 'ĭ-o și satisfăcu, fotografiindu-se împreună cu directoarea tot la fotograful acela, unde mĕ fotografiasem eŭ cu Velescu.

Iată și una din acele fotografiĭ din carĭ am dat ca suvenire directoareĭ Teatruluĭ Bengal din Calcutta.

www.digibuc.ro

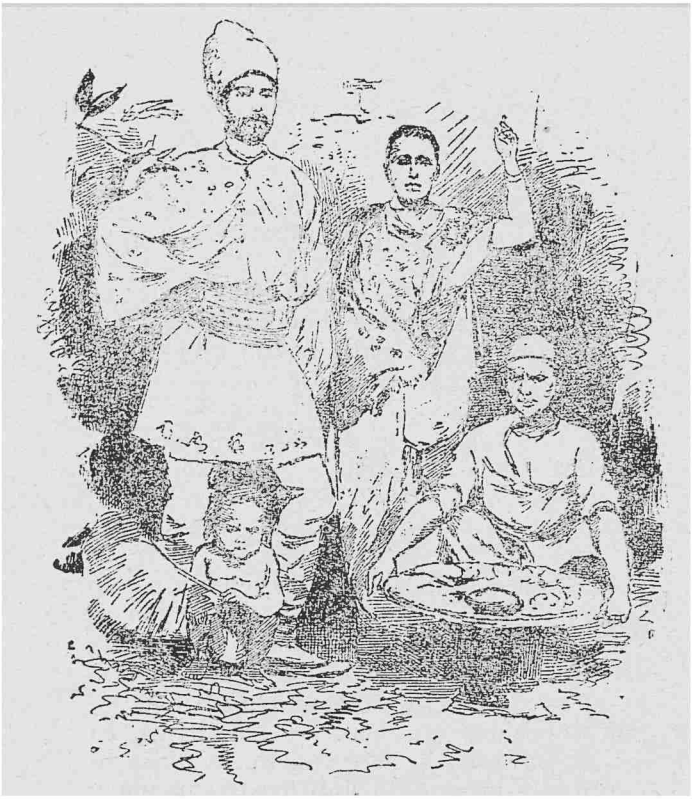

Velescu și directoara de la Bengal Theatre din Calcutta din preuna cu doĭ copiĭ aĭ directoareĭ

www.digibuc.ro

Inainte de a pleca din Calcutta, ne-a vizitat un director de teatru din Portogalia, care voia să ne angajeze pentru a dansa cu el în toate părțile din Asia

* * *

Nouă însă nu ne convenea, căci doream a merge mai curând spre casă.

* * *

Am plecat din Calcutta și am traversat India pe uscat cu drumul de fer până la Bonbay, unde am stat o zi și apoi ne-am îmbarcat pe un vapor Englez peninsular numit *Șhanen*, cu care am mers până la Aden, d'aci am trecut Marea Roșie, de astă dată nu am mai avut rĕul Mărei până la Suëz.

* * *

Din Suëz am mers cu drumul de fer la *Cairo* unde am stat trei dile, am trecut podul cel mare de peste Nil, și ne-am dus de am vĕdut pe cele mai frumoase și mai înalte piramide ale Egyptului. Aci am admirat pe un arab care se urca pe piramida *Keas* în patru minute, apoi scoborându-se de pe aceasta, se suia imediat pe *Sphinx Gizeh*, o alta mare, piramida cea mai renumită în Istoria lumei.

* * *

Din Cairo, cu drumul de fer am sosit la Alexandria, unde am stat 3 zile pentru a ne mai împuternici, fiind osteniți de atâta voiaj.

* * *

www.digibuc.ro

De aci ne-am îmbarcat pe vaporul Chedivial Iaghiun, pentru Constantinopol,

* * *

Ne-am oprit la Pireu (lângă Atena) unde în timpul sereĭ cât vaporul a stat, am vizitat Atena cu frumoasele ei localităţĭ.

* * *

Intorcându-ne spre vapor, am zarit un steag tricolor, ne-a prins mirarea, şi în adevĕr era arborat pe un vapor românesc. Era *Bricul Mircea.*

Am avut plăcerea de a'l vizita, ne-am dus la vapor, şi pe când ne suiam pe bord am fost întâmpinaţĭ de căpitanul Eustaţiŭ şi marinariĭ noştri români. Băeţiĭ eraŭ toţĭ veseli că ne-au vĕzut. Căpitanul era mai vesel, dar vezându-ne cât eram de galbenĭ la faţă, spuse:

— «Se vede că veniţĭ din Calcutta».

* * *

De aci, am plecat spre Constantinopole.

In drum, în dreptul *Mitylineĭ* s'a suit pe vapor un căpitan turc, care auzindu-ne vorbind româneşte, ne fixa mereŭ.

Acela fusese prizonier în 1878, şi adus în Bucureştĭ, unde a stat încăzărmat în Dealul Spireĭ.

* * *

Când am făcut cunoştinţă, ne-a povestit ce bine a petrecut la Bucureştĭ.

* * *

www.digibuc.ro

La Constantinopol n'am stat în port, ci numaĭ am debarcat de pe vaporul egiptean pe *Minerva,* dar fiind-că vaporul pleca seara, ne-am dus la Galata la *Hotel Comercial* Vulturul Negru, ca sa luăm o cafea. Cel d'întâiu care l'am întâlnit era Paşa, cu care făcusem cunoştinţă, şi când ne vĕzu ne zise :

— *Iş alah, maş alah.* Adică (bine a'ţĭ venit teferĭ din pericolul cel mare).

* * *

Seara am plecat, trecând am traversat Marea Neagră la Varna, unde am ajuns dimineaţa, şi luând drumul de fer am sosit chiar ziua acea la Rusciuc, trecĕnd apoĭ Dunărea, la Giurgiu am luat acceleratul, şi am sosit teferĭ cu Velescu în Bucureştĭ.

* * *

Din Indiĭ am adus o colecţiune întreagă de diferite tipurĭ, atât indiene cât şi originale din diferite localităţĭ pe unde am trecut. Din tipurile acestea, pun câte-va în cartea mea ca să pot arăta maĭ bine originalitatea Indiilor. Iată-le dar :

www.digibuc.ro

Indian îmblânzitor de şerpi

www.digibuc.ro

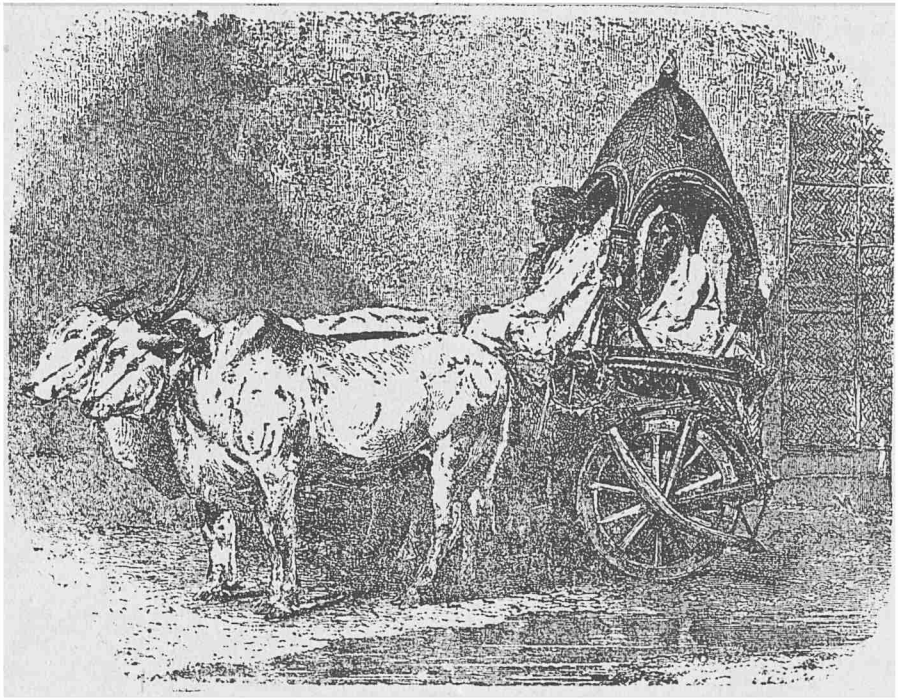

Trăsura unuĭ indian bogat numită Zebus

www.digibuc.ro

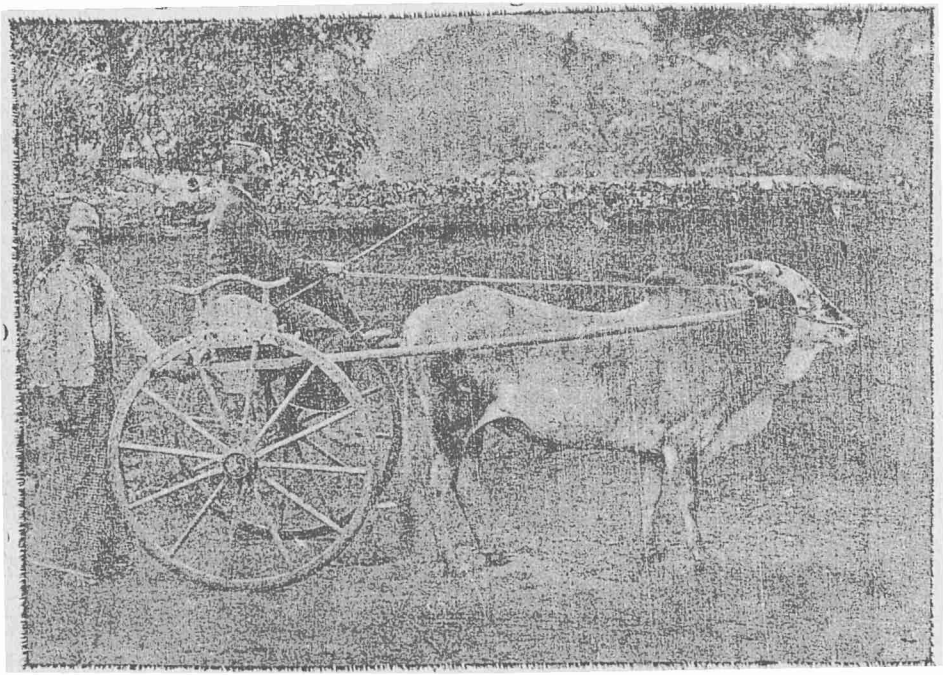

Birja saŭ trăsura de piață în Calcutta

www.digibuc.ro

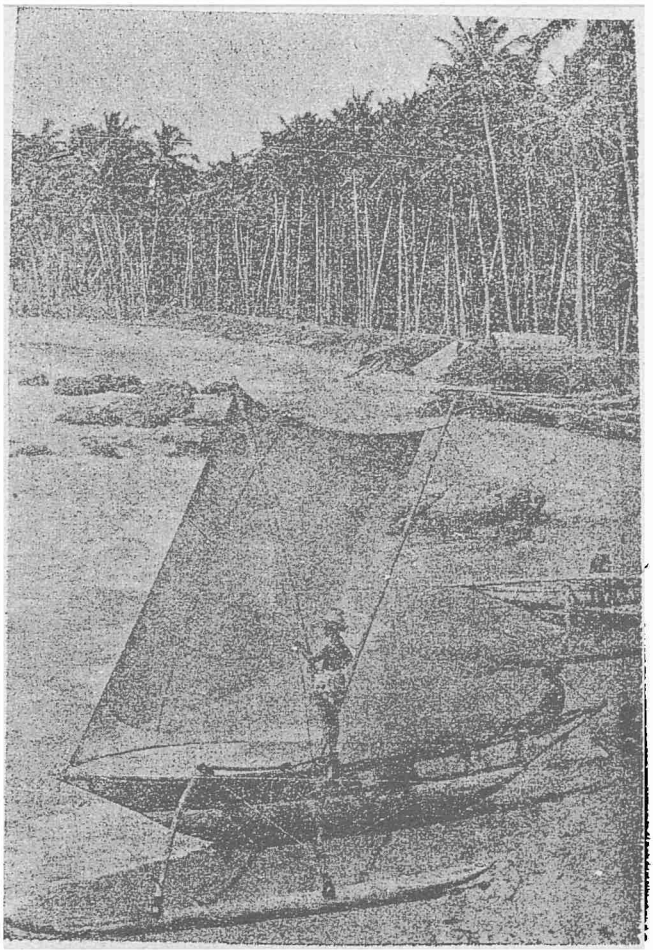

Barca din Golful de Bengal

www.digibuc.ro

Vânzător de pene de păun din Calcutta

www.digibuc.ro

Indiană din Allahabad

www.digibuc.ro

Vênătorĭ de tigri, leĭ și șerpĭ Boa

www.digibuc.ro

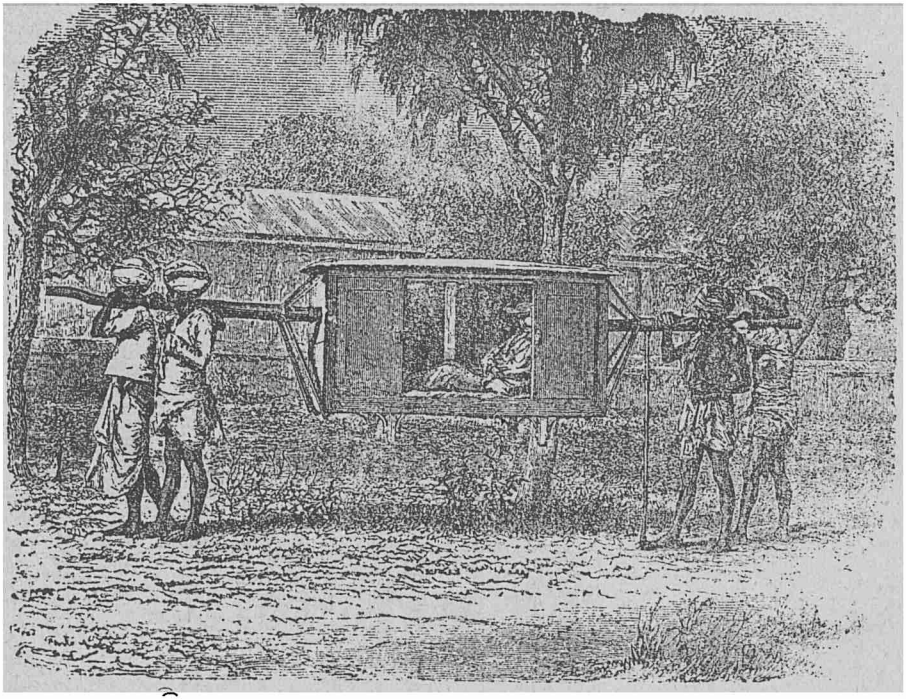

Palankin (targă) cu care se transportă pasagerii în orașele din Indii în lipsă de trăsuri

www.digibuc.ro

A cincea călătorie a fost în anul 1890.

Acesteĭ călătoriĭ nu'ĭ daŭ așa importanță, pentru că fusesem așa de departe, peste mărĭ și peste țărĭ, și Londra îmĭ era aproape.

Maĭ mult încă, nu am plecat cu nicĭ un scop de a danța jocurile noastre în țĕrĭ strĕine, căcĭ le dansasem în alte părțĭ, am plecat numaĭ de plăcere, am călătorit numaĭ să mĕ distrez, și am fost pentru prima oara singur, căcĭ nicĭ chiar Velescu nu maĭ voia să meargă, fiind satul și dênsul de atâtea lungĭ călătoriĭ.

* * *

Am luat drumul spre Londra prin *Paris*, maĭ ales că nu vĕzusem exposiția din 1889 și turnul Eifel, despre care doream să'l văd.

In Paris am descins la *Grand Hotel du Globe* în Bulevard de Strasbourg, unde n'am stat de cât o zi, pentru că era și într'o localitate obscură.

A doua zi m'am mutat la Hotel *Bica* din cartierul Latin, unde am găsit români.

Am stat 4 zile, în care timp m'am întâlnit cu foarte mulțĭ elevĭ de aĭ meĭ, carĭ studia orĭ pe la facultățile din Paris, orĭ la școala de la Fontainbleŭ.

* * *

Aci am făcut cunoștință cu d. Otto Papazogly, care m'a însoțit în Londra.

* * *

www.digibuc.ro

In acele timpuri însa, îmi schimbasem ideia de a merge la Londra, ci voiam să mĕ întâlnesc cu Petrescu, care juca la Hypodrom, şi împreună să călătorim.

Dar căutându-l acolo, directorul ne-a spus că Petrescu plecase la băile de la Geneva, unde era angajat pentru acel sezon să joace la teatrul cel Mare. Un agent de teatru ne spuse că peste 4 zile Petrescu va juca la Folies Bergeré din Havre.

* * *

Am şi plecat la Havre a doua zi, împreună cu d. Papazogly, unde ne-am instalat la Hotel *L'aigle*.

Tot în ziua acea ne-am dus împreună să vizităm băile de la Trouville, am stat două ore, în care timp am vizitat frumoasele instalaţii balneare, unde am avut fericirea de a mĕ întâlni cu d. N. Filipescu, actualul primar, şi familia d-sale, care 'mi-a făcut o mare plăcere.

* * *

Séra ne-am întors la Havre cu vaporul, aci am avut o mică aventură romantică cu o japoneză, căreĭ veninduĭ *răul Mărei*, iam dat ajutoare. Dênsa ca recunoştinţă m'a invitat la ea acasă pentru seara acea la ora 10. Voind să mĕ duc, de şi era o noapte întunecoasă, mi sé întêmplă să vĕd cu ochiĭ meĭ, cum de pe o fereastră de la hotelul în care şedea japoneza, se asvârli un om pe trotuar, chiar din etagiul al doilea.

www.digibuc.ro

Faptul acesta m'a înspăimântat, și crezând că s'a comis vr'o crimă, am renunțat de a mai face vizită noaptea la japoneză.

A doua zi am aflat că un alt cine-va care venise la dênsa tot la ora în care trebuea să mĕ duc și eŭ, fiind insultat de birjar pe scară că nu 'ĭ-a plătit destul, acel cineva a asvârlit pe fereastră pe birjar.

* * *

Am plecat din Havre a doua zi seara, spre Londra pentru că nu găsisem pe Petrescu. Ne-am îmbarcat pe un vapor englez seara la 9 ore, și am traversat canalul La Manche până la Southampton, când am ajuns a doua zi dimineața la 9 ore. A fost ceva îngrozitor drumul acela, căcĭ tocmaĭ aproape de mezul nopțeĭ, o furtună teribilă se deslănțui peste Mare, și din acea cauză pe toțĭ ne coprinse rĕul Măreĭ.

* * *

De la Southampton am luat calea ferată și la 12 ore am sosit la Londra.

* * *

Am descins la Hotel *Morleys.*

* * *

A doua zi am vizitat pe lângă școalele de carĭ am vorbit maĭ sus, cu d. Papazogly, frumoasele mărețiĭ ale Londreĭ, 'mĭ-ar trebui iarăși pana unuĭ romancier, ca să pot

www.digibuc.ro

descrie Londra, deci nici nu mĕ încerc. Ma impresionat îusă miile acelea de tramvae şi trăsurĭ, carĭ circulaŭ cu o mare regularitate, ceaţa grozavă şi fumul ce predomină oraşul care e plin de fabricĭ.

* * *

Am spus maĭ sus, cum am vizitat şcoalele şi cum am fost primit de căpitanul pompierilor, dar, nu maĭ amintesc aci, spun că am vizitat expoziţia *Stanley*, pe care am admirat-o, la intrare să vedea scris un mare catalog cu toate numele locurilor pe unde umblase el în Africa.

In această expoziţie se vedeaŭ sate, case, oamenĭ în interiorul caselor, se vedeaŭ copiiĭ şi femeile lucrând, stând la foc, mâncând saŭ dormind.

Era de tot ceva original din Africa.

Aci se vindea şĭ potretul luĭ Stanley, pe care l-am cumpărat şi eŭ, şi îl arăt aci :

www.digibuc.ro

MR. H. M. Stanley The Explorer of central Africa, and Founder of the Congo Free State

www.digibuc.ro

De și aveam bilete cumpărate pentru Paris prin Havre, le-am dăruit portarului de la Morleys Hotel, că n'am vrut să ne întoarcem iar pe acel loc, din causă că ținea 12 ore, și ne era frică să nu mai suferim atât de răul Mărei.

Cumpărênd alte bilete, am plecat într'o dimineață cu drumul de fer până la Dover, de aci cu vaporul am trecut Canalul La Mansch pe un timp fórte frumos și când Marea era liniștită.

De la Calais, am luat drumul de fer, și seara am sosit iar în Paris.

* * *

Aci m'am despărțit de d. Papazogly, căruia 'i-am mulțumit pentru buna-voință ce a avut de a mĕ însoți în călătoria spre Londra.

Și chiar în ziua acea, după ce am vizitat expoziția și m'am suit în Turnu Eifel de unde am scris acasă, apoi am plecat spre Țară Via Strasburg, Viena, și am sosit în București sănătos.

* * *

A 6-a călătorie am făcut-o în 1893, la marea exposiție Columbiană din Chicago.

* * *

Această călătorie am făcut-o iarăși singur, și a avut alt scop.

Am fost trimes, după cum am spus mai

www.digibuc.ro

sus, de guvern pentru a lua note și studia gimnastica și modul cum se predă ea în America, pentru care am și făcut cum m'am întors un raport pe care 'l-am înaintat Ministeruluĭ de culte și rĕsboiŭ, de care am fost trimes în misiune.

* * *

Am luat bilet direct din Bucureștĭ la Hamburg cu drumul de fer, și din Hamburg la New-York, dus și întors.

* * *

Am plecat via Pesta, unde m'am oprit câte-va ore.

De aci, iarăși mi s'a întêmplat o nică aventură.

Din Pesta luând calea Ceața, Breslaŭ, Berlin, s'a suit în compartimentul în care eram singur, un domn care plângea. După câte-va minute l'am întrebat că de ce plânge, el cu durere îmĭ respunde pentru că călătorește departe, tocmaĭ la America, și se desparte de familie.

Cum 'ĭ-am spus că și eŭ mĕ duc spre America, și că nu trebue să ne descurajăm, a început să se înveselească, și ne-am înprietinit, spuindu-ĭ cine sunt, 'mĭ-a spus și el mie că se numesce *Max Lindenbaum*, că e comerciant și poate rămâne în America.

Din vorbă în vorbă, îmĭ spuse că în apropiere de Breslaŭ la o stație îl așteaptă nevasta.

www.digibuc.ro

Așa a și fost, căci la stația anumită s'a suit o fată tânără și frumoasă.

In curând ne făcurăm buni prieteni câteși trei.

* * *

La Hamburg am descins la un Hotel în apropiere de Port, cu toții.

A trebuit să stătem trei zile pentru că nu aveam vapor cu care să plecăm imediat, în acest timp am mers împreună pe la diferite teatre și restaurante.

* * *

A doua zi, mĕ pomenesc cu 2 persoane civile carĭ mĕ întrebă de pasport, eŭ m'am opus la început pentru că nu știam cine sunt, dar ei arătându-mĭ că eraŭ agenți aĭ poliției secrete, le-am arătat pasportul.

Eĭ m'aŭ întrebat apoĭ, dacă cunosc pe un domn cu un nume unguresc din Pesta. Eŭ 'ĭ-am îndrumat la Max, care era în a doua odae lângă mine. Max a spus că'l cunoaște, dar nu știe de el.

Agenții căutaŭ pe un fost casier de la o bancă, care fugise cu niște banĭ furați.

* * *

Am plecat din Hamburg tot câteși trei, îmbarcați pe vaporul «Augusta Victoria». Traversând Marea Nordului, am trecut apoĭ prin Calais, Southampton, unde s'a oprit vaporul de a mai luat pasageri, apoĭ am

www.digibuc.ro

intrat în Oceanul Atlantic pe care l'am străbătut în 8 zile.

* * *

Pe vapor, am petrecut foarte bine în acea societate căci erau și foarte mulți profesori francezi, germani și englezi, cari mergeau la Chicago.

* * *

Muzica vaporului cânta pe bord de două ori pe zi, seara, se făcea concert de către pasageri. Iată și unul din programele acelor concerte :

CONCERT-PROGRAMM

1. Verkehrte Welt. Her Claussen.
2. English Song, Mr. Holms.
3. Declamation, Frau Baldwin.
4. English Recitation, Mr. Hawkins.
5. Duett 2 Frl. Müller.
6. Violin-Solo Mr. G. Bühler.
7. Killaloe, Mr. Hawkins.
8. Verschieden, Chorlieder.

---

1. English Song, Mr. Brown.
2. Declamation, Herr Heymann.
3. Violin Solo, Else Mattern.
4. Sologesang, Herr Hempel.
5. Columbus, Mr. Hawkins.
6. Duett 2 Frl. Müller.
7. Spanische Romanze, Herr Schlotke.
8. Tom Pouze, Herr Dr. Richter.
9. Concert Maler, Herr Hacker.

---

1. Couplet, Herr Bille, Herr Kops.
2. English Song, Mr. Harwoed.

www.digibuc.ro

3. Damenquartett, 2 Frl. Müller, Frl. Bengsch Frl. Lutowska.
4. Phonograph, Dr. Richter.
5. Die Glocke, Herr Schlotke.
6. Vortrag, Herr Heymann.
7. Recitation, Mr. Hawkins.
8. Gesang, Herr Petri.
9. Tannhäuver, Herr Dr. Richter.

ERINNERUNGSBLATT

An die Fahrt der «Augusta Victoria
von Hamburg nach New-York
vom 27. Iuli bis zum 4. August 1893.
der Reisegesellschaft gewidmet
vom Vergnügungscomité:

Dr. Richter, Präsident,
A. Weissberger, G. Hacker,
B. Woog, F. Hempel
O. Scholotke, Mr. A. Byford,
Mr. A. Brown, Mr. W. Henkins.

* * *

Iată și lista tutulor pasagerilor ce erau pe vapor, listă tipărită în ziua plecărei din Hamburg, ce se dă fie-cărui pasager ca să știe cu cine călătorește.

LISTE DER CAJÜTS-PASSAGIERE

der

„AUGUSTA VICTORIA"

Capitain H. BARENDS

Donnerstag, den 27, Iuli 1893

Frau Frances Alizetti	Herr Benno Amende
Josef Adensamer	Herr Anton Amende
Fräulein J. L. Andrews	Fräulein Acheson

www.digibuc.ro

Herr O. Anderson
Herr Louis Bauer
Herr C. Brüggemann
Herr Heinrich Brinckmann
Herr David M. Block
Herr I. H. Bailey
Herr Julius Bottenstein
Frau Amalie Bensch
Frau Lena Baldwin
Herr Dr med. Max Bille
Herr Studiosus Eugen Bille
Herr Carl Böttger
Herr John Blech
Herr Ludwig Ed Becker
Herr Friedrich Oscar Becker
Herr A. Brown
Herr A. Berg
Herr R. Bergfeld
Frau R. Belgfeld nebst Kind
Herr R. G. Bonner
Fräulein Grete Bengsch
Herr Joh. W. Beckmann
Fräulein Augustine Beckman
Herr A. Byford
Herr Ernst Böhm
Herr Theodor Bumiller
Herr S. Crush
Herr G. Chinskull
Herr M. Claussen
Herr H. W. Clothier
Herr F. D. Clothier
Herr Dr. Alexander Cirkler
Herr W. R. Casper
Herr William M. Dux
Herr Corsistorialrath Dr. H. Dalton
Herr P. Doyle
Fräulein Dearth
Herr H. G. Davies
Herr C. F. Eccard
Frau Anna Elliot
Herr Franz Emmelhainz
Fräulein Elsbeth Eule
Herr Otto Carl Feldheim
Herr Max Fischer
Herr H. A. Freemantle
Herr Fred. L. Frick
Herr Jankel Fallek
Herr Theodor Frankmann
Herr Felix Friedberger
Herr W. Fozer
Herr Wilhelm Fraenkel
Fräulein Transita Gonsalbay
Frau Auguste Gräfe
Willy Gräfe
Herr Martin Grunwald
Herr Professor G. Hermann
Herr Carl Hager, Chefredakteur d. Zeitschrift »Die deutsche Zucker-Industrie
Herr Victor Hirschhorn
Herr H. Hachmeister
Herr Geo. W. Hutchison
Frau Henriette Hensel
Herr J. Hannaford
Fräulein Adele Höhmann
Herr J. A. Hankins
Herr W. L. Hankins
Herr G. Harwood
Herr Julius Heimann
Herr H. Hirsch
Herr G. Hoskins
Herr W. Hoskins
Fräulein Hubble
Herr Felix Hamburger
Herr F. Hempel
Herr J. W. Holmes
Frau Harris und Kind
Herr Theodor Haltern
Herr Arnold Heppner
Herr Georg Hacker
Herr C. Hartke
Herr J. W. Ittmann
Herr Ingenieur Jinkers

www.digibuc.ro

Fräulein Selma Jonas
Fräulein Jarvis
Herr D. Mc. Jerrow
Herr Carl Königsberger
Herr Edgard Königsberger
Herr Adolf Königsberger
Fräulein Hannchen Kops
Herr Victor Kops
Herr Samuel Kops
Herr Hofrath Iwan Alexandrowitsch Krinin
Herr Robert Karges
Frau Olga Kretschmer
Herr Kretschmer
Fräulein Keymorth
Herr Michael Lienau
Herr Jacob Lederhos
Fräulein Fanny Levin
Herr F. von der Lühe
Frau T. von der Lühe
Herr Ernst Lampe
Frau Auguste Lampe
Herr Ernst Lampe
Frieda Lampe
Frau Clotilde Lazarus
Herr Carl Lempertz
Fräulein Fanny Lewin
Fräulein Marie Lausch
Herr E. K. Lee
Frau Leckband
Herr Max Lindenbaum
Frau Martha Lindenbaum
Fräulein Menzies
Herr Carl Müller
Herr Otto Mummert
Herr Stadtrath O. Meissner
Herr John Henry Mackay
Herr Konrad von Meyenburg
Herr Nicolaus Metzner
Frau B. Meyer
Herr Friedrich Mewis
Herr H. Mymms
Herr Hermann Mayer
Herr Otto Mai
Frau Bertha Mai
Fräulein Emma Mai
Fräulein Helene Mensdorf
Herr Paul Müller
Frau Pauline Müller
Fräulein Paula Müller
Fräulein Ida Müller
Herr Professor G. Moceanu
Herr V. Mauss
Herr Carl Friedrich Mayer
Herr Rechtsanwalt, Ludwig von Meszlenyi
Frau A. L. Munson
Frau L. Mattern
Elsse Mattern
Herr Anton Nowak
Herr M. Nielson
Frau Line Nielson
Fräulein Charlotte Nielson
Fräulein Clarence Nielson
Herr Henry Neuberger
Frau Annie Neuberger
Herr Philipp Nehrhass
Herr H. Oppenheimer
Frau Oppenheimer
Herr Richard Oppenheimer
Herr Georg R. Oettel
Herr H. Ormond
Herr Julius Pfeifer
Herr Johann Pfeifer
Fräulein Eva A Post
Herr Simon Danilowisch Pogoulaff
Herr Ottokar Pastor
Fräulein Delphine Pilliet
Herr Josef Pefri
Herr Nicolas Peters
Herr Peter Petersen
Herr Graf Siegf. v. Pappenheim
Herr Martin Reinberg

www.digibuc.ro

Frau Alice Reinberg
Henry Reinberg
Alice Reinberg
Anna Reinberg
und Dienerschaft
Herr C. Ritzhaupt
Herr Asser Rosenmeyer
Fräulein Anna Rosenmeyer
Frau Pauline Ruthenburg
Herr Dr. A. Richter
Herr A. Powlez
Herr Otto Spatz
Frau Jenny Spatz
Fräulein Aurelia Simon
Herr Professor W. Schulz
Herr L. Schreiber
Herr Oscar Schmidt
Herr Schreiner
Frau Sarah Sperling
Herr Henry Schatzmann
Fräulein Caroline Schneider
Herr A. H. Silvermann
Fräulein Steuning
Fräulein Elisabeth Schütze
Herr Schwarze
Herr J. Stone
Fräul. Sophie von Sutomeska
Herr Georg Sabin
Herr Otto Schlothe
Herr Oscar Schmidt
Herr Dr. Sahulka, K. K. Oesterr. Ungarischer Delegirter zur Weltausstellung
Herr C. Swanberg
Frau C. Swanberg
Herr Sidney P. Townshend
Herr J. H. Taylor
Herr Theodor Trautmann
Fräulein Quiteria Vazques
Herr Franz Völkers
Herr Otto Vollmer
Frau Louise Vollmer
Herr Jacob Vollweiler
Fräulein Emma Vollweiler
Herr Dr. Max Winkler
Herr F. C. Wechmar
Frau Marie Wölber
Herr Theodor Witt
Herr Adolf Weisberger
Fräulein Emilie Weisberger
Fräulein Nicoline Warming
Fräulein Anna Warming
Herr B. Woog
Herr H. Westphal
Frau Dora Westphal
Herr Dr. John Wötzi
Herr Dr. Max Winkler
Fräulein Hedwig Wiedmann
Fräulein Caroline Winter
Herr G. J. Wood
Fräulein Young
Herr J. Young
Frau J. Young
Herr Friedrich Zanzow

www.digibuc.ro

NACH SOUTHAMPTON

Frau Theodor Tietz	Herr B. E. de Sola
Herr Hermann Juls. Hahlo	Frau Sarah Harms
Herr Henry Browning	nebst Kind
Frau Henry Browning	Fräulein Maitland
Herr Richard Waechter	nebst Bedienung
Herr Sidney Todd	Herr H. J. Wingrowe
Herr Robert Färber	Fräulein Ferguson Gibb

OFFIZIERE DER „AUGUSTA VICTORIA"

I. Offizier	O. Schülke	Ober-Maschin.	C. H. Neupert
II. »	F. Leybold	I. Machinist	A. Giese
II. »	F. Göldner	II. »	A. Sievers
III.	F Moser	I. Arzt	Dr. Hildebrand
IV. »	A Blankenburg	II. »	Dr. Lawrenz
Zahlmeister	C. Niens		

I. Ober-Steward	F. V. Osterbind	Oberkoch	Richter
II. »	Wiesling	I. »	Chilliot
III. »	Hingenitz	II.	Meyer
		II.	Götting

* * *

Am ajuns la New-York într'un zorĭ de zi. Intâiu ce m'a impresionat maĭ mult, a fost frumoasa și măreața statue a Libertățeĭ, pe dinaintea căreĭ am trecut până a nu ajunge la port.

* * *

De și mĕ înțelesesem cu Max și nevasta sa, să descindem la acelașĭ Hotel, dar după ce ni se verifică paspoartele, eŭ voiam să plec, dar când să vie și rândul luĭ Max, poliția l'a oprit, căcĭ primise o depeșă din Pesta în care se spunea că Max furase o

www.digibuc.ro

fată și fugise cu dênsa, decĭ era pedepsit ca să nu poată intra în America, și să fie silit a se întoarce înapoĭ pe clasa III între oamenĭ ordinarĭ.

* * *

Atuncĭ am înțeles eŭ, cine trebue să fi fost Max, și că fata luată de la stație nu era nevasta luĭ, ci era furată.

* * *

Cu părere de rĕŭ m'am despărțit de dênșiĭ.

Cel d'întâiŭ lucru ce am făcut, am depeșat acasă că am ajuns sănătos, depeșă dată printr'un copil la *Hoboken* în port.

* * *

Am descins la *Belvedere House*, European Plan, cor of Fourth Avenue et 18 th Street.

Am stat aci până am vizitat toate școalele și 'mĭ am terminat afacerile.

In acest timp am vizitat *Central Parc*, cea maĭ mare și cea maĭ frumoasă grădină zoologică și botanică din lume. Am vizitat apoĭ Madison Teatre, Brooklyn-Bridge, cel maĭ mare pod posibil și Panorama cascadeĭ Niagara.

* * *

Am plecat din New-York prin Filadelfia la Chicago.

* * *

www.digibuc.ro

La Chicago am descins la *Ors Yohn Buck. 1470 Michigan Ave*, casă particulară recomandată mie de d. D. Marinescu, fiul d-luĭ Marinescu Bragadiru, care fusese în Chicago, stătuse acolo și se întorsese în Bucureștĭ.

***

A doua zi m'am silit să întâlnesc pe *Zolnay*, despre care am vorbit atât de mult maĭ sus, l'am și găsit în Vabasch Ave, State Street 29.

***

Mare fu bucuria, atât a luĭ, a mea, cât și a încă doĭ românĭ Pandele și Miclescu, unul funcționar la domeniĭ, altul profesor la școala de agricultură și a doĭ foștĭ elevĭ în Bucureștĭ, Filip Kraus fost elev în conservatorul nostru și acolo șef de orchestră, Luis Zullo, pictor din Alexandria (Egipt), (unul din băeții cunoscutului pictor Schulof, din Bucureștĭ) cu carĭ am petrecut bine și am vizitat expoziția.

***

Intr'una din zile, am și pozat cu toțiĭ la Zolnay acasă, și, ca semn de frumoasă amintire, pun și acea fotografie aci:

www.digibuc.ro

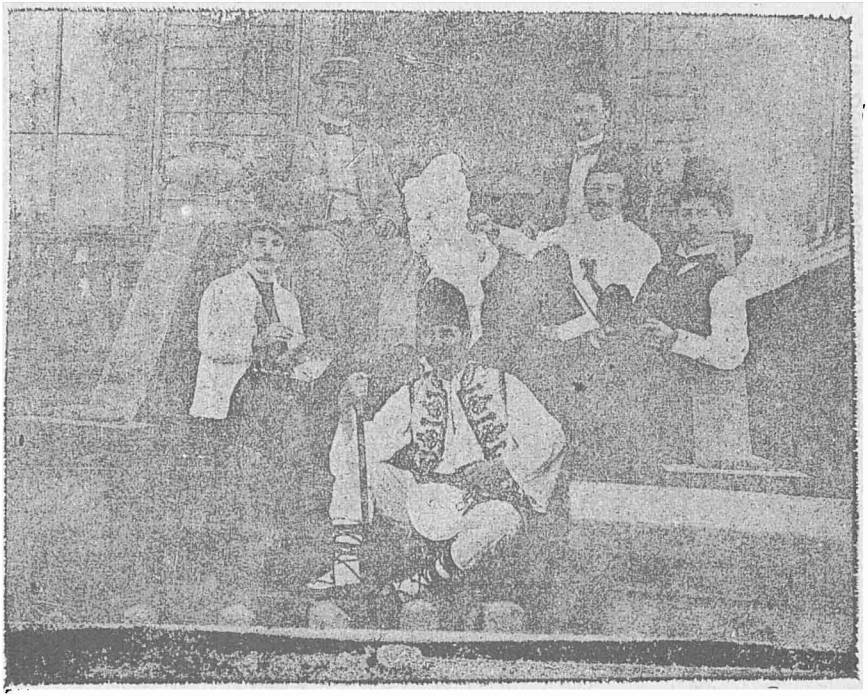

Fotografia Pickering

2826, State Street
CHICAGO

www.digibuc.ro

* * *

Despre expoziție ca să vorbesc și să o descriŭ, e o chestiune foarte grea, me marginesc numaĭ a arăta aci în treacăt ce mi s'a părut maĭ frumos.

Vastul pavilion, Manufactur and Liberal Arts Building, cel maĭ mare și maĭ splendid local în care sunt toate artele manufactureĭ. Agricultural Building, Transportation Exhibit, Galleries of Fine Art, Electrical Building, Foresty Building, Pavilionul Californieĭ, Pavilionul Minelor, Machinelor; memorabila Corabie a luĭ Cristofor Columb Santa Maria. Apoĭ am vizitat Cildrens Building, școla copiilor din Expoziție, unde mergênd în tóte zilele, marele profesor de gimnastică George Brosius, 'mĭ-a făcut onoare de a'mĭ da un loc în tribună, ca să examinez pe eleviĭ profesoriĭ.

George Brosius, este profesorul de gimnastică din Milwaukee. Aci este școala Normală, de unde es profesoriĭ de gimnastică pentru toată America. Brosius este cel maĭ energic luptător al arteĭ gimnastice, și actualmente lucrează cu multă iubire și tragere de inimă pentru perfecționarea și maĭ mare a gimnasticeĭ, căcĭ în America orĭ cât de perfecționată ar fi o artă, tot se studiază, tot se maĭ continuă pentru a se perfecționa și maĭ mult.

Cu această ocazie, 'mĭ-a oferit potretul d-sale, ca semn de stimă, pe care tot ca semn de stimă il pun aci:

www.digibuc.ro

George Brosius

www.digibuc.ro

* * *

In urmă m'am suit în colosalul dulap numit Roata Feris.

Ea este cea mai mare construcțiune de fer posibilă în lume. Cântărește 4300 tone, încap 2160 persoane în interior, are putere de 2000 cai, înălțimea ei e de 264 picioare.

* * *

Această roată se numește Roata *Ferris*, adică roata lui Ferris, acela care a dat planul de construcție și a esecutat construirea ei. după cum Eifel a construit marele Turn, care s'a vĕzut la expoziția din 1889 la Paris.

* * *

Roata se vede de la o distanță extraordinară, atât de la stațiile de drum de fer, cât și de pe lacul Michigan.

* * *

Acum în urmă, această colosală construcție a fost transportată așa cum era, la Londra, și a fost așezată într'una din cele mai însemnate piețe din marele oraș.

Se zice că Americanii la început aŭ vrut să construiască un turn de șase sute metri de înnalt, ca să întreacă pe Turnu Eifel din Paris cu 300 metri.

In urmă ei 'și-aŭ schimbat planul, și în locul aceluĭ turn aŭ făcut Roata Ferris.

Pentru că ea, este cel mai splendid cap de operă al Exposiției din Chicago, o reproduc în cartea mea:

www.digibuc.ro

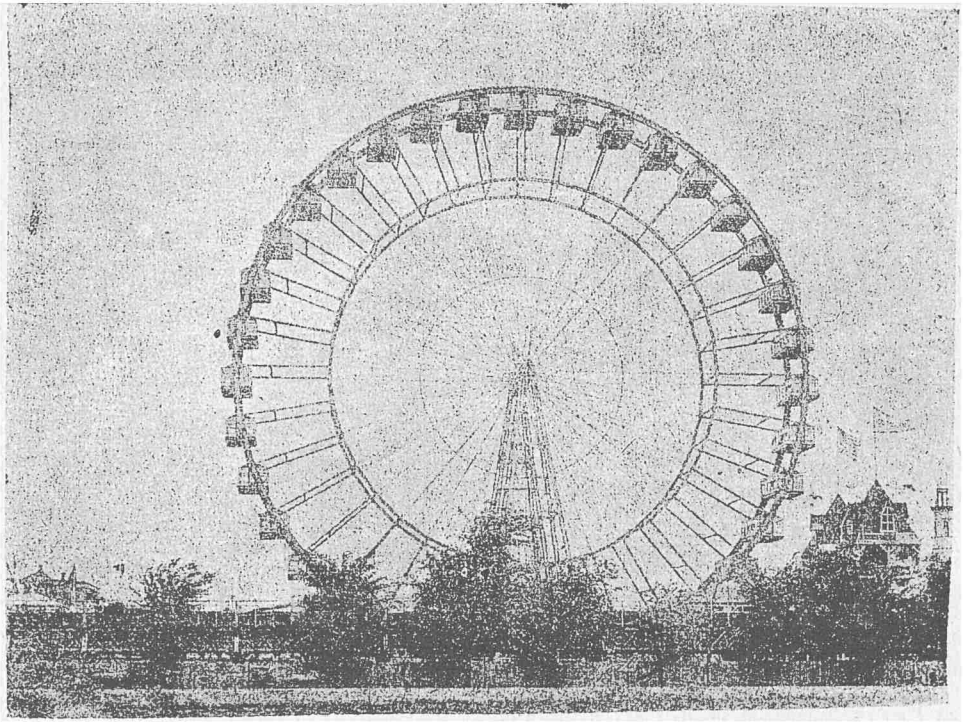

Roata Ferris

www.digibuc.ro

Toată ziua umblam atât cu tramvaiele electrice, cât și cu drumurile de fer, condus când de Zolnay, când de Zullo, orĭ Kraus.

***

De remarcat, e înălțimea caselor, căcĭ până la al zecelea etaj, casele sunt mediocre, și de la al zecelea până la al douăzecilea sunt ceva de remarcat. Intre altele am vizitat și Auditorium Building, una din cele maĭ înalte case, unde este și un teatru mare, în care încape peste 10,000 oamenĭ, avênd o scenă așa de mare că pot juca 500 de persoane.

***

Aci s'a jucat în tot timpul expoziției de 6 lunĭ, piesa: *Descălicarea luĭ Cristofor Colomb în America*, teatru a fost plin în fie-care seară, Baletul era condus de celebra baletistă Stochetti, acea care o învățasem *Romanul* în Bucureștĭ, căreia i-am făcut o vizită și m'a primit cu o bucurie nespusă.

***

Am maĭ vizitat apoĭ grandiosul local Trokadero, teatru de varietățĭ, la care am fost invitat eŭ și Velescu chiar din Bucureștĭ, de directorul aceluĭ teatru, să venim ca să jucăm pentru expoziție.

www.digibuc.ro

In urmă am mai vĕzut şi marea casă comercială Siegel Cooper et. Comp., de unde mi s'a oferit un *preis corent.*

* * *

Cele ce am făcut ca trimis în misiune, le-am spus.

* * *

Am vezut colosala casă numită *Templ Masonic*, care are 21 etaje, în fie-care etaj sunt câte 100 încăperi, are 14 elevatoare, adică ascensorii cu cari se ridică prin maşini, locuitori şi vizitatori, căci d'asupra acestei colosale clădiri se află o frumoasă şi splendidă grădină cu pomi şi toate felurile de vegetaţiuni. In această casă sunt birourile tutulor oamenilor ceĭ mai însemnaţi, ale doctorilor, advocaţilor şi artiştilor ceĭ mai renumiţi. Fie care etaj are biuroul sĕŭ deosebit, adică cancelaria unde se poate informa despre tot ce se coprinde în întreaga casă.

* * *

Inainte de a pleca din Chicago, amicii mei, Zolnay, Kraus şi Zullo, m'aŭ condus la gară, şi chiar în momentul despărţirei, Zolnay care mĕ recomandase la primul Redactor al ziarului *The Chicago Herald*, îmi prezentă ca surprisă, un exemplar din acel jurnal, arătându-mi rândurile scrise despre mine de către primul redactor.

Iată şi acel articol:

www.digibuc.ro

AMERICAN ATHLETICS PRAISED.

Professor Moceanu, of Roumania, Thinks the System Superior to Any.

Professor George Moceanu, instructor of gymnastic in the Lyceum of Saint Sava at Bucharest, is studying American calisthenics at the world's fair. His mission, in the interest of the Roumanian gouvernment, is to acquaint himself with the apparatus and material used by American athletes. He expressed great admiration for the high degree of perfection attained by the American system of muscular development, considering it the most complete in the world He purposes introducing the American systems in Roumania.

Professor Moceanu is himself a famous gymnast, and is furnished with credentials by the Roumanian government and letters of introduction to prominent American officials.He is highly pleased at the courteous reception he has received on his visit.

* * *

Am plecat din Chicago spre New-York cu calea ferată electrică, înconjurând lacul Michigan, trecând prin marele orașe comerciale *Detroit, Cleveland și Erie* și m'am oprit la Niagara, unde trenul stă expre ca pasagerii să admire frumusețea naturei.

E adevărat că cine n'a vĕzut Niagara, n'a văzut natura în salbăticia ei frumoasă.

* * *

La Niagara am stat câte-va ore, și la *Suspention Bridge*, am cumpărat și portretul acrobatului Blondin, care cu un curagiŭ extra-ordinar a trecut o dată cascada pe frînghie.

www.digibuc.ro

Acrobatul Blondin

www.digibuc.ro

* * *

Podul de la Niagara se începe din Canada, și continuă în Statele Unite, peste îngrozitoarele Cataracte, (precum este podul dela Ponteba. care jumĕtate e în Austria și jumĕtate în Italia.)

La 16 mile de Niagara, este orașul Buffalo. Pe tot parcursul drumului spre acel oraș și chiar în oraș, este lumină electrică, care se transmite prin fire chiar din Cascada Niagara, adică mașinăriile carĭ transmit lumina, sunt conduse de valurile și puterea apeĭ din cascadă, care se zice, că dacă s'ar interesa Americanii ca să perfecționeze maĭ departe aceasta, s'ar putea ca toată America de Nord să aibă lumină electrică condusă și transmisă numaĭ de puterea naturală a acestor îngrozitoare cataracte.

* * *

Am stat în Buffalo vr'o 2 ore, oraș frumos în cea ce privește cladirile.

Plecând din Buffalo spre New-York, la o depărtare de câți-va kilometri s'a întâmplat un accident de deraiere, din care cauză a stat trenul vr'o 2 ore. Am avut fericirea de a scăpa, numaĭ că s'a depeșat apropiateĭ staţiĭ, care a trimes o altă mașină, pentru a continua drumul.

* * *

Am sosit în New-York a doa zi aproape de miezul nopțeĭ.

* * *

www.digibuc.ro

Am descins tot la Hotel *Belvedere*, unde fusesem rândul trecut.

***

Aci m'am întâlnit cu un amic, de care mĕ despărţisem când am plecat la Chicago, şi cu care n'am avut fericirea de a mĕ întâlni în Expoziţie. El era un Mexican din Durango, şi totuşĭ ne înţelegeam, vorbind el limba spaniola şi eŭ română. Probă dar că ne înţelegeam, Claussen, 'mĭ-a scris pe un atlas, cuvintele următoare:

O si mi muy querido amigo Moceanu, los Mexicanos saben que son Romanos conque somos de una nacion de la rasa latina».

New-York, 1893. **H. Claussen.**

***

De aci, a treia zi (24 August) m'am îmbarcat pe vaporu *Fürst Bismark*, pentru Hamburg.

***

Am plecat din New-York pe la patru ore seara.

Nu apucă să întunece bine, când veni o furtună înspaimântătoare, cu niște valuri carĭ aruncaŭ vaporul Bismark cât era de mare, ca pe o barcă uşoară. Atuncĭ ne coprinse pe toţĭ rĕul Mărel.

www.digibuc.ro

Iată și lista de pasageri de pe acel vapor:

HAMBURG-AMERICAN
PACKET CO.

LIST OF CABIN PASSENGERS

OF

S. S. „FÜRST BISMARCK"

A. ALBERS, Commander

From New-York for Southampton and Hamburg, Thursday, August 24th 1893

H. H. the Maharajah of Kapurthala and suite
Dr. Sady Aly
Mr. & Mrs. Peter Ablass
Mr. A. Andersen
Miss Adele Becker
Mr J. A. Boissevain
Mr. & Mrs. G. Büxenstein
Prof. E. Bischoff
Mr. Mian Azis Baksch
Mr & Mrs, F. W. Büning
Miss Bowery
Prof. Broshier
Mr. Leopold Birn
Miss Olga Branden
R. Mr. E. R. Bacon and valet
Mr Richard Büchner
Mr. Josef Brann
Mr. Joh. Berg
Rev. J. Bursche
M. Joh. Bechinie
Dr. Tadäus Bujak
Mrs. Laura Belfry
Miss May Belfry
Miss Venie Belfry
Mr. F. Behnke
Mr. & Mrs. C. Berkmann and son
Mr. J. C. Birch
Mr. A Byford
Mr. J. H. Bower
Mr. P. Bennett
Mr. T. Rowman
Mr. F. Bower
Mr. James B. Boyd
Mr. C. A. Clapp
Mr. Lewis S. Cox

www.digibuc.ro

Mr. F. O. Collins
Mr. H. Christiansen
Mr. A. H. Clark
Mr. William Costigane
Mr. John Crowe
Directer von Doemming
Geheimrath Dietrich
Mr. Friedrich Drechsler
Mr. H. E. Davidson
Miss Marie Dannhauer
Mme. Celeste Dautricourt
Mr. C. F Doeble
Miss Doeble
Prof. R. Dzielewsky
Mr. Sand Mrs. Dumm
Mr. H. G. Davies
Mr. P. Doyle
Mrs. Dtherington
Prof. H. Engels
Mr. J. W. Ernst
Mr. K. Engelbrecht
Mr. H. Ellerbrock
Mr. Rich. Eulenstein
Mr. Rud. Enta
Mr. Frederick Freienstein
Mr. A. Fels
Mr. N. Fitznar
Mr. C. L. Finch
Mrs. Pauline Fleissig
Mrs. A. Fuchs
Mr. M. Falkenburg
Mr. G. Fernoveano
Mr. Waldemar Feld
Mr. Sigmund Glaser
Mrs. Marie Glaser
Prof. A. Groll
Mr. Joh. Gugler
Mrs. Almeric Griffin
Mr. Garl Graeff
Miss. L. Grosse
Mr. J. R. D. Graham
Mr. C. Geischenfeld
Dr. Werner Geller
Mr. Theodor Grimm
Mr. A. Grünenhels
Mr. Giebler
Mr. W. C. Gayford
Mr. C. H. Griese
Mr. A. Gladwell
Mr. L. Green
Mr. F. Gall
Mr. Victor Gredt
Mr. Aenjamin Hirsch
Lieut. von Hensinger
Mr. F. Habermann
Mrs. Mildred Mc. Lean
Hazen and maid
Mr. Haag
Miss Ida Hirschfeld
Mr. Louis Heinzmann
Mrs. M. Heinzmann
Mrs. Julie Herzog
Mrs. Rud. von Hagen
Miss W. Hinrichsen
Mr. Theo. Hausner
Mrs Therese Hermann
Mr. G. Emil Hoch
Mr. Christ. Haerdle
Mr. O. G. H. Hagu
Mr. H. Heesch
Mr. Isaac Hirschborn
Mr. G. J. Hill
Mr. D. Harper
Mr. B. Hawkins
Mr. G. Harwood
Mr. Geo. Hacker
Mr. W. P. Hatten
Mr. Leonhard Hartz
Mr. Alexis Hohn
Mr. A. J. Jackson
Mr. Leopold Jokl
Commander Ch. Jessen
Mr. Jenner
Mr. J. L. Jarman

www.digibuc.ro

Mr. Johann H. Janssen
Mr. Max Jaeger
Mr. B. Janzen
Mrs. D. Agnes Krogmann
Mr. Hermann Krum
Oberbaurath A. Klose
Mr. Engraphe Kovalersky
Mr. Franz Korwill
Dr. Emil Krüger
Count Khevenhuller
Mr. Ladislas Kozlowski
Prof. Béla Kréesy
Mr. Alfred Kulka
Mrs. Caroline Krehl
Rev. Julius Krusche
Mrs. Rebecca Kadetzky
Mr. H. Käkendorf
Mr. E. Kuskey
Dr. Liebmann and wife
Mr. & Mrs. Alex. Lemcke
Mr. C. Lulloobhoy
Mr. S. Levi
Mr. Victoria Lehner
Mr. R. Lindley
Mr. Menadia
Colonel Massey
Dr. W. F. Malone
Miss Anna Meine
Mr. J. Meyer
Dr. Ehrhard Messmer
Mrs. Ehrhard Messmer
Mr. Gustav Marschner
Mr. W. Messer
Mr. Gustav Muller
Miss Menzies
Mr. A. C. Mc Donald
Mr. J. G. Millbourne
Mr. H. Mynners
Mr. A. Mc. Michael
Mr. B. E. Martin
Mr. H. Maiartney
Mr. J. McKellar

Miss Milne
Mr. George Moceanu
Mr. Arthur Molling
Mr. John Morrison
Mr. Rud. Näher
Mr. John E. Nelson
Mr. Geo. Nicholson
Mr. Rob. Nitzsche
Mr. C. Nicholls
Mr. J. F. Nabstedt
Mr. Rud. Otto
Mr. Adolph Oehlmann
Mr. George Ott
Mr. H. Ormond
Mr. Alex. Platnev
Dr. John R. Patrick
Mr. Fritz Pfaffenzeller
Mrs. Emma Poelz
Mr. John Paton
Mr. John Paton
and infant
Miss Isabella Paton
Miss Lilian Paton
Mr. Simon D. Pogonlarff
Mr. A. Powles
Mr. G. Quambuach
Mr. Fred. von Riedl
General Director
Rathenau
Mr. Dewan Doubl. Ram.
Mr. and Mrs. J. Rosskam
Mrs. J. Rosen
Mr. and Mrs.
Frank P. Roberts
Dr G. D. Robertson
Mr. Otto Rauscher
Mr. G. Roberts
Mr. A. Riegelmann
Mr. Max Reichert
Mr. Leopold Rosenstein
Mr. Richard Rehner
Mr. C. Richmond

www.digibuc.ro

Mr. J. J. Rawlings
Mr. E. Riches
Mr. A. Riches
Mr. Heinrich Reimers
Mr. Edw. Rooney
Mr. E. W. Sheldon
Mr. F. Stolz
Capt. Sundar Singh
Major Mehal Singh
Mr. Gurditt Singh Sirdar
Mr. Max Schmidt
Dr. Jacob Stockbauer
Mr. M. Stein
Mr. A. Stradal
Mr. Ignatz Sarkany
Mr. Richard Schmeckenbnrger
Mr. John W. Stewart
Mr. Rudolph Sonntag
Mr. Carl Stadtmüller
Mr. I. Sperling
Mr. A. Sternberger
Mr. H. Sternberger
Mr. F. Stonham
Mr. Philip Sander
Mr. Wilhelm Schliper
Mr. Rich. Schsch
Mr. Julius Schneider
Mr. Max Sommer
Mr. A. Spratley
Mr. W. Shakespeare
Mr. I. Stone. Ir.
Mr. W. Shelley
Mr. R. J. Smith
Mrs. Smith
Miss Smith
Rev. P. Scheliha
Count Peter von Tartaglia
Mr. Alfred Tansig
Mr. Ferd. Tanzer
Mr. Otto Thylln
Mr. Franz Vogt
Mrs. Woerishoffer and party
Mr. J. W. Wells
Mr. Ludw. Weerth
Prof M. Wiesz
Mr. Hermann Weber
Mr. Carl Wolbrandt
Mrs. Leonora Wladziminska
Mrs. Mathilde Wiethorn
Mr. J. Woodrow
Mr. G. J. Wood
Dr. W. J. Young and son
Capt. S. Zarine
Mr. Max Zechlin
Mr. Joh. Zuckert

OFFICERS OF S. S. „FÜRST BISMARCK"

First Officer. . . . . E. Walter
Second Officer. . . . . H. Ruser
Second Officer. . . . . von Kamtz
Third Officer . . . . . C. Klein
Fourth Officer. . . . . G. Boldt
Physician. . . . . Dr. Nachtigall
Chief Engineer . . . . . L. Jonas
First Engineer. . . . . F. Bütow

www.digibuc.ro

Second Engineer. . . . . W. Holtorp
Chief Steward . . . . . R. Steffens
Second Steward . . . . . C. Herrmann
Purser. . . . . A. Lösch

HAMBURG-AMERICAN PACKET Co.

18-21 Douvenfleth Hamburg — 37 Broadway New-York

* * *

Sosit la Hamburg, am luat drumul de fer până la Berlin, unde am stat trei zile la *Hotel Central*. Am vizitat școalele, pe carĭ le-am amintit, teatrele, circurile și frumusețele orașuluĭ.

Între alte am vĕzut și circul *Cinizeli* care venise din Rusia.

Intrebând de fostul meŭ elev Lupu Traian, directorul circuluĭ îm zise că Lupu nu maĭ era acolo dar a fost angajat, și în acelașĭ timp directorul m'a felicitat călduros, zicându-mĭ că merit laude, fiind profesorul care am învățat pe un artist mare.

* * *

Din Berlin am plecat Via Breslaŭ spre Bucureștĭ, fiind ostenit de atâtea lungĭ călătoriĭ, și prin Pesta, Predeal am sosit sănătos acasă.

* * *

La sfârșitul *Istorieĭ Gimnasticeĭ*, am amintit despre cărțile de gimnastica ce le-am lucrat eŭ iată câte-va din figurile ce coprind acele cărțĭ:

www.digibuc.ro

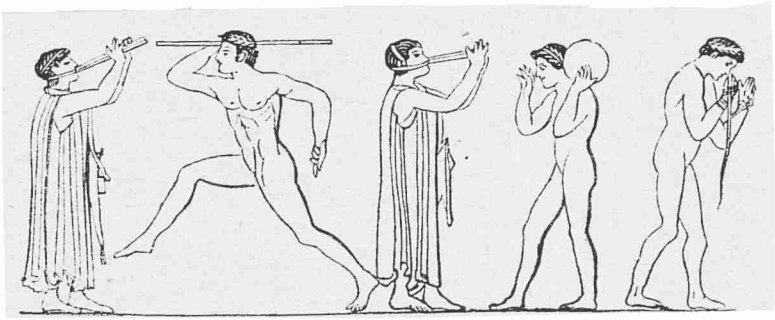

Atleți exercitându-se cu discu și cu javelotul la sunetul flautului

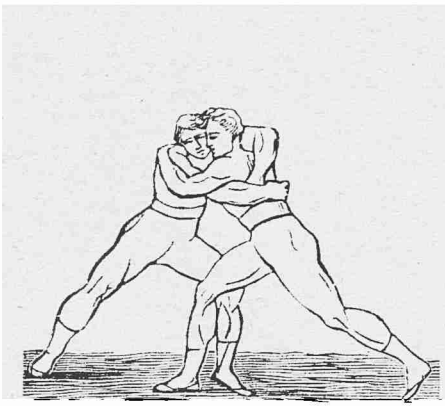

Ajax cu Ulisse în luptă

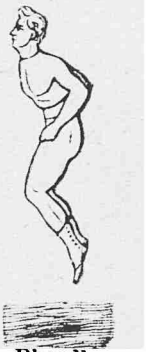

Phayllus din Crotona sărind

www.digibuc.ro

Invingetorul de la luptă însoțit de un păstor care cântă cu buciumul

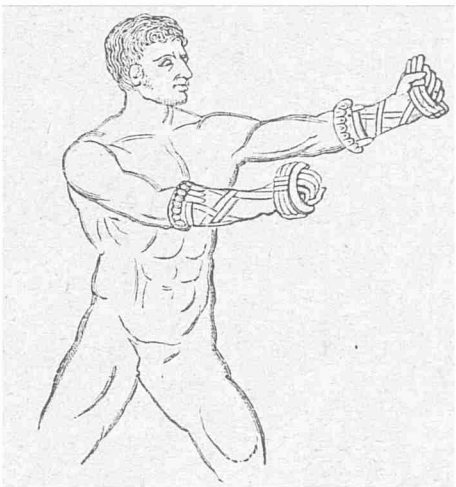

Statuia antica a lui Melancomas

www.digibuc.ro

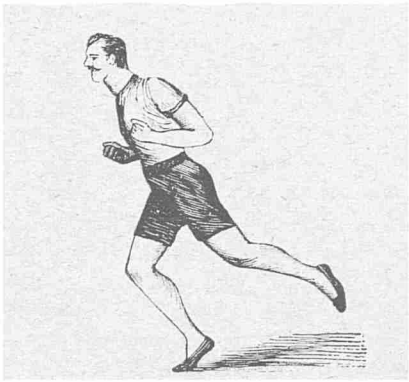

Polymnestor fugind

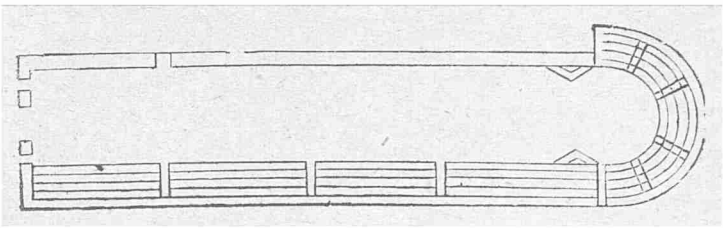

Stadiul

www.digibuc.ro

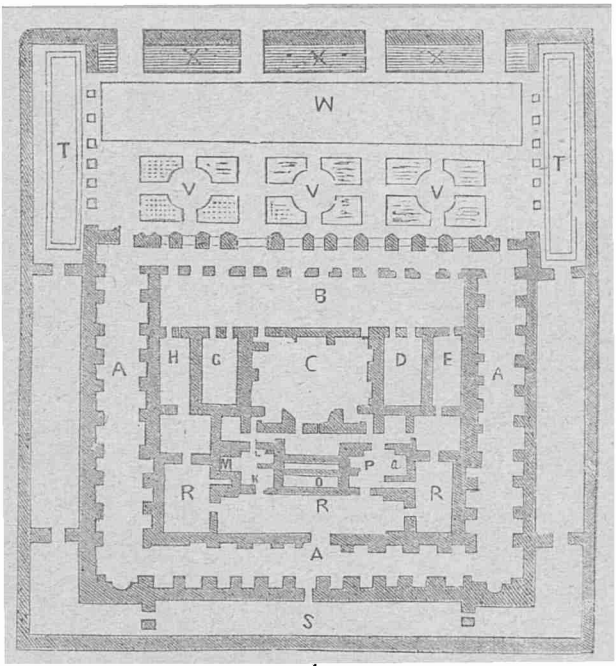

Dispositiunile unuĭ plan de gimnasiŭ antic

www.digibuc.ro

Eliogabal în căruţă dus de femei

www.digibuc.ro

Cavaleria

www.digibuc.ro

Imperatul Comod în Cire ca Gladiator

www.digibuc.ro

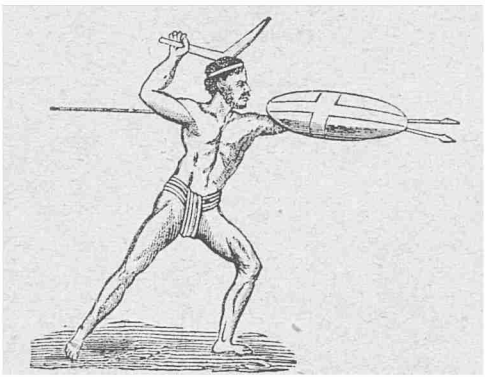

Un australian aruncând Boomarangul de resbel

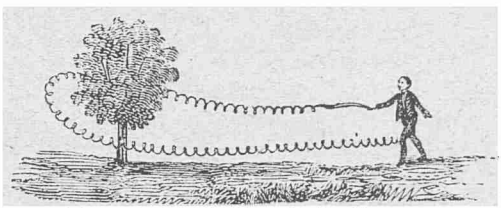

Boomarangul descriind elipsa sa

www.digibuc.ro

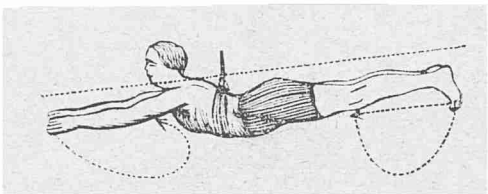

Innotul pe pept

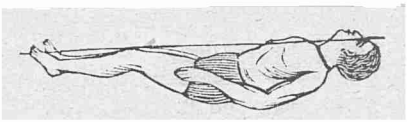

Innotul pe spate

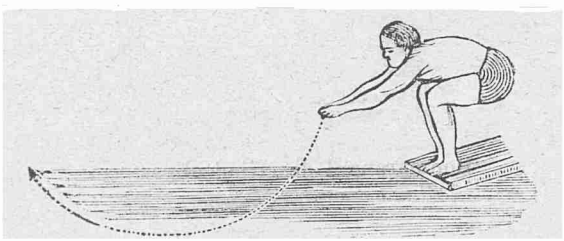

Sărirea în apă

www.digibuc.ro

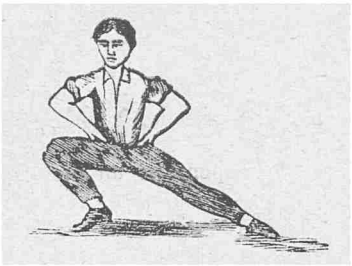

Asaltul

Hercule

www.digibuc.ro

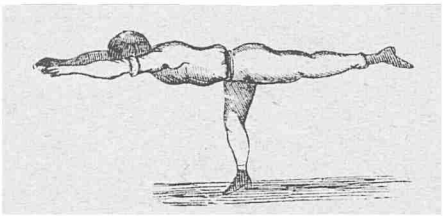

Cumpĕna pe un picior

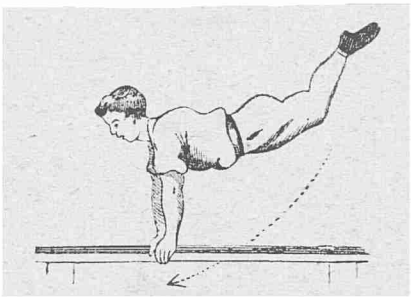

Cumpĕna de braţe cu faţa în jos

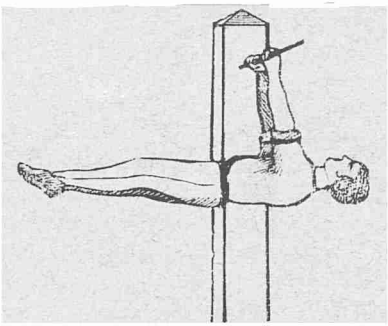

Cumpĕna de braţe cu faţa în sus

www.digibuc.ro

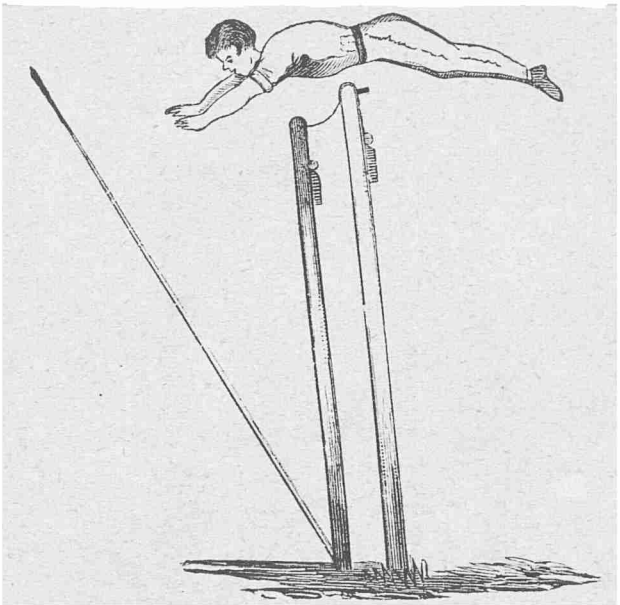

Săritura cu prăjinĭ

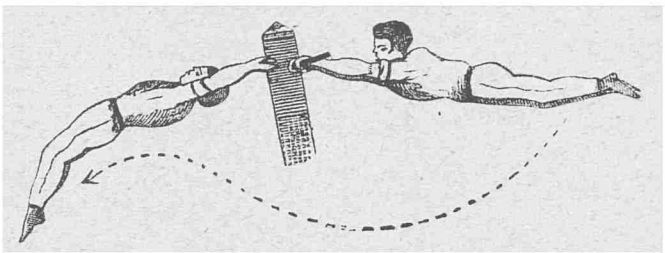

Balansarea academică

www.digibuc.ro

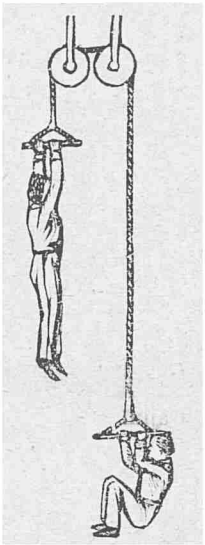

Scaperda

Suirea

www.digibuc.ro

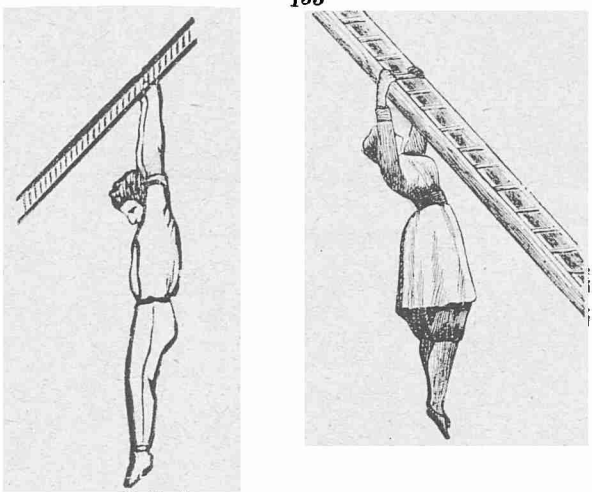

Saltul în adâncime din atârnare

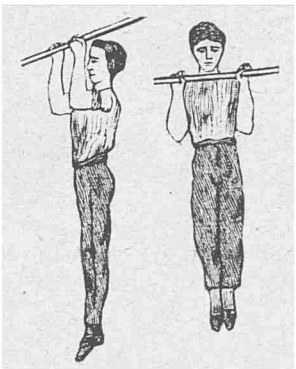

Exerciţii de ridicare

www.digibuc.ro

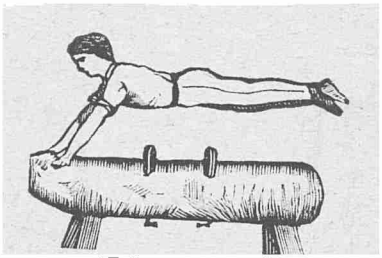

Volte peste cal

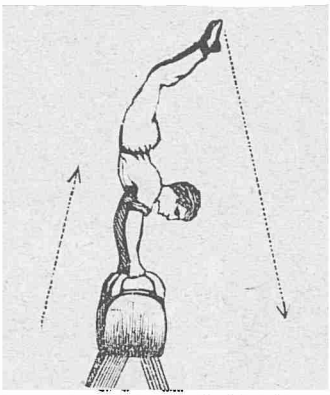

Salturĭ pe cal din fuga

www.digibuc.ro

Suiri

www.digibuc.ro

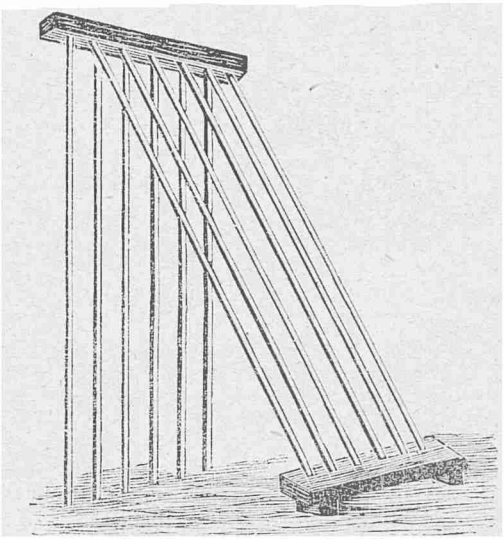

Prăjini verticale și oblică

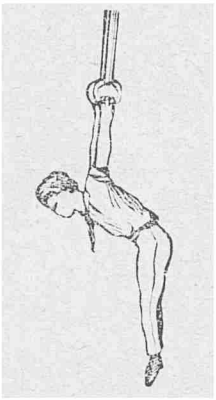

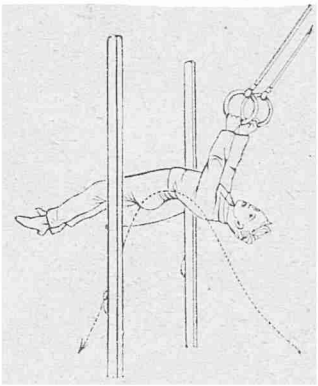

Exerciții la inele

www.digibuc.ro

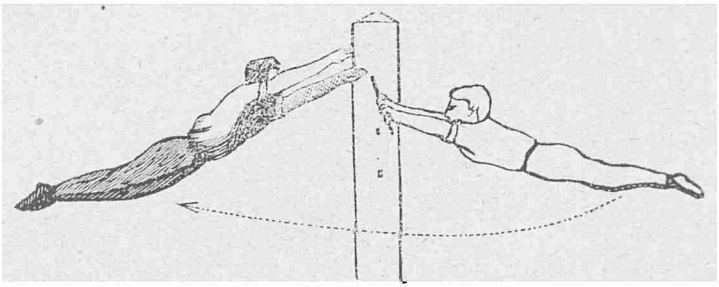

Roata gigantică

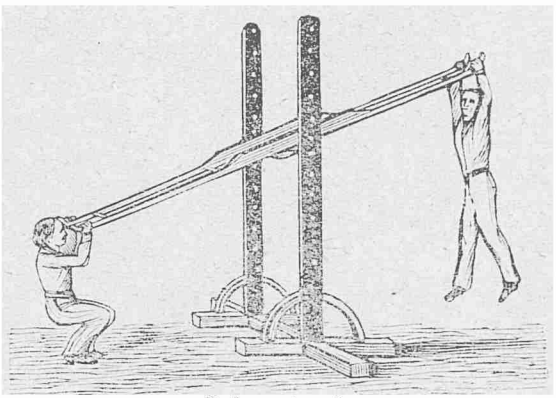

Balansatorul

www.digibuc.ro

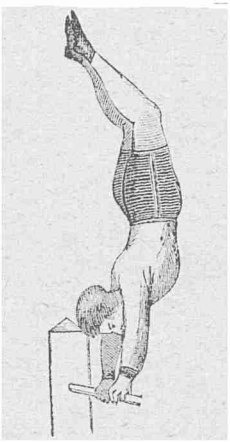

Gigantica la fus

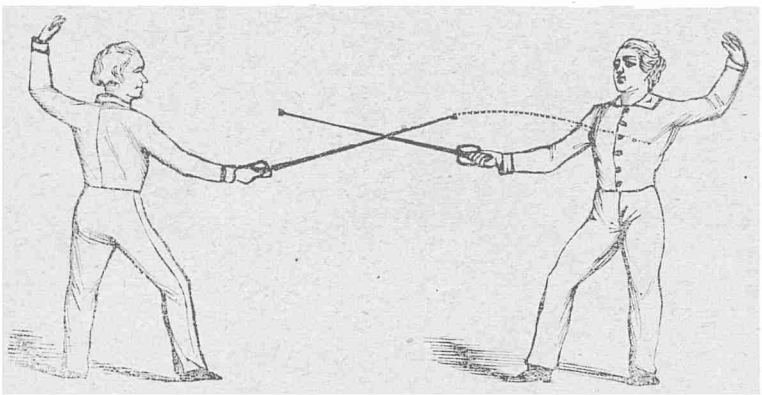

Scrima

www.digibuc.ro

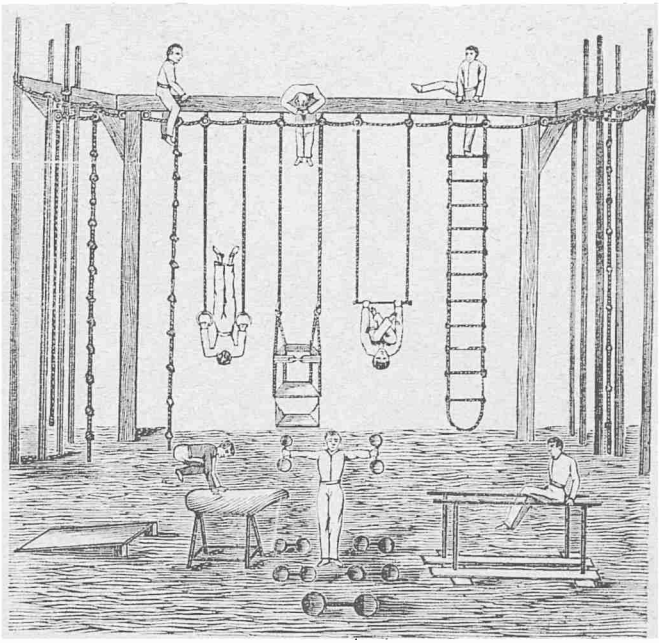

Portic modern, sistem francez

www.digibuc.ro

Jocurîle de alergare în cerc

www.digibuc.ro

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

www.digibuc.ro

Fig. 6

Fig. 7

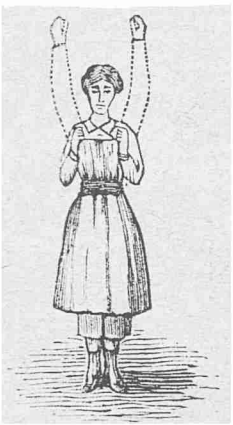

Fig. 8

Fig. 9

Fig. 10

www.digibuc.ro

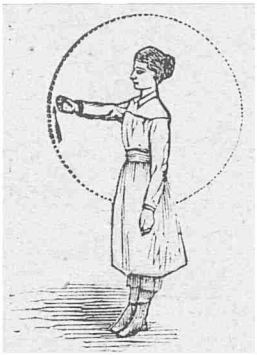

Fig. 11

Fig. 12

Fig. 13

Fig. 14

www.digibuc.ro

Fig. 15

Fig. 16

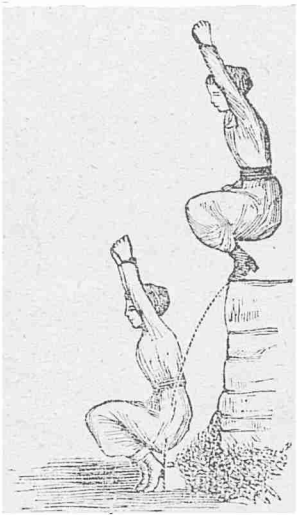

Fig. 17

www.digibuc.ro

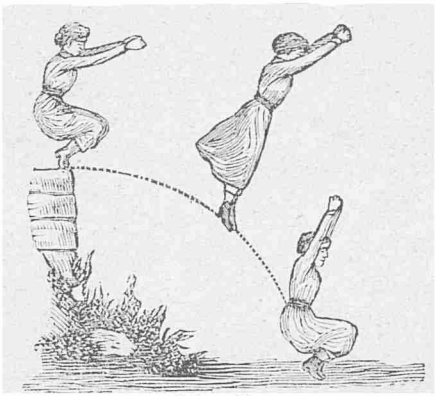

Fig. 18

Fig. 19

Fig. 20

www.digibuc.ro

Fig. 21

Fig. 22

Fig. 23

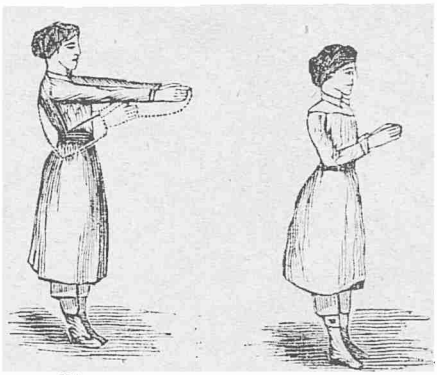

Fig. 24 Fig. 25

www.digibuc.ro

Fig. 26

Fig. 27–28

Fig. 29

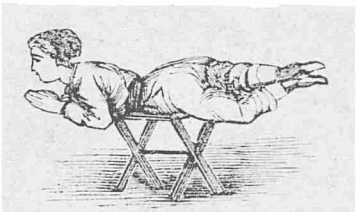

Fig. 30

www.digibuc.ro

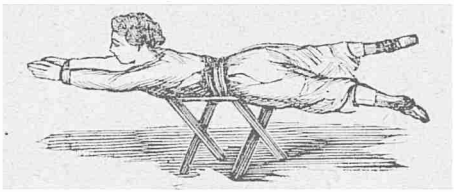

Fig. 31

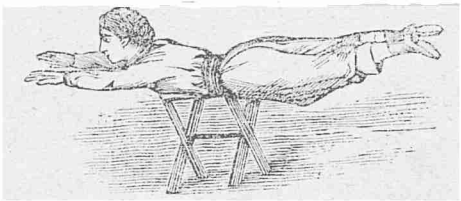

Fig. 32

www.digibuc.ro

Fig. 33

Fig. 34

Fig. 35

Fig. 36

www.digibuc.ro

Fig. 37

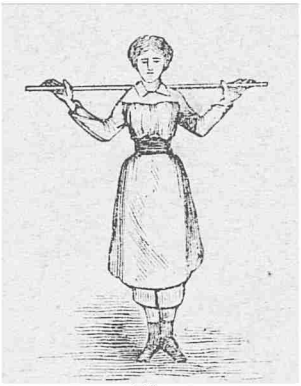

Fig. 38

Fig 39

Fig. 40

www.digibuc.ro

Fig. 41

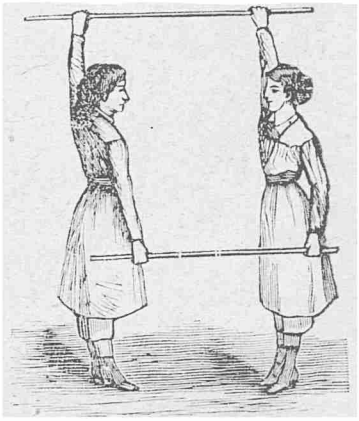

Fig. 42

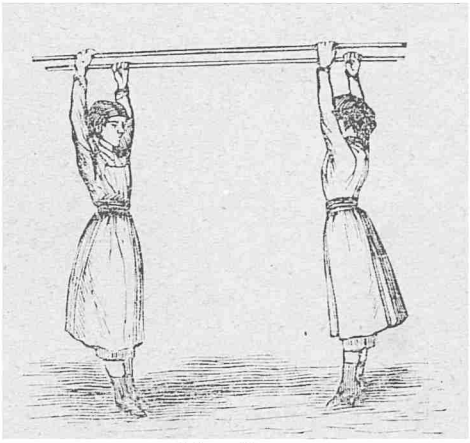

Fig. 43

www.digibuc.ro

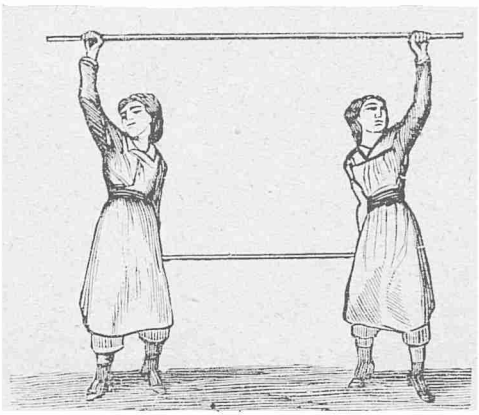

Fig. 44

Fig. 45

www.digibuc.ro

Fig. 46

Fig. 47

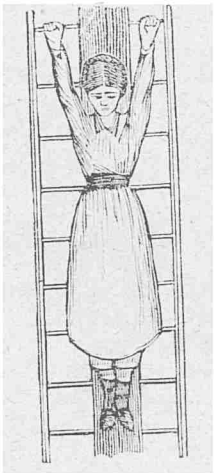

Fig. 48

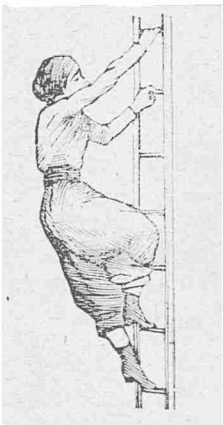

Fig. 49

www.digibuc.ro

Fig. 50

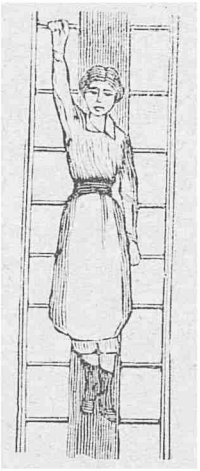

Fig. 51

Fig. 52

Fig. 53

www.digibuc.ro

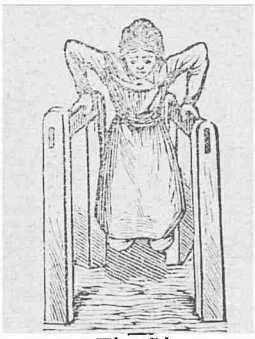

Fig. 54

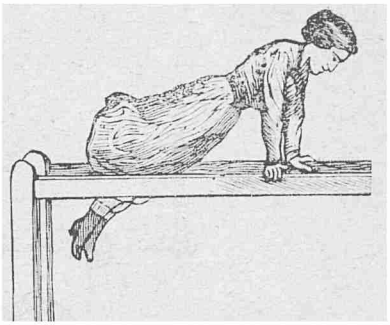

Fig. 55

Fig. 56

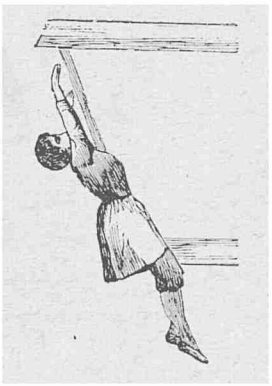

Fig. 57

www.digibuc.ro

Exerciţiĭ la trapez

www.digibuc.ro

Balansarea

www.digibuc.ro

Fig. 58

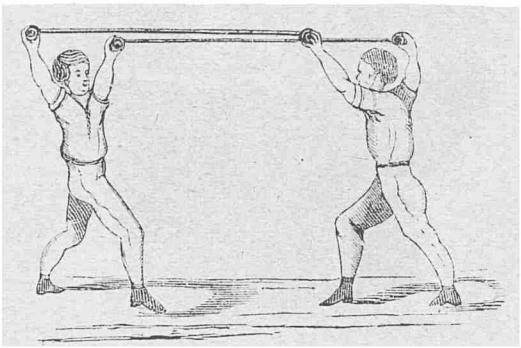

Fig. 59

www.digibuc.ro

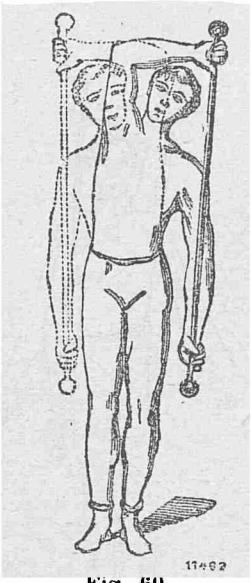

Fig. 60

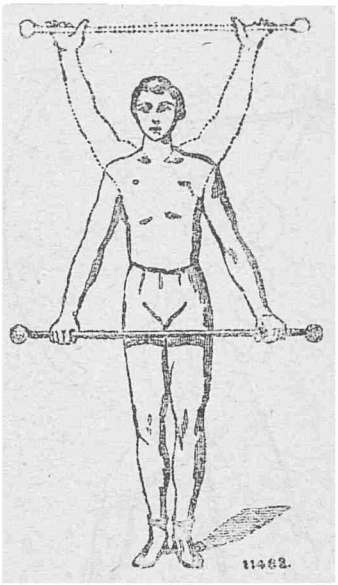

Fig. 61

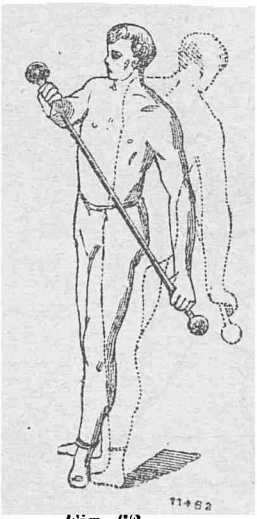

Fig. 62

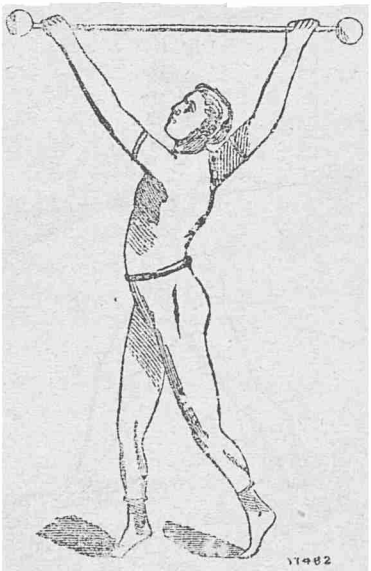

Fig. 63

www.digibuc.ro

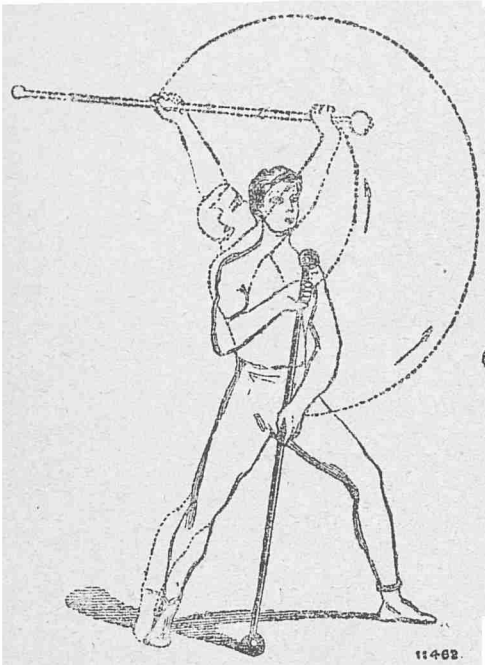

Fig. 64

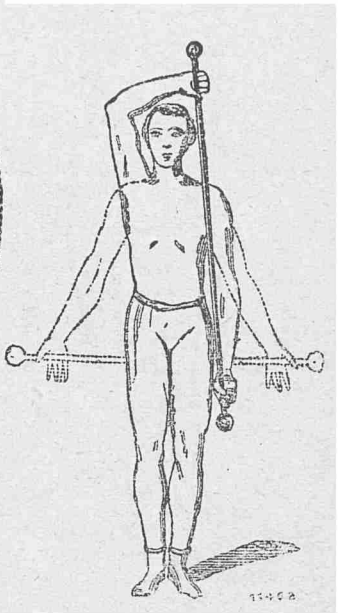

Fig. 65

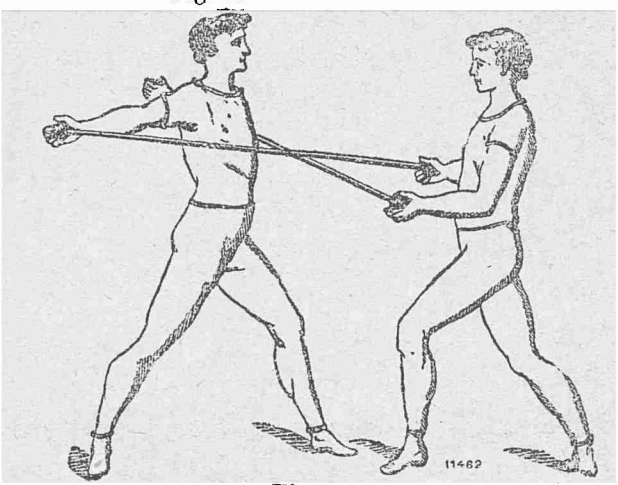

Fig. 66

www.digibuc.ro

* * *

De multe ori, cunoscuți și prieteni, îmi spuneau să scriu despre cele ce am văzut în călătoriile mele, când le povesteam.

Și chiar dupe cele d'întâiu două călătorii, mulți îmi ziceau că fac reu de nu adun într'un volum impresiunile mele..

Aveau dreptate, dar mie îmi era peste putință, de oare ce nu aveam timp căci în cursul anului eram tot-d'auna ocupat cu lecțiunile, iar vara, în timpul vacanței, făceam călătoriile.

Acum, anul acesta, dacă m'am decis, a fost pentru că nu am călătorit.

Și'așa timpul permițându-mi, am scris tot ce 'mi-am adus aminte din atâtea călătorii, zic 'mi-am adus aminte, *căci eu nu am însemnat în vr'un carnet, note ori schițe, sau mici impresiuni. Am scris numai ce mintea 'mi-a păstrat ca amintire.*

* * *

Daca am dedicat această carte M. S. Principelui Gr. M. Slurdza, a fost că, încă până a nu veni eu în București, am auzit chiar în Ardeal că M. S. este unul din cei mai puternici, bun gimnastic și mare luptător.

Căci după mine, nu poate nimeni înțelege mai bine și încuraja arta gimnasticei, de cât un gimnastic.

Căruia, 'i-am purtat d'atunci chiar și îi port mare admirație, stimă și respect.

www.digibuc.ro

* * *

Am vorbit iarăşĭ despre Velescu, pentru că Velescu a fost unul dintre ceĭ maĭ bunĭ elevĭ şi în urmă prietenul meŭ sincer, care a fost tot-d'auna de aceiaşĭ părere cu mine.

FINE

www.digibuc.ro

Danțuri Naționale

www.digibuc.ro

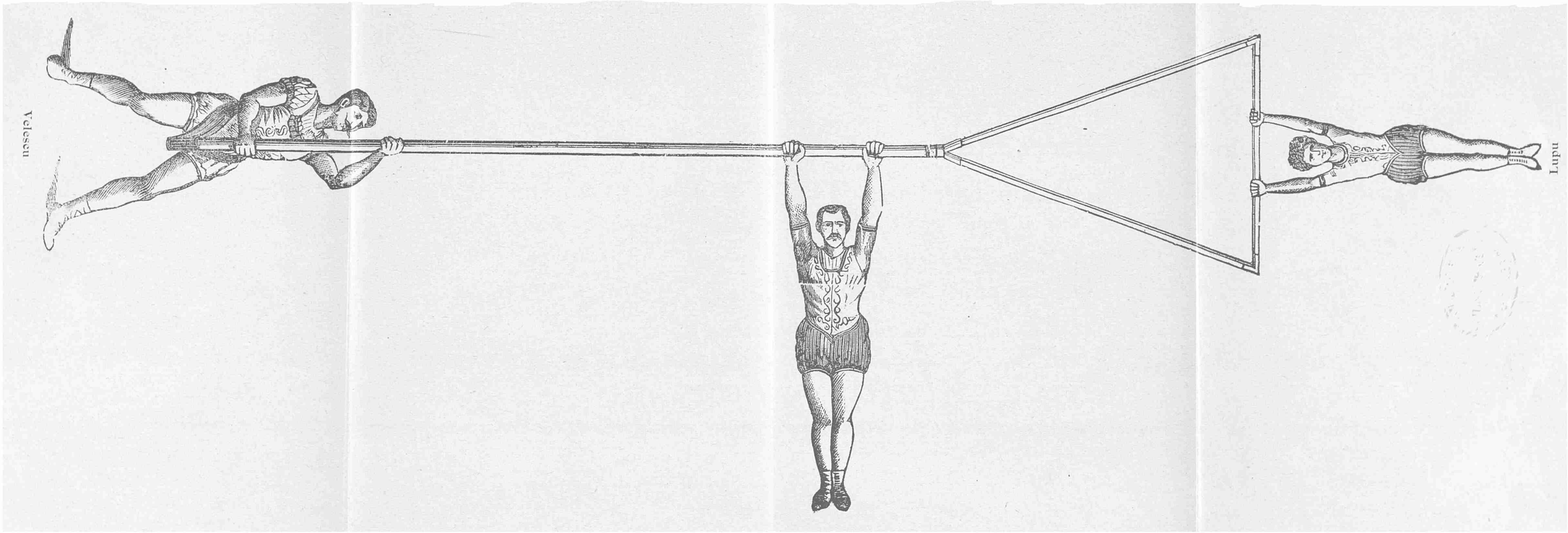

Moceanu

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro